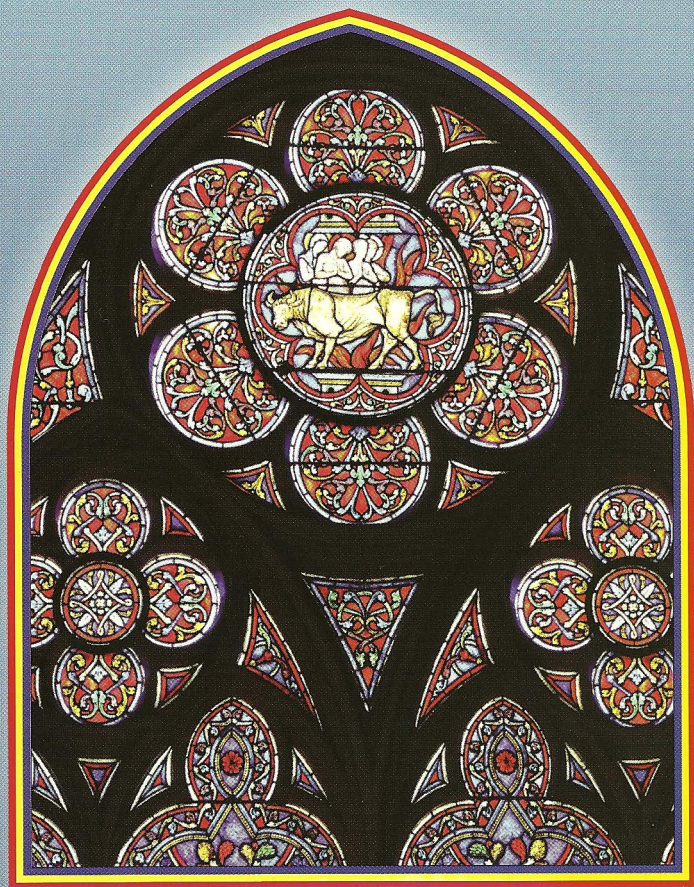

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Revista Veteranilor din Serviciile Române de Informații

Anul III / Nr.9 / Decembrie 2011

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

Consiliul editorial

Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR – SRI

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Colegiul de redacție

Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Paul Carpen

Col. (r) Aurel V. David

Col. (r) Hagop Hairabetian

Gl. bg. (r) Maria Ilie (secretar de redacție)

Gl. mr. (r) Marin Ioniță

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Gl. bg. (r). Cristian Troncotă (redactor șef)

©ACMRR-SRI

București 2011

ISSN 2067-2896

Contact: #40-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

Opiniile și punctele de vedere exprimate în cuprinsul revistei pot să nu corespundă cu cele ale ACMRR-SRI. Potrivit art. 206 Cod Penal, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora.

Reproducerea în orice formă a conținutului acestei publicații este permisă numai cu acordul prealabil al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

EDITORIAL

- În dialog cu Filip Teodorescu..... 5
Paul Carpen

Trecerea la un nou Serviciu național de informații

Rubrică realizată de Paul Carpen

- **Un anumit Modus Operandi..... 11**
- Unele considerații privind instituția Securității în perioada decembrie 1989 – martie 1990 13
Profesor universitar doctor Corvin Lupu
- România fără centură informativă de siguranță într-un moment de cumpănă 19
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Sistemul informativ intern al României de la DSS la SRI 41
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
- **Mărturii din teritoriu**
- Brăila: Ceața minciunii învăluie orașul 49
Col. (r) Savu Cerbureanu, Col. (r) Dumitru Boldeanu, Col. (r) Anton Smâdu
- Reșița: Cum am devenit „Șeful teroriștilor” 56
Col. (r) Aurel Mihalcea
- Râmnicu Vâlcea: Cristinela și Baciul 65
Col. (r) Grigore Predișor
- Iași: „Revoluția” molcomă 71
Col. (r) Ion Frujinoiu, Col. (r) Constantin Pleșea, Col. (r) Constantin Ciurlău
- Focșani: Locul unde nu s-a întâmplat nimic 82
Mr. (r) Dumitru Marica
- Mangalia: Furtună fără valuri 84
Col. (r) Tiberiu Radu

Arta manipulării maselor

Rubrică realizată de Paul Carpen

- O manevră din arsenalul manipulării 89
Interviu cu prof. dr. Corvin Lupu

• Spre demontarea unor legende	99
<i>Lt. col. (r) Victor Manfred Burtea</i>	
• Perpetuarea manipulărilor	107
<i>General Victor Neculoiu</i>	
• Larry Watts dixit	111
<i>Paul Carpen</i>	
<u>Istorie trăită</u>	
<i>Rubrică realizată de Paul Cernea</i>	
• Diplomația și „mielul blând”	115
<i>Col. (r) Hairabetian Hagop</i>	
• Oameni din Sud la hotelul „Nord”	119
<i>Gl. bg. (rtg) Vasile Coifescu</i>	
• Recurs pentru cei ce ispășesc	123
<i>General Victor Neculoiu</i>	
• „Mituri” mincinoase (IV)	127
<i>Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu</i>	
• De ziua Marii Uniri – O eroină: Maria Puia	137
<i>Paul Cernea</i>	
• Ghidul analistului de <i>intelligence</i>	141
<i>Gl. mr. (r) Marin Ioniță</i>	
<i>In memoriam</i> : General (r) Ștefan Alexie	143
<u>Din viața și activitatea ACMRR-SRI</u>	
• Activități recente ale Asociației - Prezenți în viața și cultura cetății ...	145
• „Vitrării – Lumini și umbre” – prezență și ecouri	149

Ne face plăcere să ilustrăm acest număr cu câteva dintre lucrările graficianului NICOLAE SÎRBU, căruia îi mulțumim pentru amabilitatea de a ni le fi pus la dispoziție.

ÎN DIALOG CU FILIP TEODORESCU

Paul Carpen: Domnule președinte, Colegiul de redacție a decis să acordăm o bună parte din spațiul tipografic rezervat numărului 9 al revistei noastre, *Vitralii*, unei teme incitante prin sine însăși: trecerea de la vechea Securitate la o instituție nouă, Serviciul Român de Informații. În opinia mea, această decizie implică elucidarea, pe cât posibil, a mai multor alte aspecte, unele de natură teoretică, altele de imagine, altele de ordin practic...

Filip Teodorescu: Tocmai de aceea abordăm această temă: pentru că vrem să elucidăm cât de cât, să lămurim – măcar parțial – câteva probleme pentru cititorii noștri, fie ei ofițeri din vechea instituție sau din noua structură a principalului serviciu de informații român, fie angajați ai CNSAS, oameni politici, ziariști, analiști sau simpli cetățeni. Și, într-adevăr, dezbateră impune abordări din mai multe unghiuri.

P.C.: Iar unul dintre aceste unghiuri este cel teoretic. Personal consider că este limpede pentru orice om de bună credință că statul există nu doar prin simbolurile sale, ci în primul rând prin instituțiile sale fundamentale. Simplificând la maximum, se poate afirma că prin continuitate instituțională se asigură continuitatea statală. Când s-au schimbat regimurile politice, România nu a dispărut. Nici în toamna lui 1945, nici în iarna lui 1989-1990. Ea a continuat să existe. Este adevărat, s-au produs schimbări în Armată, în serviciile de informații, în primării, în școli și universități. Dar ele, instituțiile, au rămas. Și prin ele a continuat să existe Țara.

F.T.: Desigur, vă referiți la sistemul instituțional în ansamblul său. Au fost însă momente în istoria europeană recentă când unele instituții au fost total desființate. Spre exemplu, *Wehrmachtul*, armata celui de-al Treilea Reich, după capitularea Germaniei.

P.C.: Comparația aceasta cred că întărește afirmația mea, nu o contrazice. După capitularea necondiționată din 1945, Germania însăși nu mai exista ca stat. Era un teritoriu împărțit între cele patru puteri învingătoare și administrat de acestea prin guvernatori militari. Data de naștere a noului stat, RFG, este considerată aceea când a fost adoptată Constituția, adică 23 mai

1949. Imediat după această dată au început și discuțiile despre crearea unei Armate naționale, iar aceasta a fost reînființată câțiva ani mai târziu, în 1955, sub un nou nume: *Bundeswehr*. Interesant ar fi însă să amintim altceva și anume că serviciul de spionaj al Germaniei Occidentale a continuat să funcționeze practic neîntrerupt, sub același șef, Reinhard Gehlen, până la pensionarea acestuia în 1968, adică încă 23 de ani după război. Iar Gehlen fusese ofițer superior pe vremea lui Hitler și condusese activitatea de informații pe Frontul de est.

F.T.: Ar mai fi un aspect pe care nu pot să nu îl readuc în atenția factorilor politici și anume anomalia în baza căreia CNSAS îi hărțuiește pe cei care au activat în serviciile de informații ale României înainte de 1990. OUG nr. 24/2008, validată prin Legea nr. 293/2008, vorbește despre „teroarea” pe care PCR ar fi exercitat-o, „în special prin intermediul Securității”, împotriva cetățenilor țării, „în perioada cuprinsă între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989”. Avem chiar în acest număr al revistei o expunere bine argumentată, semnată de domnul profesor universitar Corvin Lupu, în care se ridică cu mult temei întrebarea: Ce are a face Securitatea, înființată la sfârșitul lunii august 1948, cu lupta pentru putere din toamna lui 1944 și din anii 1945, 1946, 1947, precum și prima jumătate a lui 1948? Să mai amintim că preluarea de către Securitate a sarcinilor de la SSI s-a făcut și mai târziu, în 1952. Iar acțiunile CNSAS, sau mai bine zis ale celor care au creat această instituție, sunt îndreptate împotriva ofițerilor de informații. Oare de ce? Și, apropo de SSI, este bine de subliniat și o altă idee: aceea că mulți ofițeri ai acestei instituții au rămas în Securitate până când au ieșit la pensie, cei mai mulți în anii '60 - '70, alții chiar mai târziu.

P.C.: Și atunci de unde această încrâncenare cu care, începând cu decembrie 1989, s-au năpustit asupra Securității politicienii mai mari sau mai mici, unii analiști politici și tot felul de neavizați?

F.T.: Demonizarea Securității a fost pregătită ani de-a rândul, dar ea a atins cote cu adevărat paroxistice în decembrie 1989. Lansarea lozincii iresponsabile, de-a dreptul criminale, „Securiști – Teroriști” a produs atunci victime. Victime pentru care cei care au lansat lozinca și au susținut-o nu au răspuns nici până astăzi.

Faptul că persoane cu un nivel de pregătire redus, sau absolut neinformate, au putut să o creadă, să o îmbrățișeze, să acționeze sub impulsul

ei poate fi, până la un anumit punct, scuzabil. Dar faptul că oameni politici importanți, formatori de opinie, oameni ridicați în funcții înalte ale statului au putut să o propage, să îi acorde girul lor, cu toate că știau că este o minciună ordinară, constituie o crimă.

Cu cât un grup țintă are un nivel cultural, un nivel intelectual mai scăzut, cu atât el poate fi manipulat mai ușor. Oamenii obișnuiți să fie conduși caută, în momentele tulburi, îndrumarea celor pe care ei îi consideră lideri. Ei se străduiesc instinctiv să fie de partea câștigătoare, se gândesc cum să evite sancțiunile care deja există în mintea lor, ca potențiale amenințări, sau care sunt formulate *expresis verbis* de către cei investiți sau autoinvestiți cu autoritate. Originile valului de ură revărsat asupra României trebuie căutate în afara hotarelor țării, la specialiștii de un înalt profesionalism în manipularea maselor. Dar dacă originile acestui val de ură trebuie căutate la oarece depărtări, vectorii săi se află printre noi, printre conaționalii noștri. Îi știm, îi vedem, iar ei ne zâmbesc sfidător, convinși fiind că se bucură de impunitate.

P.C.: Domnule președinte, nu pot să nu remarc faptul că în revista noastră revenim în mod constant asupra trecutului, asupra unor întâmplări de acum douăzeci și ceva de ani. Nu cumva greșim cu această abordare?

F.T.: Nu greșim câtuși de puțin. Oamenii trebuie să își cunoască trecutul pentru a înțelege prezentul în care se zbat și pentru a ști ce îi așteaptă în viitor. Aceasta în primul rând. În al doilea rând, noi nu ne substituim istoricilor, dar trebuie să le punem acestora la dispoziție faptele noastre, trăirile noastre, opiniile noastre, concluziile analizelor noastre. Nu putem să îi lăsăm pe alții să ne scrie istoria. Pentru că o vor scrie fals. Din interes sau, dacă sunt cinstiți, din lipsă de informații. Romanii spuneau „*audiatur et altera pars*”.

Avem dreptul, așadar, să fim ascultați. În al treilea rând, astăzi ne ocupăm, programatic, de perioada decembrie 1989 – martie 1990. Deci discuția noastră nu este alături de ceea ce ne-am propus în Colegiul redacțional. În al patrulea rând, originea a tot ce ni se

întâmplă azi, a evenimentelor pe care le trăim acum se află acolo, în anul 1989. În al cincilea rând... Dar mă opresc aici.

P.C.: Am văzut la televizor, la sfârșitul lunii august, cum șeful unui partid de opoziție considera că îi dă șefului statului cea mai mare lovitură de imagine dacă îl califică drept „securist”. Revista, ca și Asociația noastră, nu sunt angajate politic. Știu aceasta foarte bine. Dar dreptul la o opinie personală nu mi-l poate refuza nimeni. Nu iau atitudine împotriva politicianului, ci pentru apărarea adevărului despre o instituție și oamenii ei. De unde până unde așadar, pentru acest om, care la evenimentele din decembrie avea doar 17 ani, cuvântul „securist” constituie o injurie? Pentru că acesta era sensul susținerilor sale. Cât despre efectul spuselor sale, ce să mai zicem? O micuță gaură în apă.

F.T.: Și eu am ripostat față de altcineva, față de domnul Ion Iliescu, atunci când la o manifestare la care am participat împreună, la Institutul Revoluției Române, dânsul incrimina „metodele securistice” ale nu știu cui. Trăim în această lume și o componentă a ei o constituie atitudinile politice. Care, atunci când se referă la noi, ne dau dreptul, ba chiar ne obligă să răspundem.

Anii de propagandă ostilă, bine direcționată, nu puteau să nu influențeze gândirea multor oameni. Mai ales a celor tineri. Pentru ei și pentru cei ce vor veni după ei vorbim și scriem astăzi.

Ajungem astfel, fără să vrem, la cealaltă componentă a discuției noastre. Efectul de imagine. Propaganda împotriva Securității a generat numeroase atitudini de mimetism. (Și cât de bine se pot preface unii: până mai ieri strigau „Trăiască!” și azi strigă „Huoo!” cu aceeași îndârjire, cu același devotament în priviri. Și să fim siguri că, dacă ar fi cazul, mâine vor putea răcni iarăși „Trăiască!”). Retragera treptată a ceea ce denumeam valul de ură împotriva Securității va conduce treptat, în mod inevitabil, și la schimbarea atitudinii dominante în rândul populației. Mai mult decât atât, văzându-se amăgiți, oamenii își vor îndrepta resentimentele împotriva celor care i-au păcălit.

Deocamdată însă sunt încă destul de mulți cei care își caută un loc în grupul câștigător. Și care cred că pentru aceasta trebuie să interpreteze o anume partitură. Dar „deocamdată” nu înseamnă însă câtuși de puțin o veșnicie. Noi avem răbdare.

Printre multele fraze celebre rămase de la marele Eminescu se numără și aceasta: „Inteligențe se găsesc adesea. Caracterul mai rar”.

Treceți rapid în revistă perioada ianuarie-martie 1990. Veți descoperi multe inteligențe. Cât despre cea de a doua parte a citatului...

P.C.: Ați putea să formulați câteva aprecieri asupra perioadei discutate?

F.T.: Vom avea alte articole în revistă care să se refere la una sau la alta dintre componentele acelei perioade. Eu prea multe nu vă voi putea spune din cunoaștere nemijlocită pentru că atunci eram la închisoare.

Din ceea ce mi s-a raportat ulterior, din analizele pe care le-am făcut a reieșit însă fără putință de tăgadă că preluarea Securității de către Armată, din ordinul trădătorului Nicolae Militaru, aducerea în funcții de conducere a unor oameni fără nici o experiență în munca de informații, dar îndeosebi a unora cu simpatii pro-sovietice, oameni care erau preocupați în primul rând ca nu cumva să se afle ceva despre implicarea lor în derularea evenimentelor din decembrie 1989, inclusiv în acțiunile cu caracter terorist, toate acestea au reprezentat o lovitură mortală pentru instituție.

O a doua lovitură, care deși era mai puțin evidentă avea efecte la fel de grave, a reprezentat-o crearea unei situații operative imposibile. Zvonurile, procesele, acuzațiile abominabile care se țineau lanț au avut ca finalitate demobilizarea ofițerilor și a agenturii. Se instalase pasivitatea. „Dacă nu faci nimic, nu se întâmplă nimic. Dacă faci ceva, nu se știe ce ți se poate întâmpla”.

O a treia lovitură a constituit-o șirul lung de pensionări înainte de termen și de treceri în rezervă a unor ofițeri pe criterii aleatorii, în paralel cu angajarea unor persoane lipsite de instrucția necesară sau fără aptitudini pentru munca de informații.

Vă pot, de asemenea, împărtăși opiniile dobândite în iunie 1991, atunci când am revenit în SRI. Pretențiile unora din această instituție, ca și din SIE, cum că nu mai aveau aproape nimic în comun cu fosta Securitate erau false. Cum să nu mai ai nimic în comun cu Securitatea când îi preiei cadrele, sediile, baza informativă, arhivele, într-un cuvânt totul? Același lucru este valabil și în legătură cu afirmația că nu se va mai lucra cu agentură. Dar cu ce? De ce toate statele au voie de la cel de sus să lucreze cu agenți, cu informatori, cu surse de influență, iar românii nu?

Toți ageamiii care nu știau ce înseamnă FBI sau CIA, MI 5 sau MI 6 veneau să ne dea lecții publice. Chipurile apărau drepturile omului. Practic

apărau dreptul lor și al stăpânilor lor de a-și face de cap în România. De a recruta informatori și surse de influență, de a fura, de a devaliza economia, de a risipi averea națională.

P.C.: Ar fi interesant să ne destăinuieți cum ați resimțit schimbarea atitudinii generale față de Securitate în perioada de detenție.

F.T.: Începutul schimbării de atitudine a fost de fapt mai devreme, chiar în timpul procesului de la Timișoara. Cât despre reținerea și detenția unor ofițeri de Securitate fără mandat de arestare, fără proces, fără condamnări, acestea ar putea face obiectul unei analize ulterioare. Haideți, de aceea, să le lăsăm pentru altă dată.

TRECEREA LA UN NOU SERVICIU DE INFORMAȚII

Un anumit *Modus Operandi*

Există o expresie mult răspândită: Dacă vrei să îngropi o problemă, alcătuieste o comisie care să o cerceteze, să delibereze și să facă propuneri. Desigur, aceasta nu este o regulă, dar, din păcate, numeroase exemple concrete au confirmat justetea expresiei de mai sus.

Vă propunem să aruncați o privire nepărtinitoare asupra activității „Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989”. Câți ani a activat acea comisie? Câți ani ar fi trebuit ea să mai funcționeze pentru a formula concluzii clare? Pentru că în fața acestei comisii fiecare dintre cei convocați și-a expus propriul punct de vedere, propria variantă asupra evenimentelor, iar aceste puncte de vedere au fost, în mod cât se poate de firesc, în mod inevitabil, am putea spune, diferite. Dar nu s-a încercat coagularea părțicelilor de adevăr în niște concluzii. De ce? De ce în locul acestora avem relatări prolixе privind traseul pe care se deplasa cutare în ziua cutare sau înșirui de supoziții și alte asemenea?

Citind materialele primite pentru întocmirea acestei rubrici nu am putut să nu constat existența unui anumit tipar în acțiunile unor cadre ale Armatei, nu am putut să nu remarc similitudini mergând până la calchiera gesturilor. Iar concluzia nu poate fi decât una singură: indiferent de cabinetele – mai îndepărtate sau mai apropiate de țara noastră – în care a fost plăsmuită diversiunea „Securiști – Teroriști”, aceasta a fost lansată cu concursul primit de la nivel înalt al Armatei.

Iată câteva exemple:

În cronologia evenimentelor (sintetizată aici în articolul domnului general Mălureanu) și fixată ca atare în toate relatările privind evenimentele se arată clar: la 22 decembrie orele 17.45 – 18.00 „în zona centrală a Capitalei încep să se audă focuri de armă. Se declanșase diversiunea „Securiști – Teroriști”. Vă mai amintiți înfocarea cu care se striga din balconul CC: „Opriți măcelul!”? Ați remarcat că noii conducători ai țării care, chipurile, se temeau să nu devină victimele unui atac terorist nu pot să arate o singură gaură de glonț pe fațada clădirii respective? A fost acela un strigăt de spaimă real? Nu cumva a fost o parolă?

Colonelul Filip Teodorescu relatează că a fost reținut pe 22 decembrie, după-amiază, alături de ceilalți ofițeri din aparatul central al DSS care fuseseră trimiși la Timișoara, rămânând sub pază, în clădirea Inspectoratului. Către ora 17, cei arestați au fost ridicați de acolo. Explicația pe care au primit-o de la militari este de-a dreptul ridicolă: „Trebuie să vă luăm de aici, pentru că la 6 (adică la ora 18 - n.n.) vin

teroriștii”. A mai auzit cineva despre atacuri teroriste anunțate din vreme?

La Reșița, ne spune în articolul său fostul șef al Securității, col. (r) Aurel Mihalcea, conducerea „ostilităților” a fost preluată de colonelul Stepan Teodor, fost ofițer DIA, care (de ce, oare?) fusese scos din Direcția de Informații a Armatei și trimis într-o activitate marginală, aceea de șef al Centrului Militar Reșița. Până la intervenția colonelului Stepan, procesul de preluare a puterii decursese pașnic în după-amiaza zilei de 22 decembrie, dar noaptea, în jurul orelor 23, domnul Mihalcea a fost arestat în sediul FSN, unde fusese convocat. În acest timp sediul Securității era atacat cu gloanțe de mitralieră trase dintr-o unitate a Armatei. Colonelul Stepan este cel care i-a arestat pe ofițerii și subofițerii de Securitate, cel care a dezlănțuit canonada în orașul Reșița.

Poate fi considerat întâmplător faptul că la Brăila acțiunile nefericite, soldate cu 44 de morți și 99 de răniți, au fost stârnite tot de șeful Centrului Militar, generalul Marin Pancea, care și el fusese ofițer DIA? Care și el fusese scos din unitate și trimis într-o activitate marginală. El era suspect de a fi fost recrutat de sovietici pe vremea când era atașat militar la Paris și Belgrad.

Poate fi considerat întâmplător faptul că ofițerii și generalii chemați de generalul Militaru din rezervă sau din funcțiile minore în care fuseseră transferați și puși să țină sub control Securitatea ajunseseră acolo unde erau pentru că fuseseră suspectați de legături cu serviciile străine de spionaj, îndeosebi cu cele ale URSS?

Poate fi considerat întâmplător faptul că acești noi comandanți, acționând în baza orientărilor primite, dar și din cauza incompetenței lor în activitatea de informații au lăsat România, vreme de mai multe luni, la cheremul tuturor serviciilor de informații străine care au avut interesul să acționeze aici?

Istoricul Alex Mihai Stoenescu a purtat un lung dialog cu domnul Virgil Măgureanu, unul dintre actorii principali ai evenimentelor din decembrie 1989, dialog concretizat în volumul „De la regimul comunist la regimul Iliescu”. Iată ce se scrie în această carte la pagina 54: ***Zvonurile privind otrăvirea apei, existența unor catacombe prin care securiști-teroriști trag, înainte să fi apărut fenomenul diversionist terorist, provin de la Armată. În raportul SRI sunt date numele, gradul, funcția de ofițer în MStM și MAPN ale celor care alimentau aceste zvonuri. Există amănuntul că aceste persoane își alimentau fanteziile după ce intrau în biroul în care se aflau generalul Stănculescu și viceamiralul Dinu, șeful DIA.***

Și pentru a încheia cu ideea cu care am început această introducere:

Chiar dacă alții nu o fac, noi nu ne vom sfii, din când în când, să tragem anumite concluzii. Pe care nu ne vom sfii să vi le prezentăm. Dar nu vă vom cere niciodată să le acceptați necondiționat. Ne așteptăm însă ca toți cei care citesc această revistă să analizeze, cu propria minte, în fața propriei conștiințe, informațiile pe care le primesc. De la noi și de la alții. Și sunt convins că aproape întotdeauna ne vor da dreptate și vor fi alături de noi.

Paul Carpen

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND INSTITUȚIA SECURITĂȚII ÎN PERIOADA DECEMBRIE 1989 – MARTIE 1990

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Sunt numeroase lucrările privind evenimentele din 1989 și rolul care i-a fost impus Securității în cadrul acestora. Dacă unele scrieri, care au o valoare pur propagandistică, agită aceiași termeni (odioasa instituție, suferințele poporului, beciurile întunecate etc.), studiile serioase converg în a aprecia că Securitatea s-a aflat în primele rânduri ale luptei pentru redobândirea demnității naționale, pentru eliberare din îmbrățișarea sovietică sufocantă și, în bună măsură, tocmai de aceea a primit puternicele lovituri care au anihilat-o și ale căror consecințe pe planul imaginii reverberează și astăzi, după aproape 22 de ani. Chiar dacă juxtapuneri de soiul „Securiști – Teroriști” și-au pierdut orice credibilitate, adevărul nu este nici pe departe repus, în totalitate, în drepturile sale firești. Apropierea de acest adevăr este scopul rândurilor ce urmează.

Se impune încă o precizare: Ideile mele pe această temă, concluziile la care am ajuns, au fost expuse pe larg în alte lucrări publicate, care, fiind mai ample, au permis o argumentare mai extinsă, o analiză a contextului social-istoric, referiri la studiile cu autoritate publicate anterior. Considerentele impuse de specificul unui articol mă vor determina de această dată să fiu mai concis, mai restrictiv în abordarea contextului general și să urmez doar filonul principal. Sunt convins însă că prin aceasta conținutul nu își va pierde câtuși de puțin puterea de convingere.

Este de acum stabilit ca un fapt istoric cert că evenimentele s-au înscris pe următorul curs: pe 22 decembrie la ora 13.00, țara era sub controlul Armatei. Câteva ore mai târziu, generalul Stănculescu i-a predat puterea lui Ion Iliescu, iar către orele 17-17.30, generalul Nicolae Militaru a devenit ministrul Apărării Naționale și a preluat și comanda asupra Securității.

Simplificând acest tablou la maximum, putem sesiza două caracteristici esențiale:

a) Funcțiile politice în stat au fost acaparate de oameni care aveau simpatii deschise, iar alții chiar și legături constante cu autoritățile sovietice, și

b) Funcțiile de decizie în Armată au intrat pe mâna unor ofițeri care tocmai din cauza atitudinii lor pro-sovietice fuseseră trecuți în poziții marginale (la Academia Militară, la Comisariate militare etc.) sau chiar trecuți în rezervă.

Fiecare dintre aceste evenimente a avut consecințe directe și grave asupra principalului serviciu de informații al țării: pe de o parte, autoritățile politice ale momentului au tolerat – iar în unele cazuri chiar au încurajat direct – campania de manipulare a populației pentru culpabilizarea Securității. Pe de

altă parte, plasarea Securității în subordinea Armatei a condus la penetrarea instituției de către trădători, majoritatea aflați în slujba sovieticilor, oameni care, în lunile ce au urmat, au destructurat instituția, au pus-o în imposibilitate de a acționa. Alături de generalul Nicolae Militaru, aici trebuie menționați, în primul rând, generalii Victor Atanasie Stănculescu, Ștefan Dinu, Gheorghe Logofătu, Marin Pancea.

Analiza modului în care s-au desfășurat evenimentele ulterioare arată clar în ce zonă trebuie căutate vinovățiile pentru cei peste 1000 de morți. Susținerile „emanațiilor” din decembrie conform cărora „revoluțiile nu se anchetează” reprezintă o găselniță ieftină. Omorul este omor, indiferent de regimul politic sub care se săvârșește, indiferent de motivul invocat.

Este astăzi mai mult decât evident că, prin lansarea lozincii iresponsabile „Securiști – Teroriști” și incitarea populației împotriva ofițerilor de Securitate, prin numeroasele crime și alte acte de teroare, prin șirul infinit de minciuni lansate cu ajutorul mijloacelor de informare, în primul rând cu ajutorul televiziunii, s-a urmărit culpabilizarea principalului serviciu de informații al țării, punându-i-se în seamă fapte cu care nu avea nici o legătură, s-a urmărit crearea unei atmosfere de ură împotriva Securității care să îi paralizeze activitatea.

Asasinarea uslașilor conduși de colonelul Trosca, asasinarea militarilor de la Centrul de pregătire Câmpina în fața aeroportului Otopeni, dezastrul de la Sibiu, aveau drept obiectiv justificarea acestei lozinci care ascundea intenții criminale, antinaționale. Impunând căutarea teroriștilor numai în interiorul Securității, erau acoperiți adevărații vinovați.

Desființarea Direcției a V-a (Protecție și Pază demnitari) și arestarea ofițerilor acestei unități, desființarea Direcției a IV-a (Contrainformații Militare) și arestarea ofițerilor acestei unități, maltratarea, lipsirea de libertate pe perioade îndelungate de timp a unui mare număr de ofițeri de Securitate (ofițerii Direcției de Protecție și Pază, ofițerii Direcției Contrainformații Militare, grupul Timișoara, ofițerii Inspectoratului MI Sibiu) nu își află o altă explicație logică decât aceea de a se scoate din acțiune singura forță capabilă să descopere realitatea din spatele cortinei de fum amăgitor creată de autorii loviturii de stat.

Pe 31 decembrie 1989, generalii Iulian Vlad, Gianu Bucurescu, Aristotel Stamatoiu și Gheorghe Vasile au fost convocați la sediul Ministerului Apărării și arestați. Securitatea, inclusă în MAPN, se afla de acum în subordinea generalului Gheorghe Logofătu. La comanda direcțiilor centrale și a inspectoratelor județene au fost numiți ofițeri din Armată, care aveau despre munca de informații tot atât de multă idee pe cât știau ofițerii de informații

tactica trupelor de blindate. Consecința lipsei de profesionalism? Aceeași: paralizarea, cel puțin parțială, a activității de culegere de informații.

Apare în mod firesc întrebarea: De ce trebuia împiedicată culegerea de informații, aflarea adevărului, aflarea autorilor haosului în care era împinsă țara? În opinia noastră răspunsul este următorul: tocmai pentru că aceia care știau ce se întâmplă cu adevărat în țară se temeau ca nu cumva acest adevăr să devină îndeobște cunoscut. Și atunci nu numai că au măsluit în acele zile tulburi realitatea, dar ani de-a rândul au ținut adevărul ascuns sub păături groase de minciuni, dezinformări și spaime conștient răspândite.

Orice tentativă a Securității de a se implica în neutralizarea teroriștilor îi îngrijora atât pe sovietici, cât și pe capii Armatei române. Atunci când generalul Iulian Vlad a cerut să i se permită să documenteze fenomenul terorist (care indiscutabil a existat), el și-a semnat practic decizia de arestare. Este ilustrativ faptul că, atunci când generalul Vlad a fost scos în curtea Ministerului Apărării, între baionete, pentru a fi urcat în TAB-ul care avea să-l ducă la închisoare, ministrul Nicolae Militaru urmărea scena de la etaj, alături de el aflându-se ambasadorul URSS, Evgheni Tiajelnikov. Avizat din vreme asupra celor ce aveau să se întâmple, un cameraman al ambasadei URSS filma scena. Trebuia documentat momentul de victorie a KGB asupra Securității, asupra acelei instituții care îndrăznise să îi țină piept un sfert de veac, asupra acelei instituții care militase activ pentru promovarea politicii de independență a României față de Uniunea Sovietică.

Măsurile de ștergere a urmelor au început de timpuriu. În după amiaza zilei de 22 decembrie, generalul Stănculescu, aflat la comandă în clădirea Ministerului Apărării Naționale, a dat ordinul de deschidere a granițelor. Toți cei care își încheiaseră misiunea au putut pleca liniștiți. Serviciile secrete străine au distrus urmele faptelor lor, și-au recuperat o parte dintre morți și răniți și au părăsit țara. La 30 decembrie 1989, Ion Iliescu a abrogat Decretul 408/1985 privind măsurile pentru apărarea secretului de stat, iar la 12 ianuarie 1990 au fost abrogate unele prevederi ale Codului penal și ale Codului de procedură penală care se refereau la siguranța națională.

Faptul că, în săptămânile și lunile care au urmat, noii conducători din România și-au continuat atacurile împotriva Securității se explică cu ușurință. La vârful puterii politice se afla gruparea Iliescu, fidelă Moscovei, iar armata avea în frunte un agent marcant al serviciilor militare de informații sovietice, generalul Nicolae Militaru, ajutat de generalul Vasile Ionel, și el important agent sovietic.

Abia după anul 1997, după ce Federația Rusă își modificase substanțial modul de promovare a intereselor sale în estul Europei, guvernul SUA a putut exercita presiuni politice, pentru a determina înlocuirea conducătorilor Armatei

cu generali din rândul ofițerilor superiori care se perindaseră peste Ocean în cei cinci-șase ani anteriori. Superputerile colaboraseră temporar, dar concurența dintre ele se revigora.

În decembrie 1989, serviciile străine, împreună cu puciștii din Armata României au înfrânt Securitatea ca serviciu secret al statului român.

Timorați prin amenințări cu distrugerea fizică, cu închisoare sau cu internări în lagăre („mina vă așteaptă”), unii ofițeri de Securitate au fost păstrați spre a lucra în folosul noii puteri, sub comandă MApN, mai exact spus sub comanda unor agenți sovietici și a unor susținători ai grupării pro-sovietice Iliescu. Alții au fost scoși din sistem.

Numeroși ofițeri, rămași anonimi, au plătit un preț greu pentru atașamentul lor față de țară, pentru consecvența cu care și-au respectat educația primită, aceea de a nu trăda și a nu sluji la stăpâni străini.

Securiștii care au fost valorificați în folosul noii puteri au fost folosiți mai întâi în cadrul unui serviciu intitulat Unitatea 0215 și în noul SPP. Din martie 1990, majoritatea cadrelor din fosta Securitate au intrat în Serviciul Român de Informații.

Cu toate că la 23 decembrie 1989 a fost încorporată în Armată pentru a putea fi spoliată de informații de către agentura sovietică, și în pofida tuturor vicisitudinilor, a tuturor piedicilor, a tuturor temerilor și incertitudinilor, se poate totuși afirma că practic, Securitatea a funcționat continuu, până la crearea SRI.

Am menționat timorarea și dezorientarea majorității ofițerilor de Securitate supuși unei presiuni psihice imense, acuzați de toate relele pământului, fără a se aduce nici o dovadă în sprijinul acelor afirmații, având unii colegii uciși, arestați, dați afară din serviciu fără nici o explicație plauzibilă.

Dar ei nu erau singurii aflați în această situație. Noii conducători ai României păreau să își fi însușit perfect principiul expus de Machiavelli conform căruia „este mult mai sigur pentru tine să fii temut decât iubit”.

Instituția Armatei, în ansamblul său, a fost și ea victimă în decembrie 1989. În primul rând a fost victima trădărilor de țară care au ajuns să o comande. În al doilea rând, comandanții militari care au executat ordinele de represiune date de Ceaușescu au crezut că își găsesc un refugiu și o șansă de a se salva raliindu-se taberei trădărilor, în frunte cu Nicolae Militaru. Armata, cea care până la scoaterea lui Vasile Milea din scenă efectuase represiunea, s-a autointitulat „salvatoarea poporului”.

Comportamentul Justiției, mai ales al celei militare, constituie o pagină neagră din istoria acesteia. Până la 22 decembrie, Justiția susținuse necondiționat regimul ceaușist. Frica și oportunismul i-a făcut pe unii slujitori ai Justiției ca după această dată să treacă la arestarea unor securiști și milițieni, dar și a acelor activiști de partid care nu acționaseră prompt în direcția loviturii

de stat. Sentințele pronunțate au fost de multe ori alături de lege, împotriva legii sau date cu rea credință. Instanțele de judecată, dornice să-și dovedească atașamentul față de noul regim, au făcut întorsături de multe grade, uneori piruete rușinoase, jucându-se cu sentințele, coborând de la genocid la complicitate la genocid, la omor deosebit de grav, apoi omor calificat, omor prin imprudență, până la achitare, în aceleași dosare, pe aceleași probatorii. Momentele proceselor „revoluției” române au reprezentat o prăbușire a Justiției românești. Istoria dreptului românesc a înregistrat o pagină care o acoperă de rușine, chiar dacă unii magistrați implicați nu vor să recunoască aceasta. Ei susțin că, dimpotrivă, este o calitate a Justiției faptul de a avea capacitatea să întoarcă sentințele greșite care s-au dat. Argumentul este în principiu corect, dar de ce nimeni dintre cei care au greșit grav nu a dat socoteală pentru aceasta, ba mai mult chiar, ei au devenit mari șefi sau pensionari de mare lux?

Armata și Justiția s-au menținut pe pozițiile de forță dobândite în decembrie 1989, promovând minciuna și nedreptatea un timp îndelungat, contribuind decisiv la dezastrul țării, alături de factori externi interesați în acapararea României.

Concluzii

Cei care au inspirat sau au susținut lozinca „Jos Securitatea!” nu au avut în vedere trecutul acestei instituții, ci viitorul acțiunilor de destabilizare a României – economică, politică, informativă și militară – în cadrul cărora Securitatea era singura frână potențială.

Cu scopul de a ascunde adevărul, cu scopul de a se deroba de răspunderea pentru cei peste o mie de morți și câteva mii de răniți, autorii loviturii de stat au creat mitul Securității ca „unic și veșnic vinovat”.

Această instituție a fost compromisă prin calomnii și minciuni legate de un genocid care nu a existat, a fost acuzată că a încercat să-l salveze pe Ceaușescu, când de fapt ea l-a abandonat în mâinile conspiratorilor din Armată, aflați în legătură cu forțele străine care acționau în România, a fost decimată prin excluderi, arestări, ucideri și pensionări forțate.

Principalii artizani ai devorării Securității au fost agentul diversionist Silviu Brucan, generalul Nicolae Militaru, Victor Atanasie Stănculescu, Ion Iliescu și Petre Roman. Cu toții slujeau forțe care doreau distrugerea acestei instituții, piedică importantă în calea aservirii politico-informative a României față de URSS.

După căderea regimului ceaușist, pe fondul derutei informative totale din România, al imposibilității majorității poporului de a înțelege fenomenele internaționale și interne care s-au petrecut, au fost promovate inversări de situații. Spionii au ajuns să fie apreciați drept „prietenii ai poporului român”.

Trădătorii care slujiseră străinătatea au ajuns „eroi” și mari conducători. În continuarea acestei pervertiri, cei care în perioada comunistă slujiseră doar statul român, fără a se pune în slujba străinilor, au devenit „trădători”, „securiști”, „turnători” etc. S-a elaborat legea de deconspirare a informatorilor fostei Securități, dar în schimb a fost încurajată colaborarea românilor cu serviciile de spionaj străine prin grațierea și decorarea unor trădători dovediți ai țării, precum Răceanu și Pacepa.

Oricât de ciudat ar părea celor mai puțin avizați, Securitatea a fost totuși al doilea artizan al schimbării, după Armată. Atacurile venite din exterior, ca și cele ale Frontului Salvării Naționale nu au fost altceva decât o sumă de minciuni. Acesta este unul dintre paradoxurile istoriei contemporane a României: toate meritele Securității sunt uitate sau atribuite altora și, printr-o propagandă persuasivă, bine dirijată, instituția a ajuns să fie una dintre cele mai disprețuite de către o parte a opiniei publice din România și din străinătate, mai ales de către acea categorie de persoane care sunt mai puțin instruite, mai puțin avizate.

În propaganda mincinoasă desfășurată este omis cu bună știință faptul că, începând cu anii '60, Securitatea devenise o instituție românească, în slujba statului român, fiind deschizător de drum pe calea redobândirii treptate a independenței față de Uniunea Sovietică. În mod conștient și cu rea credință, la treizeci de ani după transformarea ei într-o instituție națională, Securității i se pun în seamă excesele și abuzurile petrecute în perioada luptei pentru putere și a ocupației militare sovietice, când instituția s-a găsit sub controlul unei conduceri formată în majoritate din alogeni, din antiromâni, cu toții agenți ai KGB.

ROMÂNIA FĂRĂ CENTURA INFORMATIVĂ DE SIGURANȚĂ ÎNTR-UN MOMENT DE CUMPĂNĂ

Informațiile pe care le deținea Departamentul Securității Statului (DSS), în preajma zilelor fierbinți din decembrie 1989, atenționau asupra faptului că **grupări de interese externe**, din vecinătate, dar și de mai departe, **nutreau speranțe că schimbarea lui Nicolae Ceaușescu și a regimului său va permite repunerea în discuție a statutului unor teritorii românești.**

Cercuri revizioniste din Ungaria, inclusiv din zona oficială, precum și **grupări** de aceeași factură **din cadrul emigrației maghiare**, doreau anularea Tratatului de la Trianon și, în acest context, realipirea la Ungaria a unor părți importante din Transilvania.

Mai timizi, dar din ce în ce mai vocali, erau și unii **exponenți radicali ai naționalismului sârb**, care sperau la reconfigurarea Banatului sârbesc în interiorul granițelor Iugoslaviei. La sud, **extremiști bulgari** nutreau la redobândirea Dobrogei și a altor zone de la nord de Dunăre.

Ce este mai grav, unele puteri europene (U.R.S.S., Franța, Germania, Marea Britanie etc.) au încurajat asemenea tendințe, pentru a obține implicarea unor forțe din Ungaria și Iugoslavia în acțiuni de destabilizare și răsturnare a regimului Ceaușescu. **U.R.S.S.** mai avea un interes aparte, acela de a pedepsi sfidarea lui Ceaușescu și a României din ultimii 20 de ani.

La acțiunile de destabilizare a regimului au aderat, ignorând primejdiile care vizau existența României ca stat, și persoane din așa-numita opoziție internă, dintre care unele se aflau în legătură organizată cu servicii de informații străine.

Semnalele percepute la începutul lunii decembrie 1989 erau de-a dreptul îngrijorătoare pentru aparatul informativ. Avem în vedere informațiile privind intrarea în țara noastră a numeroși „turiști” sovietici, precum și fugari pregătiți în Ungaria în tabere speciale pentru acțiuni de subversiune. De la granițele cu Ungaria, dar și cu U.R.S.S. (pe Prut), se raportau în jurul datei de 15 decembrie 1989 acțiuni provocatoare care sugerau posibilitatea unei invazii militare externe.

Toate aceste aspecte și multe altele, relatate pe larg în mai multe materiale publicate în revista noastră, **induceau ofițerilor de informații temeri** nu cu privire la soarta lui Ceaușescu, ci **referitoare la vulnerabilitățile și riscurile pentru independența națională și integritatea teritorială a României** în procesul de răsturnare a acestuia.

Într-un moment de cumpănă pentru țara noastră, **s-a produs ce era cel mai puțin de acceptat**, respectiv **decuplarea serviciului național de informații de la**

rostrurile sale, apoi destructurarea acestuia și înlăturarea multor ofițeri cu experiență, situație cu consecințe nefaste și ireparabile. Concomitent, a început răfuiala cu exponenți ai serviciului național de informații, materializată în diversiuni soldate cu morți și răniți, arestări și anchete.

Ca martor direct la evenimente, îmi propun să creionez **o cronologie a acțiunilor, faptelor și întâmplărilor cu semnificație în acest sens**, așa cum au fost constatate ori percepute la nivelul unităților informative centrale, îndeosebi al Direcției I - Informații Interne, în cadrul căreia îmi desfășuram activitatea.

**AVERTISMENTE PRIVIND SOARTA REZERVATĂ SECURITĂȚII
ÎN CONTEXTUL RĂSTURNĂRII VIOLENTE A REGIMULUI CEAUȘESCU**

Scenariul extern privind răsturnarea lui Nicolae Ceaușescu pleca de la premisa că Securitatea îl va apăra până la capăt și, în acest context, s-a optat pentru soluția violentă, prin stimularea revoltei populare.

Conform acestei percepții și datorită obstrucționării activității serviciilor de informații ale U.R.S.S., dar și a celor occidentale, în ultimii 20 de ani, Securitatea urma să se afle pe direcția loviturilor principale.

Avertismente în acest sens au sosit înainte de decembrie 1989 pe mai multe canale, atât de la servicii de informații occidentale, cât și de la grupări ale românilor din străinătate.

ABANDONAREA LUI CEAUȘESCU
(22 decembrie, orele 7.00 – 12.09)

În pofida estimărilor pe care se bazau scenariile externe de răsturnare a lui Ceaușescu, Departamentul Securității Statului l-a abandonat când a devenit clar că s-au ridicat împotriva sa și muncitorii. În dimineața zilei de 22 decembrie, în jurul orei 7.30, generalul Iulian Vlad a ordonat retragerea în unități a efectivelor Comandamentului Trupelor de Securitate (CTS), ale Unității Speciale de Luptă Antiteroristă (USLA) și ale Școlii de ofițeri de la Băneasa, care făceau parte din dispozitivul exterior de apărare a perimetrului Pieții Comitetului Central.

În momentul când instituțiile publice au fost împresurate de manifestați, dispozitivele de pază ale CTS au părăsit posturile, din ordin. În clădirea CC al PCR, cei peste 300 de ofițeri înarmați de la Direcția a V-a, care constituiau dispozitivul interior de apărare, nu s-au opus intrării în forță în clădire a demonstranților, în momentul când Nicolae Ceaușescu și consoarta sa se pregăteau să părăsească clădirea pe calea aerului. La studiourile centrale de radio și televiziune, cei zece ofițeri de la Direcția I trimiși să întărească dispozitivul de pază a studiourilor de emisie asigurat de CTS, nu numai că nu s-au opus intrării civililor în studiouri, ci, din contră, s-au implicat în organizarea accesului ordonat al acestora, pentru a nu se produce distrugerii. Chiar și ofițerii din garda personală i-au abandonat pe Nicolae și Elena Ceaușescu, pe câmp, în zona Găești.

***DECUPLAREA D.S.S. DE LA ROSTURILE SALE ȘI
DIVERSIUNEA „SECURIȘTI-TERORIȘTI”
(22 decembrie - 30 decembrie 1989)***

22 decembrie 1989, ora 12.09

În timp ce Nicolae Ceaușescu părăsea sediul CC al PCR cu elicopterul, efectivul Direcției I se afla în unitate, unde stătuse și peste noapte, cu excepția câtorva ofițeri plecați în misiuni. Cinci ofițeri se aflau la Timișoara pentru a analiza informațiile privind grupurile de fugari reveniți din Ungaria, precum și situația din zona de frontieră cu Ungaria și Iugoslavia.

Colonelul Gheorghe Rațiu, șeful unității, care pe 21 decembrie fusese ofițer de serviciu pe Ministerul de Interne, continua să țină legătura telefonică cu șefii unităților teritoriale din biroul său, îndeosebi cu cele din Transilvania.

Generalul Iulian Vlad, dintr-un birou de la etajul 6 al clădirii CC comunica telefonic șefilor unităților județene de securitate și inspectorilor șefi linia de conduită în circumstanțele date, care consta, în esență, în următoarele: să nu se implice în acțiuni de stradă; să nu tragă; să intre în contact cu conducătorii manifestanților; să colaboreze cu ei; să fie protejate arhivele și tehnica operativă din dotare.

Până în jurul orei 13.00, reușise să transmită aceste orientări la Timișoara, Cluj, Brașov. În continuare, atmosfera din clădire nu i-au mai permis să facă acest lucru. I-a cerut colonelului Nae, șeful Serviciului Gărzi de la Direcția a V-a, rămas în preajma sa, să continue să transmită ordinul său la unitățile teritoriale din județele consemnate pe o listă.

22 decembrie 1989, orele 13.00 – 14.00

În condițiile retragerii dispozitivelor de pază, sute de persoane au intrat nestingherite în curtea interioară a clădirii în care își aveau sediile unitățile informative centrale ale DSS. S-a evitat intrarea în forță a demonstrațiilor în sedii, ceea ce ar fi permis accesul neautorizat la armamentul și muniția din dotare, la documente secrete și alte bunuri. Șefii unităților informative centrale au organizat, împreună cu exponenți ai demonstrațiilor, constituirea unor delegații care să intre în sediile fiecărei unități. Reprezentanți ai unităților informative centrale și ai civililor au încheiat procese-verbale prin care și-au asumat în comun apărarea documentelor, a armamentului și a bunurilor materiale, până la decizia noilor autorități. Acești civili au rămas în unități până după 1 ianuarie 1990, unii dintre ei fiind în contactul Direcției de Informații a Armatei (DIA).

La mai multe unități teritoriale ale DSS, intrarea demonstrațiilor în sedii s-a produs în forță, fiind marcată de distrugeri și molestarea unor cadre de informații.

Încă din noaptea de 21/22 decembrie, devenise clar că sediile Securității reprezentau ținte prioritare în fața furiei dirijate a populației revoltate. O notă aparte au făcut-o localități din Banat (Reșița, Caransebeș și Arad) și Transilvania (Cugir, Sibiu, Brașov), unde, în contextul declanșării unor focare de violență, erau vizate predilect sedii ale Securității și Miliției, unele fiind atacate și incendiate, cu intenția evidentă ca ocupanții lor să fie arși de vii.

În ziua de 22 decembrie, după prânz, au intrat în acțiune și extremiștii maghiari, îndeosebi în județele Harghita, Covasna și Mureș. Sub impulsul incitărilor provocatoare externe, persoane autohtone de această etnie s-au dat la acțiuni violente extreme împotriva personalului din structurile locale ale Ministerului de Interne, fiind uciși – în mod bestial – mai mulți ofițeri și subofițeri, între care maiorul Aurel Agache la Târgu Secuiesc, locotenent colonelul Dumitru Coman, șeful Securității municipiului Odorheiul Secuiesc, precum și patru subofițeri. Alți 27 de ofițeri și subofițeri au fost agresați, suferind vătămări corporale ce au necesitat lungi perioade de spitalizare. Locotenentul Mircea Buie de la Securitatea Odorheiul Secuiesc a fost spânzurat în curtea sediului instituției, supraviețuind doar datorită faptului că creanga copacului s-a rupt.

Începând cu data de 22 decembrie 1989, au fost devastate ori distruse 34 sedii ale Securității și Miliției, dintre care au fost incendiate cele din Odorheiul Secuiesc, Gheorghieni, Cristuru Secuiesc, T.F. Miercurea Ciuc, comunele Brădești, Ciumani, Zetea și Secuieni.

Nu departe de Har-Cov, la Sibiu, „războiul” planificat pentru decembrie 1989 al Armatei cu Securitatea și Miliția s-a soldat cu asasinarea a 25 de ofițeri și subofițeri, care, disperați, au căutat refugiu și protecție la Școala Militară de ofițeri activi de infanterie (U.M. 01215).

22 decembrie 1989, orele 14.00 – 14.30

Din ordinul generalului Victor Atanasie Stănculescu, ofițerii de contrainformații militare au fost arestați sau izolați în toate garnizoanele din țară. Le-au fost sigilate armamentul, muniția, fișetele cu documentele operative aflate în lucru și aparatura tehnică din dotare, care ulterior au fost preluate de M.Ap.N. Unii dintre ei au fost molestați și menținuți sub pază mai multe zile.

22 decembrie 1989, în jurul orei 15.00

În prezența unor subordonați și a unor reprezentanți ai demonstranților aflați la Direcția I, încercând să identifice un nucleu al noii puteri la fostul sediu

al CC al PCR, colonelul Gheorghe Rațiu a avut o convorbire telefonică cu Ion Iliescu. S-a prezentat, l-a informat pe acesta că unitățile centrale ale DSS sunt de partea revoluției și, împreună cu reprezentanții demonstranților, așteaptă instrucțiuni. Ion Iliescu a luat act de poziția unităților centrale ale DSS și i-a indicat colonelului Rațiu să se deplaseze la sediul MApN, unde la ora 16.00 se va constitui Comandamentul Militar Unic pentru a menține ordinea în țară.

Acesta reprezintă momentul în care, prin vocea colonelului Gheorghe Rațiu, DSS a recunoscut autoritatea lui Ion Iliescu și i-a oferit sprijinul.

Colonelul Rațiu a explicat ulterior că decizia sa privind recunoașterea autorității lui Ion Iliescu s-a bazat pe evaluările făcute anterior la conducerea DSS privind posibilul succesor al lui Nicolae Ceaușescu și pe dorința de a se evita prelungirea luptei pentru putere, care putea vulnerabiliza și mai mult interesele naționale.

22 decembrie 1989, orele 15.15 – 15.45

La Televiziunea Română Liberă, locotenent-colonelul Gheorghe Stan, adjunct al șefului Direcției a II-a - Contrainformații Economice, a declarat în direct că Securitatea Statului a trecut de partea cetățenilor. În momentele următoare, avea să facă același lucru și locotenent-colonelul Ion Apostolescu, șeful structurii informative a Direcției a V-a - Pază Demnitară.

Declarații similare au făcut, în aceeași după-amiază, în mass-media audio-vizuală locală și factori de conducere la nivelul structurilor teritoriale ale Securității (ex. colonelul Constantin Ciurlău, șeful Securității Județului Iași).

22 decembrie, ora 16.00

La Timișoara, din ordinul comandantului Diviziei 18 Mecanizate, 21 de ofițeri de informații din Timișoara și din Capitală, între care și generalul Emil Macri – șeful Direcției a II-a, colonelul Filip Teodorescu - adjunct al șefului Direcției a III-a și locotenent-colonelul Gabriel Anastasiu – adjunct al șefului Direcției I, au fost arestați la sediul Securității județene de către o echipă de militari și depuși la Comandarea garnizoanei, invocându-se grija pentru securitatea personală a acestora, avându-se în vedere că „la ora 18.00 vor fi atacați de teroriști”.

Concomitent, în baza ordinului telefonic transmis de conducerea MApN, au fost reținuți ofițeri de Securitate și în alte județe, cele mai dramatice situații înregistrându-se la Sibiu și Brăila. Trebuie subliniat faptul că reținerea în stare de arest a unor ofițeri și subofițeri MI – unele rețineri fiind pe termene îndelungate – ca și perchezițiile domiciliare au constituit acte ilegale, iar tratamentele inumane (bătăi, lipsire de ajutor medical, presiuni psihice etc.) la care au fost supuși ofițerii și subofițerii de Securitate și Miliție reprezintă o

rușine și o culpă impardonabilă pentru militarii din MApN și de la Procuratura Militară care, aplicându-le, s-au înjosit pe ei, precum și instituția a cărei uniformă o purtau.

22 decembrie 1989, orele 16.00 – 17.00

Reprezentanți ai unităților informative centrale (colonelul Gheorghe Rațiu, locotenent colonelul Gheorghe Stan și maiorul Costică Dogaru - șef de serviciu în Direcția a III-a Contraspionaj, cu mandatul șefului unității) au participat la întâlnirea de la sediul MApN a unor persoane din grupul coagulat în jurul lui Ion Iliescu cu reprezentanți ai Armatei, prilej cu care a fost constituit Comandamentul Militar Unic. Din partea DSS a mai participat și generalul Grigorie Ghiță - șeful CTS, care a fost desemnat ca reprezentant al Securității în Comandamentul Unic.

În acest cadru, colonelul Gheorghe Rațiu a reiterat faptul că unitățile DSS sunt de partea revoluției și că așteaptă instrucțiuni, menționând că aceasta este și poziția generalului Iulian Vlad.

Din perspectiva temei abordate, este de reținut faptul că, la terminarea reuniunii, la întrebarea colonelului Rațiu care sunt dispozițiile pentru unitățile DSS, Ion Iliescu a indicat să se comunice comandanților să-și mobilizeze efectivele în cazărmi (unități - n.n.) și să aștepte instrucțiuni.

În timpul întâlnirii de la Ministerul Apărării Naționale, generalul Victor Atanasie Stănculescu le-a comunicat celor prezenți că tocmai a fost informat telefonic că „o coloană de blindate se îndreaptă dinspre Băneasa spre centrul Capitalei pentru a anihila acțiunile revoluționare”. Imediat s-a indus ideea că ar fi vorba de Școala de ofițeri de la Băneasa, al cărui comandant era generalul Nicolae Andruța Ceaușescu, unul dintre frații lui Nicolae Ceaușescu. Cei prezenți la reuniune au intrat în alertă. Pentru a-i liniști, colonelul Gheorghe Rațiu i-a informat că Școala de la Băneasa nu avea în dotare decât două-trei autoturisme ARO cu blindaj ușor și nu putea susține o acțiune de forță. Pentru a îndepărta orice suspiciune, colonelul Rațiu a luat legătura telefonic cu colonelul Răbăcel, șeful statului major al școlii, care a informat că efectivul școlii se afla la odihnă, iar armamentul era sigilat în magazie. Ion Iliescu l-a întrebat pe colonelul Răbăcel – prin intermediul lui Rațiu – unde se află generalul Nicolae Andruța Ceaușescu (era dispărut) și apoi i-a cerut să acționeze pentru identificarea și reținerea acestuia, după care să raporteze urgent la Comandamentul Militar Unic, generalului Ștefan Gușe, pentru a fi preluat de Armată.

S-a dezamorsat starea tensională generată de informația falsă primită de generalul Stănculescu, însă acest moment poate fi socotit declanșarea diversiunii împotriva Securității.

22 decembrie 1989, orele 17.15

Generalul Iulian Vlad s-a întâlnit în clădirea CC cu Ion Iliescu, care i-a indicat să se ocupe împreună cu generalul Ștefan Gușe să fie ordine în țară.

Totodată, șeful DSS a avut o scurtă convorbire cu generalul Nicolae Militaru, care i-a transmis că la întâlnirea de la MApN s-a hotărât ca el să conducă Armata, MI și Gărzile Patriotice. Ca urmare, vor lucra împreună. În ce privește Trupele de Securitate și USLA, Nicolae Militaru a precizat că i se vor subordona nemijlocit.

22 decembrie 1989, orele 17.45 – 18.00

În zona centrală a Capitalei încep să se audă focuri de armă, care i-ar fi vizat, chipurile, pe principalii exponenți ai mișcării revoluționare aflați în clădirea CC. Se declanșase acțiunea teroristă, care avea să se transforme în scurt timp în diversiunea „securiști-teroriști”.

22 decembrie 1989, ora 19.00

După declanșarea diversiunii, generalii Ștefan Gușe și Iulian Vlad, aflați în clădirea CC, unde fusese amplasată conducerea Comandamentului Militar Unic, au hotărât să transmită mesaje trupelor din subordine și opiniei publice. Au înregistrat mesajele pe casete video și le-au trimis la Televiziune.

În mesajul său, generalul Iulian Vlad preciza că „în aceste momente istorice, Ministerul de Interne, Securitatea, toate unitățile sale, împreună cu Armata Română, luptă cot la cot pentru slavarea ființei noastre naționale, a poporului român. Ministerul de Interne, toate armele din componența sa, s-au dezis de elementele loiale lui Ceaușescu”. A încheiat mesajul prin apelul de a fi uniți în aceste clipe hotărâtoare.

Înregistrarea video a mesajului generalului Iulian Vlad a fost oprită de grupul care se instalase la conducerea Televiziunii (Silviu Brucan, Dan Marțian și Petre Constantin), fiind difuzată doar după miezul nopții, în jurul orei 3.00, și numai în format audio.

22 decembrie 1989, orele 21.00

A fost întocmit un text prin care unitățile informative centrale ale DSS (direcțiile I, a II-a și a III-a) și Centrul de Informatică și Documentare își exprimau solidaritatea cu schimbările produse și se angajau să sprijine noile autorități politice. Acest text a fost trimis la Televiziune pentru a fi transmis pe post. Având în vedere că se declanșase deja diversiunea „securiști-teroriști”, au fost rugați să ducă mesajul la Televiziune doi dintre civilii care se aflau la Direcția I. Textul de solidarizare nu a fost dat pe post nici în orele următoare, nici mai târziu.

22 decembrie 1989, ora 23.00

Generalul Iulian Vlad i-a ordonat colonelului Gheorghe Rațiu să se deplaseze la Școala de la Grădiștea pentru a dezamorsa un nou zvon diversionist conform căruia comandantul acestei unități de învățământ a Securității, generalul Nicolae Pleșiță, s-ar deplasa spre București în fruntea unei formațiuni de blindate. Evident că era vorba tot de o diversiune din serialul „securiști - teroriști”. Generalul Pleșiță era în pijama în biroul său și privea „Revoluția” la televizor.

Noaptea de 22 – 23 decembrie 1989

S-a încercat uciderea în masă a efectivelor Direcției a V-a Securitate și Gardă (al cărei sediu, lipit de Biblioteca Centrală Universitară, a fost distrus cu tiruri de artilerie). Diversiunea nu s-a soldat cu victime, întrucât în unitate nu se afla decât personalul de serviciu. Incendierea și distrugerea clădirii s-au produs după ce documentele operative ale acestei unități au fost preluate de către Armată.

La sediul acoperit al unității Centrului de Informații Externe (CIE) cu competențe informative și contrainformative în SUA și Canada, a intrat în forță un camion militar în care se aflau persoane înarmate, îmbrăcate în ținută de camuflaj. Au fost arestate și sechestrare cele 20 de cadre aflate în unitate. În învălmășeala creată, ofițerul de serviciu a încercat să se opună asediatorilor, însă a fost împușcat. Ofițerii reținuți au fost transportați într-o cazarmă a MAPN din apropierea Capitalei, unde au rămas în regim de detenție până la mijlocul lunii ianuarie, când au fost eliberați.

23 decembrie 1989

În dimineața respectivă, legăturile telefonice speciale ale DSS cu unitățile din subordine, inclusiv cele ale CIE, au fost tăiate din ordinul lui Stelian Pintilie, adjunct al Ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor, ofițer acoperit al Direcției de Informații a Armatei*.

* Stelian Pintilie (13.07.1938 – 14.05.2002) este fiul fostului general locotenent de securitate Gheorghe Pintilie (născut în 1902 la Tiraspol cu numele de Timotei Bodnarenko și cunoscut sub diminutivul de Pantiușa), șef al DGSP în perioada 1948 – 1963, cf. dr. Constantin Corneanu: *Destructurarea DSS și noua comunitate informativă românească (decembrie 1989 – martie 1990)*, studiu apărut în „CLIO 1989”, publicație aparținând Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, Anul VI, nr. 1-2 (11-12)/2010, p. 97 – 143.

Generalul Victor Atanasie Stănculescu avea să-și asume ulterior acest ordin. Pe aceeași filieră, au fost dezafectate mijloacele tehnice de ascultare ale DSS.

Generalul Iulian Vlad a rămas izolat în Comandamentul Militar Unic de la sediul MAPN, unde fusese chemat de generalul Nicolae Militaru în ziua de 23 decembrie pe la prânz, mai mult pentru a-l avea sub control.

În aceeași zi generalul Nicolae Militaru a ordonat ca efectivul USLA să fie trecut în revistă pe stadionul Ghencea, care era special amenajat pentru o ambuscadă împotriva „teroriștilor”.

Diversiunea a fost prevenită prin demersuri până la Ion Iliescu, „revista de front” organizându-se în final în curtea unității.

23 – 25 decembrie

Pentru a fi susținută diversiunea „securiști - teroriști”, atât în Capitală, cât și în mai multe județe, s-a acționat pentru atragerea în zone conflictuale a unor efective înarmate ale unităților DSS, sub pretextul neutralizării unor presupuși teroriști. Efectivele DSS urmau a fi astfel lichidate și prezentate publicului ca „teroriști”.

În seara zilei de 23 decembrie, generalul Nicolae Militaru i-a cerut imperativ colonelului Gheorghe Ardeleanu, comandantul USLA, care se afla în biroul celui dintâi, să dea ordin locotenent-colonelului Gheorghe Trosca, șeful statului major al USLA, să se deplaseze spre sediul MAPN cu echipaje de luptă antiteroristă pentru „a curăța de teroriști zonele adiacente”.

Gheorghe Trosca s-a deplasat la locul indicat cu două transportoare ușoare pe șasiu de ARO împreună cu alți zece luptători. În momentul în care au ajuns la poarta principală de intrare în sediul MAPN, transportoarele au fost distruse cu tiruri de mitralieră deschise de pe tancurile aflate în dispozitivul de apărare a ministerului. Au fost uciși pe loc Gheorghe Trosca și încă 6 uslași, alți patru fiind grav răniți. Pe transportoare s-a scris „teroriști”, iar cadavrele luptătorilor au fost lăsate în stradă și expuse profanării până pe 28 decembrie ...

În aceeași noapte, s-a produs și diversiunea de la Aeroportul Otopeni, unde efectivul de elevi al Centrului de Pregătire Transmisiuni al CTS de la Câmpina, chemat în ajutorul dispozitivului militar care asigura apărarea aeroportului, a fost primit cu foc de acesta, rezultând 50 de elevi morți și 13 răniți.

De menționat că în locul elevilor de la Câmpina fuseseră vizați cursanții Școlii de ofițeri de la Băneasa, însă colonelul Răbăcel, șeful statului major, care primise ordinul de a se deplasa în sprijinul dispozitivului militar de apărare de la Aeroportul Otopeni, a refuzat să-l execute, deoarece colegi de la Biroul USLA de pe aeroport, consultați telefonic, nu au confirmat existența unui atac asupra obiectivului.

În același timp, ofițeri din USLA și Securitatea Municipiului București au fost trimiși, pe baza unor informații false, transmise din partea unor structuri ale MApN, să „lichideze”: focarele teroriste din podurile clădirilor „Modarom” și Hotel „Capitol” (în clădirile respective se aflau forțe ale MApN și „revoluționari”); comandourile libiene desantate, mai întâi în zona Întreprinderii „Neferal”, apoi în cimitirul comunei Pantelimon (acolo erau așteptați cu foc de forțele unei unități militare din apropiere, cărora nu li se notificase sosirea lor); teroriștii care urmau să fie desantați pe platoul Casei Centrale a Armatei (efectivele de securitate urmau să fie instalate în podul Hotelului „Bulevard”, unde erau așteptate de formațiuni de parașutiști militari etc.).

În zilele respective s-a încercat și atragerea unor efective ale unităților informative centrale în asemenea diversiuni. Direcția I a primit direct de la Comandamentul Militar din Televiziune solicitări de a trimite echipe de ofițeri înarmați pentru a neutraliza presupuși teroriști semnați în incintele unor instituții din zona de competență informativă.

Așa s-a întâmplat cu o echipă formată din patru ofițeri, trimisă în ziua de 23 decembrie la Spitalul ORL Panduri, la solicitarea viceamiralului Emil „Cico” Dumitrescu. De asemenea, o altă echipă de 4 ofițeri a fost trimisă în dimineața zilei de 24 decembrie la Televiziune pentru „a anihila doi teroriști care puneau în pericol reluarea emisiei”.

Dacă cele două echipe nu aveau flerul să modifice traseele de deplasare convenite cu solicitanții, ar fi căzut în ambuscade. Și așa, asupra grupului care s-a deplasat la Spitalul ORL Panduri s-a tras în momentul când cerceta situația de pe acoperiș, iar ofițerii care s-au deplasat la Televiziune au fost arestați și reținuți de dispozitivul militar de pază al instituției timp de mai multe zile.

Și Direcția I, ca și celelalte unități centrale ale DSS, a fost supusă permanent, în zilele de 23 - 24 - 25 decembrie, unor acțiuni de intoxicare și dezinformare de genul: 2.000 de libieni vor ataca clădirea în care se aflau și sediile unităților informative centrale pentru a-i elibera pe coetnicii suspecți de terorism aflați în arestul Miliției Capitalei. În aceste circumstanțe, cadrele unității primeau armament și luau poziție de luptă la uși și ferestre, pe etaje. Noaptea nu se aprindea lumina pentru a nu fi sesizate mișcările din afară. Pe fondul de oboseală acumulată și de stres, dacă un ofițer scăpa un cartuș, se puteau declanșa adevărate tragedii.

În unele județe, războiul cu Securitatea continua, efectivele acesteia erau reținute (Sibiu, Brăila), cu unele structuri județene nici nu se putea stabili legătura ori comandanții militari ai acestora nu-i chemau la telefon pe ofițerii de securitate căutați.

26 decembrie 1989

Nou constituitul Consiliu al Frontului Salvării Naționale (CFSN) a adoptat Decretele-lege nr. 2 și 3, prin care generalul Nicolae Militaru era reactivat și numit ministru al MApN.

Totodată, CFSN a emis Decretul-lege nr. 4, în conformitate cu care DSS și alte organe din subordinea Ministerului de Interne au fost trecute în componența MApN. În articolul 1 al acestui act normativ se preciza că acestea vor trece la MApN împreună cu bugetul, personalul, armamentul și muniția, tehnica din dotare, precum și activul și pasivul din țară și străinătate.

În jurul orei 12.30 au fost convocate la sediul MApN din Drumul Taberei cadrele din conducerea DSS, șefii unităților centrale, inclusiv cei de la CIE, pentru comunicări de ordine.

Generalul Militaru a anunțat oficial că unitățile de securitate devin unități ale MApN și a cerut să-i fie raportată situația din țară și problemele care existau. Între cei care au luat cuvântul a fost și colonelul Gheorghe Rațiu, care, conform celor relatate recent, a semnalat faptul că, dacă nu se vor lua măsuri, va fi pierdut Ardealul, prezentând și unele aspecte operative în susținere. Generalul Nicolae Militaru nu a reacționat în nici un fel, în schimb generalul Ștefan Gușe l-a susținut pe colonelul Rațiu, completând cele raportate de acesta cu informații primite pe circuitele informative ale Armatei. Totodată, Ștefan Gușe a atras atenția asupra unui alt pericol care se profila, respectiv înregistrarea unor distrugerii și pierderi economice imense ca urmare a haosului provocat de elemente anarhice.

27 decembrie 1989

Generalul Iulian Vlad a revenit la sediul central al DSS, după o săptămână în care s-a aflat la Comandamentul Militar Unic de la MApN.

A ordonat unităților informative centrale să treacă la culegerea unor informații pe principalele aspecte de interes în acel moment, între care problema teroriștilor, excesele extremiștilor maghiari în Transilvania, riscurile de distrugerii în domeniul economic.

În problematica teroriștilor, Direcției I i-a revenit sarcina să verifice situația persoanelor suspecte de terorism internate în spitale. Întrucât în atmosfera creată nu mai era posibilă intrarea în unitățile medicale a ofițerilor de obiectiv, s-a apelat la un tertip. Au fost trimise în spitale pentru obținerea datelor necesare persoane din rândul civililor aflați în unitate, cărora le-au fost confecționate adeverințe care le atestau calitatea de cadre de informații, folosindu-se codul de unitate militară din nomenclatorul MApN atribuit Direcției I odată cu subordonarea DSS Ministerului Apărării.

Concomitent, conform competențelor, Direcția I și-a continuat preocupările de a cunoaște evoluția situației din Transilvania, îndeosebi din județele Harghita, Covasna și Mureș, în care exista potențial de susținere a unor eventuale acțiuni externe de factură extremistă și revizionistă.

Informațiile obținute relevau că, în multe localități din județele respective, elemente extremiste maghiare preluaseră pârghiile locale de putere, românii erau izgoniți din zonă, se instalaseră bariere la intrările în Harghita și Covasna, mulți români fiind opriți să intre în aceste județe, inscripțiile în limba oficială erau distruse. La Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Gheorghieni și în alte orașe, ofițerii de securitate și familiile lor se refugiaseră în unități militare pentru a nu se expune furiei extremiștilor maghiari, așa cum se întâmplase deja la Odorheiul Secuiesc și Târgu Secuiesc. Din sediile organelor de securitate care fuseseră atacate de grupuri de extremiști maghiari, precum și de la mai multe posturi comunale de miliție, au fost sustrate documente operative, inclusiv despre rețeaua informativă, precum și armament. Informări pe această temă au fost trimise atât ministrului Apărării, generalul Nicolae Militaru, cât și viceprim-ministrului Gelu Voican Voiculescu, care a și inițiat câteva măsuri.

29 decembrie 1989

Gelu Voican Voiculescu a elaborat și înaintat premierului Petre Roman un „Punctaj de probleme privind modalitățile de depistare și reținere a teroriștilor rămași în libertate”, document prin care cerea anchetarea de urgență de către organele specializate ale MApN, în prezența și cu concursul organelor Procuraturii Militare, a „persoanelor asupra cărora exista prezumția că dețin date despre prezența și organizarea grupurilor de teroriști (Emil Bobu, Ion Dincă, Tudor Postelnicu, Nicu Ceaușescu, Iulian Vlad, Gianu Bucurescu)”. Noul șef al Marelui Stat Major, generalul-colonel Vasile Ionel, a adăugat pe document și numele generalilor Aristotel Stamatoiu și Vasile Gheorghe.

30 decembrie 1989

La ora 9.30, generalul Iulian Vlad a transmis Ordinul S/184 către toate unitățile centrale și teritoriale de informații ale DSS, prin care se comunica faptul că, din ordinul MApN, se interzicea cu desăvârșire distrugerea oricărui document privind activitatea informativă.

În aceeași zi, la Direcția I s-a aplicat un sigiliu unic pe toate fișetele conținând documente operative, sigiliu care a rămas la dispoziția comandantului unității. Din acest moment, ofițerii nu au mai avut acces la propriile documente operative decât în mod excepțional, cu aprobarea și în prezența șefului unității.

În cursul aceleiași zile, generalul Iulian Vlad a întocmit un plan pentru clarificarea diversiunii teroriste și un proiect de reorganizare a DSS în cadrul MAPN sub denumirea de Serviciul de Informații.

***DESTRUCTURAREA DSS, DISIPAREA RESURSELOR UMANE SPECIALIZATE ȘI
CONTINUAREA RĂFUIELILOR CU OFITERII DE INFORMAȚII
(31 decembrie 1989 – 26 martie 1990)***

31 decembrie 1989

Prin Decretul - lege nr. 33 al CFSN, DSS a fost desființat, iar unitățile din componența sa erau trecute în componența MAPN, mai puțin Direcția a IV-a Contrainformații Militare, Direcția a V-a Securitate și Gardă, Direcția a VI-a Cercetări Penale, Securitatea Municipiului București și securitățile județene Sibiu, Timiș, Brașov și Cluj, care erau desființate (în ce privește ultimele patru unități teritoriale, în scurt timp avea să se revină asupra deciziei).

La ora 14.00 au fost arestați generalul Iulian Vlad, adjuncții săi generali Aristotel Stamatoiu și Gianu Bucurescu, precum și generalul Vasile Gheorghe, șeful Direcției a IV-a Contrainformații Militare.

Radiodifuziunea a transmis comunicatul privind desființarea DSS și arestarea celor patru în momentul în care generalul Iulian Vlad și colaboratorii menționați erau în drum spre sediul MAPN, unde fuseseră convocați de Nicolae Militaru. Conform afirmațiilor generalului de brigadă (r) Aurel I. Rogoian, care atunci era șeful său de cabinet, Iulian Vlad avea asupra sa un plan privind clarificarea diversiunii teroriste și proiectul de reorganizare a DSS ca Serviciu de informații în subordinea MAPN.

Semnificativ este faptul că la momentul arestării generalului Iulian Vlad și a celor trei colaboratori, a fost martor ocular și ambasadorul U.R.S.S. la București, Evgheni Tiajelnikov, care tocmai avusese o întrevedere cu generalul Nicolae Militaru.

Pentru justificarea deciziei de desființare a DSS și de arestare a conducerii acestuia, s-a apelat la o diversiune. În ziua de 28 decembrie au fost difuzate în stații de metrou și în alte locuri aglomerate din Capitală fițuici dactilografiate și multiplicare la xerox, cu textul „Crăciunul a fost al vostru, Anul nou va fi al nostru”, acțiune prin care se inducea ideea că „fanaticii” lui Ceaușescu, „securiștii-teroriști”, ar preconiza noi violențe.

În ce privește planul pregătit pentru clarificarea diversiunii teroriste, generalul Iulian Vlad a reușit să-l depună la cabinetul ministrului Militaru înainte de arestarea sa. Nu s-a mai auzit despre el ulterior.

În ziua în care s-a publicat decretul de desființare a DSS, au fost trimise conducerii politice provizorii buletinele de informații nr. 2 și 3. Cu toate opreliștile, sistemul informativ național de securitate funcționa încă. Un

asemenea sistem continuă să funcționeze chiar și dacă structurile instituționale sunt formal și temporar amputate.

31 decembrie, ora 19.30

Șefii unităților centrale ale abia desființatului DSS au fost convocați în sala de consiliu a Ministerului de Interne, fără a li se preciza scopul. În contextul arestării celor patru generali, unii dintre șefii de unități gândeau că vor avea aceeași soartă.

La această ședință au participat Virgil Măgureanu – proaspăt numit consilier pe probleme de securitatea națională al președintelui CFSN Ion Iliescu – Gelu Voican Voiculescu, viceprim-ministru al Guvernului, generalul-locotenent Marin Pancea, generalul (r) Nicolae Doicaru, fost șef al Direcției de Informații Externe, și Mugurel Florescu, în uniformă de magistrat militar.

Primul a vorbit Gelu Voican Voiculescu, care a anunțat oficial arestarea celor patru generali, argumentând măsura prin necesitatea prevenirii declanșării unei contrarevoluții care ar fi fost anunțată prin difuzarea fițuicilor la care am făcut referire. Totodată, Gelu Voican Voiculescu a îndemnat la calm și la subordonare față de conducerea MAPN.

Virgil Măgureanu s-a referit la încrederea CFSN că unitățile fostului DSS sunt alături de popor și că vor face totul pentru a sprijini consolidarea cuceririlor revoluționare.

Conform relatărilor memorialistice ale colonelului Gheorghe Rațiu, domnia sa a luat cuvântul din partea șefilor de unități, reiterând loialitatea față de revoluție și asigurând că ofițerii de securitate nu aveau nimic în comun cu acțiunea sugerată prin fițuicile difuzate și că vor face totul pentru descoperirea autorilor. În continuare, a făcut o scurtă prezentare a situației dramatice din județele Harghita și Covasna, rugând să fie informată conducerea CFSN asupra aspectelor respective.

În continuare, Gelu Voican Voiculescu și Virgil Măgureanu, însoțiți de generalii Nicolae Doicaru și Marin Pancea, au avut o asemenea întâlnire și cu activul de comandă al CIE, care a fost informat că, până la noi ordine, Centrul va fi condus de către generalul-locotenent Marin Pancea, care preluase și coordonarea activității DIA.

Gelu Voican Voiculescu s-a implicat activ în această perioadă în problematica informațiilor secrete, năzuind să fie desemnat să reorganizeze serviciul național de informații. Pregătise și un proiect de act normativ de înființare a unui Consiliu al Siguranței Naționale în locul DSS-ului intrat în destrucție. Speranțele și proiecțiile sale aveau să rămână pe hârtie, viitorul aparatului de informații și contrainformații românesc urmând să fie cu totul altfel.

4 ianuarie 1990

Generalul-locotenent Gheorghe Logofătu, numit prin Decretul-lege nr.19 din 4 ianuarie 1990 al CFSN adjunct al ministrului Apărării Naționale, documentat și el de Securitate în anii '80 ca agent al GRU, a fost desemnat să coordoneze unitățile informative ale fostului DSS cu competențe în interior. În aceeași zi au fost refăcute legăturile telefonice ale unităților informative centrale.

Deranjat de tentativele lui Gelu Voican Voiculescu de a se amesteca în coordonarea unităților fostului DSS, generalul Militaru a trecut la contramăsuri. Relevant este ordinul transmis de generalul Gheorghe Logofătu de a nu se mai da curs solicitărilor acestuia și de a nu-i mai fi permis accesul în unități fără încuviințarea sa. Din acest moment, toate informările unităților centrale au fost trimise exclusiv la cabinetul generalului Logofătu.

Spre stupoarea generală a celor din sistem, mai târziu s-a aflat că, la înființarea SRI, în fișetul generalului Logofătu au fost găsite plicuri cu informații promovate nedesfăcute.

5 ianuarie 1990 și următoarele

După preluarea unităților fostului DSS de către MAPN, acestea — îndeosebi cele teritoriale — au fost lipsite de orice mijloace materiale pentru a putea funcționa.

7 ianuarie 1990

Circa 400 de ofițeri și subofițeri aparținând fostei Direcții a V-a, mai puțin femeile, au fost arestați sub acuzația

Pentru a aprecia mai bine amploarea și durata diversiunii, prezentăm fragmente din facsimilul unui raport înaintat la 15 februarie 1990 forului superior, de către comandantul unei unități militare a fostului DSS, trecută în subordinea MAPN:

Ministerul Apărării Naționale
U.M. XXXXX
Nr. xxxx din 15.02.1990

R A P O R T

În ziua de 13 februarie 1990, ora 16.00, fiind chemat la ordin de către comandantul trupelor de apărare teritorială, mi s-au ordonat următoarele:

- Să pregătesc un număr de șase ABI, încadrat cu echipaje complete și să mă deplasez la sediul Televiziunii (TVR-L) pentru întărirea sau înlocuirea blindatelor armatei ce urmează a fi retrase (...)

Rețin că am raportat: „am înțeles, însă nu știu dacă nu pot să execut ordinul primit”, după care am plecat la unitate. Ajuns la birou, în jurul orei 16¹⁵, l-am chemat pe lociitorul tehnic (...) căruia i-am comunicat ordinul primit și i-am precizat următoarele (...):

- Mă voi deplasa personal la TVR-L pentru a mă convinge de situație și necesitatea reală de a deplasa cele șase ABI la obiectiv.

În jurul orei 16⁴⁵, am ajuns la TVR-L (...) În urma discuțiilor purtate (...) au rezultat următoarele:

- situația la TVR-L este normală (...);

- nu se justifică aducerea celor șase ABI care ar deranja (incita) personalul televiziunii și populația din zonă (...).

În jurul orei 17⁴⁵, m-am înapoiat în unitate unde (...) închinându-se, mi-au raportat următoarele: „faptul că ați plecat înainte, să vă convingeți de ce am fost chemați, constituie un act de gândire și orientare deosebit, deoarece, dacă am fi plecat cu cele șase ABI pe drumurile publice, nimeni nu ar fi ajuns la TVR-L și nu e sigur că ar fi scăpat cu viață, date fiind antecedentele acestor mijloace de luptă”.

În urma acestei situații, apar ca firești următoarele întrebări:

- De ce să intervenim noi la TVR-L, când (...) nu avem niciun fel de competențe?

- În condițiile unei totale lipse de pregătire a echipamentelor (...) de ce s-a dorit expunerea nejustificată a unor efective din cadrul unității noastre?

- Dată fiind primirea unor ordine asemănătoare în zilele de 23 și 25 decembrie 1989 când puteau fi multe victime în mod nejustificat și când numai spiritul de analiză și orientare al comandantului au evitat acest lucru, ne întrebăm în ce scop și cui a servit asemenea ordin? (...)

Comandantul UM XXXXX
Colonel xxxx

de terorism și au fost transportați la trei locații din incintele unor unități militare din vecinătatea Capitalei.

Operațiunea a fost instrumentată în plină zi de Sfântul Ioan, într-o zonă populată din centrul Capitalei (la sediul fostei Securități a Municipiului București), în prezența „spontană” a sute de persoane, printre care și un diplomat al Ambasadei U.R.S.S., îmbarcarea în autobuze făcându-se sub supravegherea unui dispozitiv militar cu cartuș pe țeavă.

Pe posturile naționale de radio și televiziune, a fost prezentat un comunicat oficial conform căruia fuseseră reținuți peste 400 de teroriști.

La sosirea reținuților la una din locațiile folosite (unitatea militară de tancuri din Cernica), cadrele militare prezente și un grup de civili aflat la intrare au proferat injurii și au scandat „Jos teroriștii”.

Ofițerii și subofițerii Direcției a V-a au fost supuși unui tratament greu de înțeles din partea unor confrăți militari. Au fost cazați în spații insalubre, foste depozite militare, fără încălzire, cu gratii la ferestre montate atunci, cu sentinele la intrare și dispozitiv de pază exterior, inclusiv două tancuri la locația din Cernica.

Ancheta a fost aberantă și inutilă. Un grup de procurori aduși din toată țara a solicitat tuturor ofițerilor și subofițerilor declarații scrise privind activitățile desfășurate în perioada 21 - 23 decembrie, cu indicarea unor martori care puteau să susțină afirmațiile.

Întrucât nu au fost identificate elemente care să susțină acuzația de terorism, pe la mijlocul lunii februarie 1990 cadrele Direcției a V-a reținute au fost puse în libertate, eşalonat, pe măsura finalizării anchetei, ultimele fiind eliberate la începutul lunii martie.

8 - 10 ianuarie 1990

Tuturor cadrelor unităților din Capitală ce au făcut parte din DSS le-au fost solicitate rapoarte scrise, în care acestea au prezentat, pe zile și ore, poziția avută și activitățile desfășurate în perioada 16 - 31 decembrie 1989, cu precizarea unor persoane care să poată confirma realitatea aspectelor consemnate.

Totodată, au fost verificate armamentul și muniția. La Direcția I, ca și la celelalte unități centrale, s-a constatat că nu s-a folosit în perioada respectivă nici un pistol și nu s-a tras nici un cartuș.

Cu toate că nu au fost identificate motive, au continuat arestările din rândul cadrelor fostului DSS, îndeosebi dintre cele care au deținut funcții de conducere. Au urmat perioade îndelungate și dificile de anchetă în stare de arest și procese.

În final, prețul Securității a fost plătit de Iulian Vlad și câțiva ofițeri, cărora li s-au dat mii de ani de pușcărie, în baza unor abuzuri politice și judiciare, astfel încât în paginile istoricilor de mai târziu vor figura și ei drept victime. Unele sentințe au frizat absurdul. Astfel, colonelul Traian Sima, fostul șef al Securității Județului Timiș, a primit 600 de ani de condamnare pentru arestări ilegale în contextul represiunii din zilele de 16 și 17 decembrie, în condițiile în care nu a existat nici o probă că ar fi ordonat arestarea cuiva.

12 ianuarie 1990

Pe fondul diversiunilor mediatice anti-Securitate (să ne reamintim dezinformările flagrante prezentate la Televiziune), la mitingul din 12 ianuarie, unul dintre liderii marcanti ai evenimentelor din decembrie 1989, profesorul Dumitru I. Mazilu, a fost determinat să declare public „moarte securiștilor”, în condițiile în care el însuși fusese ofițer de securitate și comandantul Școlii de la Băneasa.

15 ianuarie 1990

Din ordinul conducerii MApN, Serviciul cadre a cerut tuturor șefilor de unități ale fostului DSS să depună cereri de pensionare, sub amenințarea că dacă nu se vor conforma vor fi mutați la unități teritoriale. În acest fel, serviciul național de informații a fost decapitat la nivel de management, fără vreo analiză a aptitudinilor, corectitudinii și eficienței activității.

Totodată, s-a hotărât pensionarea tuturor cadrelor care au împlinit vârsta de 50 de ani, fiind dezarticulate astfel și nivelurile următoare ale managementului, dar, mai grav, palierele de maturitate profesională atât de greu realizabile în activitatea de informații.

Prin desființarea unor unități și pensionarea celor de 50 de ani sau mai mult, au fost înlăturate din sistem peste 2.000 de cadre, reprezentând cam 25% din efectivul total.

20 - 30 ianuarie 1990

Restul cadrelor a fost suspus unui proces de evaluare profesională și a conduitei. Celor care și-au exprimat dorința să activeze în continuare în Serviciul de Informații li s-au solicitat angajamente ferme că vor sluji interesele Țării în noua configurare a ordinii politice. În acest context, și pe fondul atmosferei generale anti-Securitate, o parte dintre ofițerii tineri au solicitat să treacă în rezervă.

1 februarie 1990

La conducerile unităților centrale și teritoriale ale Serviciului de Informații, așa cum era denumită structura informativă preluată de MApN de la fostul DSS, au fost detașați ofițeri MApN, din rândul cadrelor active sau reactivate ale DIA, dar și fără pregătire și experiență informativă. Astfel, la

Direcția a I a fost adus colonelul Dumitru Spătaru, ofițer DIA, la Direcția a II-a colonelul Ion Mărăcine, de profesie inginer, cu oarecare tangență cu problematica economică întrucât a lucrat ca reprezentant al MAPN la Ministerul Energiei, iar la Direcția a III-a, însuși vice-amiralul Ștefan Dinu, ex-șeful DIA!

Aici se impune un comentariu cu privire la motivele care au determinat aducerea fostului șef al DIA la conducerea serviciului de Contraspionaj al României. În opinia specialiștilor în contraspionaj, această mișcare a avut obiective precise. Unele priveau stabilirea ofițerilor DIA care fuseseră reperați ca agenți ai serviciilor străine, a agenților Contraspionajului care le puteau fi utili, ce se cunoaștea de către subunitatea de contraspionaj în domeniul comerțului exterior în legătură cu afacerile comerciale cu tehnică militară, arme și muniții ale ICE „Romtehnica” și, nu în ultimul rând, care dintre personalitățile politice ale momentului au fost obiective ale Contraspionajului și pe ce spații.

În sarcina viceamiralului Dinu se afla cu siguranță, cu caracter de maximă prioritate, identificarea în activitatea Contraspionajului a „abuzurilor” și „ilegalităților” care să devină capete de acuzare a generalilor Iulian Vlad, Aristotel Stamatoiu și Aurelian Mortoiu, deținuți ilegal într-un fort militar de la o margine sudică a Bucureștiului.

Deși venit, totuși, din lumea informațiilor, vice-amiralul Dinu nu a realizat nimic pozitiv în contraspionaj până la înființarea SRI și nici până la înlăturarea sa, la începutul lunii mai 1990.

După detașarea la conducerea unităților provenite din DSS a unor cadre militare, a început în aceste unități o adevărată infuzie de ofițeri care deținuseră funcții de conducere în structurile de informații, cercetare – diversiune și alte componente speciale ale Armatei, mulți dintre ei grav compromiși în represiunea și diversiunile din decembrie 1989.

1 - 15 februarie 1990

După sosirea noilor comandanți, la nivelul unităților informative centrale au fost reluate preocupările pentru întocmirea noilor state de organizarea și reconfigurarea competențelor.

La fosta Direcție I, s-a conturat păstrarea doar a trei secții informative, respectiv privind extremismul etnic (cu accent pe cel de factură revizionistă maghiară), extremismul politic (problematică în care pe lângă coordonata elementelor fasciste, era adăugată și una privind „elemente comuniste care urmăresc restaurarea”) și extremismul religios, precum și alte fapte subversive la adresa statului român sub acoperirea religiei.

În plan informativ, la nivelul unităților centrale, în perioada următoare, au fost solicitate informații aproape exclusiv cu privire la acțiunile vizând răsturnarea puterii politice provizorii. Informațiile erau, în mod inevitabil, superficiale și confuze, deoarece ofițerii de informații fuseseră decuplați de la sistemul informativ.

7 februarie 1990

Prin Decretul - lege nr. 100 al CFSN, s-a înființat, în cadrul Ministerului de Interne, „Serviciul pentru Paza Obiectivelor de Interes Public” (U.M. 0215), o structură informativă subordonată direct ministrului de Interne.

Un rol important în crearea acestui serviciu de informații l-a avut viceprim-ministrul Gelu Voican Voiculescu .

8 februarie 1990

Prin Decretul - lege nr. 111 al CFSN, a fost reorganizat CIE, aflat tot în componența MAPN, la conducere fiind desemnat generalul Mihai Caraman, care la 18 ianuarie fusese rechemat în rândul cadrelor active.

23 februarie 1990

Cadrele din colectivele de comandă ale unităților informative centrale au fost convocate la o ședință la sediul MAPN de către generalul Victor Atanasie Stănculescu, la o săptămână după repreluarea funcției de ministru al Apărării, ca urmare a debarcării lui Nicolae Militaru de la conducerea MAPN, la 16 februarie 1990. În condițiile persistenței psihozei anti-Securitate, mulți dintre cei convocați, la urcarea în autobuze, își puneau întrebarea dacă nu vor avea soarta ofițerilor de la Direcția a V-a.

La această ședință a participat și Virgil Măgureanu, în calitate sa de consilier al lui Ion Iliescu pentru probleme de securitate națională.

Colonelul Gheorghe Diaconescu, fost adjunct al șefului Direcției a III-a Contraspionaj, a făcut o prezentare a situației operative a momentului, încercând să contureze unele riscuri și amenințări la adresa noii ordini politice din România.

În continuare, generalul Stănculescu și Virgil Măgureanu au avut discuții pe profile, cu reprezentanții unităților informative, atât pentru conturarea mai concretă a tabloului operativ existent în țară, dar și pentru prospectarea opiniilor specialiștilor cu privire la reorganizarea activității informative de securitate națională.

Delegația fostei Direcții I - Informații Interne era formată din colonelul Dumitru Spătaru și trei ofițeri între care și subsemnatul, cărora șeful detașat de la MAPN le-a oferit posibilitatea să prezinte argumente în fața lui Stănculescu și Măgureanu privind necesitatea funcționării în continuare a unității și pentru

configurarea principalelor competențe în plan informativ, respectiv extremismul politic, etnic și religios. Misiunea nu a fost deloc facilă, întrucât de la începutul discuțiilor ni s-a relevat foarte clar că, urmare a diversiunilor interesate și neîntemeiate de cantonare a „poliției politice” a Securității comuniste la Direcția I, această unitate nu-și mai găsea locul în proiecțiile conturate la nivelul interlocutorilor noștri privind configurarea noului serviciu de informații. Interesant de remarcat este faptul că delegația unității noastre a beneficiat de un sprijin nesperat și surprinzător din partea generalului Stănculescu pentru convingerea lui Virgil Măgureanu să accepte menținerea profilului antisubversiune și a unității în organigrama Serviciului de Informații.

Martie 1990

Virgil Măgureanu a demarat demersurile pentru înființarea unui serviciu național de informații după modelul fostului Serviciu Special de Informații (SSI). În acest scop, a constituit un grup de lucru care a fost amplasat la sediul Ministerului Turismului și în care au fost cooptați, ca specialiști în informații, colonelul Mihai Stan, fost cadru al Unității „D” Dezinformare, și generalul maior (r) Neagu Cosma, fost șef al Direcției a III-a Contraspionaj până în august 1973. Rolul acestui grup era de a întocmi un documentar în baza căruia să se poată lua o decizie la nivelul CFSN privind înființarea și organigrama noii structuri de informații.

Circa 20 martie 1990

Activul de comandă din unitățile informative ale fostului DSS încorporate în MApN a fost convocat din nou la o întâlnire cu Virgil Măgureanu. De această dată, pe teritoriul nostru, la sala „Zodiac” din Corpul „Agerpres” de pe strada Eforie.

Un alt aspect încurajator l-a constituit faptul că reprezentantul puterii provizorii era însoțit acum de colonelul (r) Mihai Stan.

Această întâlnire a vizat chestionarea reprezentanților unităților informative centrale cu privire la informațiile promovate despre tensiunile etnice din Transilvania, apreciate ca puțin clarificatoare.

Vorbitorii au prezentat elementele de dezarticulare și blocaj existente în sistemul informativ, îndeosebi la unitățile teritoriale. În mai multe județe, unde sediile fostului DSS au fost preluate de MApN, cadrele de informații se adunau la comandamentele militare locale sau stăteau la domiciliu, în așteptarea ordinelor.

După 1 februarie, din rațiuni de „protecție”, majoritatea ofițerilor din compartimentele informative au fost mutați în alte județe, fiind ruși astfel de sursele secrete de informare, știut fiind faptul că ofițerii de informații sunt dependenți de sursele umane de informații, a căror creare și instruire necesită timp.

Personal am raportat că, în aceste condiții, informațiile prezentate factorilor de decizie politică și militară se bazau aproape exclusiv pe date obținute de cadre ale unităților centrale originare sau cu relații în Transilvania, care au fost trimise în zonă special în acest scop.

Pentru creșterea capacității de cunoaștere în zonele fierbinți în Transilvania, am propus să fie puși în poziție activă ofițerii de la unitățile teritoriale cu posibilități informative.

22 - 26 martie 1990

În urma întâlnirii din 20 martie, Virgil Măgureanu a dispus constituirea a patru echipe formate din reprezentanți ai profilelor informative de bază – antisubversiune, securitate economică și contraspionaj – care să se deplaseze la unitățile teritoriale de informații pentru reorganizarea activității informative.

În baza mandatului conferit, s-a acționat pentru reluarea și/sau reorganizarea activității unităților teritoriale, pornind de la problemele logistice (sedii, mijloace materiale) și organizatorice (constituirea unor nuclee de ofițeri pe fiecare profil informativ), până la cele care țineau strict de orientarea activității informative (identificarea la specificul zonal a principalelor categorii de informații care trebuiau să stea în atenție).

26 martie 1990

Prin Decretul nr. 181 din 26 martie 1990 al CPUN, a fost înființat Serviciul Român de Informații, ca autoritate de stat autonomă. Aceasta nu a însemnat automat refacerea centurii informative de siguranță a României, pentru că, după destrucțurarea DSS, noul serviciu de informații avea nevoie de mult timp pentru reorganizarea și aducerea activității de informații la nivelul necesar.

În același timp, atomizarea activității de informații prin înființarea mai multor instituții specializate (SRI - competențe informative în interiorul țării, SIE - competențe în exterior, U.M. 0215 și SIPA - structuri informative departamentale, SPP - pază și protocol și STS - transmisiuni speciale), avea să afecteze orientarea și coordonarea unitară a activității de informații. În activitatea structurilor informative nou create au apărut paralelisme și interferențe în planul competențelor asumate, rezistență la colaborare, concurență neloială și veleitarism în promovarea informațiilor la nivelul factorilor de putere.

*

Cronologia acțiunilor, faptelor și întâmplărilor cu relevanță pentru lăsarea României fără centură informativă de siguranță într-un moment de cumpănă **furnizează** – în opinia mea - destule **date de interes privind geneza acestei situații unicat** în arealul ex-comunist central și est-european, **persoanele și grupurile din exteriorul și interiorul țării răspunzătoare de**

această situație, precum și consecințele sale nefaste. Doresc să mă refer, pe scurt, doar la unele dintre acestea.

Pentru înlăturarea regimului comunist condus de Nicolae Ceaușescu a acționat o coaliție internațională formată, în principal, din URSS, Ungaria, Franța și SUA.

Demonizarea Securității și destrutturarea ei au făcut parte din scenariul extern. Punerea în aplicare a operațiunii de distrugere a acestei instituții a fost realizată de vârfuri ale ierarhiei militare sub comanda generalului Victor Atanasie Stănculescu, pentru a proteja Armata de implicarea în executarea ordinelor ilegale de represiune ale lui Nicolae Ceaușescu. La aceștia s-au adăugat generali MAPN – activi sau în rezervă – racolați de GRU, care au acționat din răzbunare pentru faptul că Securitatea le depistase activitățile de trădare și pentru a șterge urmele.

Diversiunea teroristă a fost declanșată de acești factori responsabili, în cooperare cu forțe sovietice infiltrate în țară. Au fost implicate structuri specializate, de informații și cercetare-diversiune, ale Armatei.

Destrutturarea Securității, pulverizarea structurilor informative și abandonarea multor cadre de informații aflate la maturitate profesională au afectat grav și pe termen lung sistemul imunitar de apărare a intereselor României.

Pe termen scurt (22 decembrie 1989 - 26 martie 1990), țara noastră a devenit un teren propice pentru penetrări informative în zone politice, economice, militare pentru servicii străine de informații, mai mari sau mai mici, în funcție de interesele fiecăruia.

Componenta maghiară, cum am anticipat, și-a urmărit propriul scenariu de adâncire a crizei din Transilvania și de proiectare a unei mișcări etnice separatist-revizioniste. Consecințele negative ale acestui scenariu au fost limitate de vigilența unor autorități publice și segmente ale societății civile, dar mai ales de unele evoluții geo-politice internaționale.

Urmările perturbării grave a sistemului informativ național au fost multiple și grave, ele regăsindu-se ulterior în multitudinea de opreliști și dificultăți care au îngreunat procesul tranziției în România, cu multe daune în plan politic, economic și al stabilității sociale.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

SISTEMUL INFORMATIV INTERN AL ROMÂNIEI, DE LA DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI LA SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAȚII

Unul dintre principiile de bază ale activității de informații pentru realizarea securității naționale a oricărui stat este cel al continuității. Orice încetare bruscă a acestei activități, chiar și pentru perioade scurte de timp, poate pune în pericol grav asigurarea securității naționale și poate compromite pe termen lung capacitatea statului de a susține și promova interese vitale pentru dezvoltarea națiunii. Desigur, atunci când facem apel la necesitatea și importanța respectării acestui principiu ne referim, în primul rând, la asigurarea cu continuitate a informațiilor necesare apărării acelor valori perene și atribute fundamentale pentru existența statului, respectiv: independența, suveranitatea, unitatea și indivizibilitatea.

Având ca punct de plecare aceste afirmații și aruncând o rapidă privire asupra istoriei recente a României, vom constata că o asemenea situație, cu implicații și consecințe nebănuite asupra securității naționale – care nici până acum nu au fost încă deslușite în totalitate – a existat în urmă cu puțin peste două decenii. Este vorba despre perioada cuprinsă între 26 decembrie 1989 și 26 martie 1990 când, prin acte cu putere de lege, s-a consfințit mai întâi desființarea vechii instituții naționale de informații pentru securitate și apoi, abia peste trei luni, înființarea celei noi. Astfel, prin Decretul nr. 4 din 26 decembrie 1989 al Consiliului Frontului Salvării Naționale – CFSN – Departamentul Securității Statului, împreună cu organele și unitățile din subordine, a trecut în componența Ministerului Apărării Naționale și apoi, patru zile mai târziu, la 30 decembrie 1989, prin Decretul nr.33 al CFSN, a fost desființat.

În contextul prăbușirii violente a vechiului regim și ca urmare a succesiunii rapide a acțiunilor și evenimentelor politice, sociale și militare din decembrie 1989, sunt de înțeles măsurile pentru înlăturarea unor structuri de putere ale statului totalitar sau pentru destructurarea anumitor instituții. Modul în care au fost puse efectiv în aplicare prevederile celor două decrete menționate anterior ridică însă semne de întrebare.

Astfel, dacă pentru desființarea unor unități cum ar fi Direcția Securitate și Gardă și Direcția Cercetări Penale ar putea fi invocate – este adevărat că nu cu ușurință – unele eventuale temeuri care să justifice măsura strict în condițiile, împrejurările și exacerbarile de tot felul apărute la doar câteva zile după 22 decembrie 1989, nu același lucru se poate spune despre desființarea Direcției Contrainformații Militare, a UM 0110 – Contraspionaj

Est sau a Securităților județene Sibiu, Timiș, Brașov, Cluj și celei a Municipiului București. Orice încercare a cuiva de a găsi măcar o singură justificare pentru o asemenea măsură este cu siguranță sortită eșecului.

Explicația trebuie căutată exclusiv în zona deciziilor arbitrară și vădit abuzive ale unor lideri ai puterii politice și militare instalate în 22 decembrie 1989 și în sarcina cărora structurile specializate de contrainformații militare și de contraspionaj au stabilit, fără dubii, activități ostile intereselor majore de securitate națională.

De asemenea, motivele care au condus la desființarea celor patru securități județene și a celei a Municipiului București și punerea la dispoziție a întregului personal al acestora în vederea trecerii în rezervă pentru faptul că ar fi acționat, prin folosirea armamentului, împotriva manifestanților, nu au stat în picioare, la scurt timp după evenimente urmând să se stabilească că aceste unități nu au tras nici măcar un singur cartuș.

Alte unități, cum au fost cele de informații și contrainformații externe, de luptă antiteroristă, de tehnică operativă și transmisiuni, precum și unitățile Comandamentului Trupelor de Securitate, au fost reorganizate sumar și au fost incluse în diferite comandamente de armă ale Armatei.

Cele trei unități informativ-operative centrale care constituiau pilonii de bază ai culegerii și valorificării informațiilor de interes pentru securitatea statului, respectiv Direcția I – Informații Interne, Direcția a II-a – Contrainformații în Sectoarele Economice și Direcția a III-a – Contraspionaj, au fost trecute, în bloc, la Marele Stat Major, date în coordonarea generalului-locotenent Logofătu Gheorghe, reactivat și numit adjunct al ministrului prin două decrete ale președintelui CFSN, emise consecutiv în data de 4 ianuarie 1990.

Prin această măsură și pe nucleele de bază ale celor trei unități, conducerea Armatei ar fi „intenționat” crearea unui așa-zis „Serviciu de Informații” al Ministerului Apărării Naționale, care, în fapt, să se constituie în sistemul informativ intern al statului. Această intenție a fost însă numai declarată, dar niciodată nu a fost materializată prin documente oficiale emise de către puterea provizorie a statului român. Deși s-au încercat unele construcții și variante organizatorice ale „noului serviciu intern de informații”, procesul a fost vizibil târâgănat și nu s-a ajuns la nicio finalizare concretă, cu toate că evoluția evenimentelor din viața politică, economică și socială a țării cerea, mai mult ca oricând, existența și funcționarea unei instituții specializată în informații pentru securitatea statului.

Modul în care au evoluat lucrurile în această problemă vitală pentru România acelor timpuri ne face să credem că, mai degrabă, conducerii Armatei în fruntea căreia se afla generalul Nicolae Militaru și, în parte, puterii politice provizorii, le convenea, într-o oarecare măsură, existența unei asemenea situații

confuze în ceea ce privește sistemul informativ al României. Astfel, unele dintre persoanele instalate în funcții înalte ale puterii aveau nevoie de „liniște” ca să ducă la bun sfârșit planurile puterilor străine ale căror interese le slujeau, iar altele să nu fie „deranjate” și mai ales să nu se cunoască modul în care și-au asigurat accesul la resursele politice, economice și financiare ale țării pe care să le poată subordona propriilor interese.

Există convingerea că în acea perioadă, care formal s-a întins pe durata a trei luni – până la 26 martie 1990, când s-a înființat Serviciul Român de Informații – dar, în realitate, așa cum vom argumenta în continuare, s-a prelungit la mai bine de șase luni, România a fost lipsită chiar de un minim aport al informațiilor necesare atât pentru cunoașterea oportună a riscurilor și pericolelor ce s-au manifestat cu intensitate maximă, dar mai ales pentru asigurarea capacității viitoare a autorităților noului stat democratic de a susține și promova importante interese naționale.

În acest sens, sunt de remarcat seria nesfârșită de evenimente care au pus România la grele încercări, de la multiple manifestări cu conținut anarhic și destabilizator, atacuri în forță la ordinea de drept și chiar asupra unor abia născute instituții democratice, apariția de focare și alimentarea conflictelor interetnice, coagularea mișcărilor cu caracter extremist, activarea unor acțiuni de natură teroristă, crearea de pagube irecuperabile pentru economia națională, până la evenimentul din 20 martie 1990 de la Târgu Mureș, care ne-au adus aproape de declanșarea unui război civil interetnic, cu cea mai puternică rezonanță în opinia publică internă și internațională.

Desigur că, în lipsa informațiilor concludente, este greu de evaluat cât a fost contribuție externă în declanșarea acestor evenimente, dar un lucru este cert, și anume că mai toate au fost însoțite de implicare mai mult sau mai puțin semnificativă, din partea unor actori externi interesați de destabilizarea României.

Am vorbit doar despre gama evenimentelor vizibile, despre care am luat cunoștință în momentul declanșării lor, însă mult mai interesante și importante pentru starea de securitate națională sunt nenumăratele operațiuni ascunse pe care, din păcate, doar ni le imaginăm, și care au putut influența pe termen mediu și lung interese majore de securitate națională. O asemenea aserțiune nici măcar nu mai trebuie argumentată, deoarece este greu de crezut că un serviciu de informații, de mai aproape sau de mai departe, care a avut sau și-a propus să aibă interese în România, ar putea să stea pasiv și să nu profite de incredibila oportunitate de a implanta, consolida sau dezvolta în perspectivă reale capacități informative și de influență a deciziilor din mediul politic, economic, social și de apărare. Ca profesioniști ai domeniului, înțelegem că niciun serviciu de informații pentru securitate care dorește să-și respecte menirea, respectiv susținerea intereselor, de orice natură, ale statului pe care îl

reprezintă în raport cu România, nu putea da cu piciorul la o asemenea ocazie sau, în limbajul specific, „momentului operativ al lansării operațiunii”. Dacă luăm în considerare doar aceste motive nu purtăm nicio „pică” adversarilor, dimpotrivă, strict profesional îi respectăm, însă trebuie amintit că a fost vorba despre un „joc” lipsit de *fair-play*, în condițiile în care instituția specializată a României era desființată și anihilată, din motivele prezentate mai sus, chiar de către puterea politică provizorie instalată la București.

Pentru a înțelege mai bine în ce parametri profesionali a funcționat sistemul informativ intern al statului, în ultima decadă a lunii decembrie 1989 și primele trei luni ale anului 1990, când acesta, în parcursul său, a „staționat” în Ministerul Apărării Naționale, este util să prezint o scurtă retrospectivă a activității de informații ce revenea Direcției de Contrainformații în Sectoarele Economice.

Mai întâi trebuie spus că informațiile de securitate necesare apărării economiei naționale se asigurau de către aproximativ 120 de ofițeri de informații încadrați în unitatea centrală – Direcția a II-a și circa 550 în structurile corespondente de la securitățile județene și cea a Municipiului București. De subliniat că ofițerii menționați aveau exclusiv misiuni de culegere, analiză și valorificare a informațiilor din domeniul economic.

Având în vedere chiar și numai acest aspect, este ușor de înțeles că această unitate informativă centrală a fost cea care a surprins cel mai profund și mai complet resorturile reale care au dus economia națională pe marginea prăpastiei și au contribuit hotărâtor la degradarea, dincolo de limitele suportabilității, a nivelului de trai al majorității celor care munciau din greu în economie.

Informațiile obținute relevau limpede că la începutul toamnei anului 1989 se acumulaseră tot mai multe nemulțumiri și că starea de spirit în marile colectivități socio-profesionale se alterase îngrijorător de profund, manifestările spontane ale unor grupuri restrânse de muncitori, chiar în interiorul întreprinderilor, care îmbrăcau caracteristici specifice unor revolte de mici dimensiuni, erau foarte aproape de a intra în fîrscul stărilor de lucruri de atunci. Aceste elemente, coroborate cu datele și informațiile referitoare la modul de organizare, desfășurare și spargere a mitingului oamenilor muncii din Capitală – în cea mai mare parte muncitori – din 21 decembrie 1989, la reacțiile acestora față de acțiunile de reprimare brutală a manifestărilor din noaptea de 21/22 decembrie 1989 și față de ieșirea masivă în stradă a colegilor lor din Timișoara, au conturat cu claritate faptul că în dimineața zilei de 22 decembrie 1989, muncitorii din marile platforme industriale bucureștene vor urma modelul Timișoara. Practic, în jurul orelor 5.00 ale zilei de 22 decembrie 1989, la nivelul Direcției a II-a se cunoștea că în mai toate platformele industriale se conturaseră semnificative curențe de opinie ca la ieșirea schimbului trei și sosirea schimbului întâi să se pornească în marș către centrul

Capitalei. După cum bine se cunoaște, așa s-a și întâmplat. Între orele șapte și opt ale acelei zile, coloane masive de muncitori, dinspre principalele zone industriale, s-au pus în mișcare către centrul municipiului.

Prezentarea acestui episod nu are pretenția de a aduce clarificări de substanță asupra evenimentelor de atunci, însă el este strâns legat de faptul că s-a constituit printre ultimele momente de funcționare, cât de cât acceptabilă, a fluxului informativ destinat securității economice a României. Următoarele zile, odată cu lansarea celor mai periculoase dezinformări și agresive manipulări ale opiniei publice interne și internaționale din istoria modernă a României, printre care și cea care se referea la “Securiști-Teroriști”, aveau să însemne anihilarea totală a sistemului de informații pentru securitatea statului român.

Se poate afirma că, după lansarea ofensivei, prevăzută în planurile întocmite anterior de cei interesați, pentru prăbușirea sistemului informativ de securitate națională, nici nu mai era nevoie de alte măsuri suplimentare, respectiv reținerea și arestarea ulterioară a unor reprezentanți ai eșaloanelor de conducere profesională, dezorganizarea și desființarea instituției specializate în domeniul informațiilor de securitate a statului.

Este cert că sistemului informativ intern al statului român i s-a administrat lovitura de grație încă din momentul în care dezinformările, manipulările și presiunile exercitate pe toate căile și prin toate mijloacele aflate la dispoziția noii puteri politice și militare și-au atins scopul, respectiv crearea prăpastiei, suficient de adâncă, în planul încrederii populației în fosta instituție. Aceasta este partea vizibilă. În subteran însă, profesioniștii domeniului știau foarte bine că reușita anihilării sistemului informativ național depinde în mod hotărâtor de prăbușirea încrederii surselor secrete umane în loialitatea instituției chemată să apere valorile supreme ale națiunii. Mai mult, serviciile străine de informații interesate și implicate în viața politică, economică, socială și de apărare a României știau că o asemenea cale le va asigura un răgaz suficient să desăvârșească aproape nestingherite importante operațiuni în sprijinul promovării intereselor statelor pe care le reprezintă. Din păcate, răgazul amintit s-a extins și după înființarea Serviciului Român de Informații, deoarece, după cum bine se cunoaște, cea mai dificilă problemă a începutului de drum al noii instituții a fost tocmai lipsa acută de încredere sădită anterior în societatea românească, de multe ori nejustificat și cu discernământ discutabil, față de organizarea și funcționarea unei structuri specializate în domeniul informațiilor pentru securitate națională.

Aceste considerente, dar și multe altele, sunt de natură să susțină, fără motive de îndoială, că României i-a lipsit sistemul informativ intern cel puțin o jumătate de an și apoi încă o perioadă bună de timp, când acesta a funcționat

mult sub limitele capacității sale operaționale raportată la gravele probleme de insecuritate apărute în societatea românească.

Revenind la activitatea de contrainformații în sectoarele economice trebuie spus că, începând cu 22 decembrie 1989, aceasta a fost practic întreruptă în totalitate. Toți ofițerii de informații s-au prezentat în unitate, cu excepția a câtorva care se aflau în misiuni la Iași și Timișoara, și au încetat orice legătură cu persoanele din mediul obiectivelor economice aflate în competență. Similar s-a procedat și la structurile teritoriale corespondente. În cursul lunii ianuarie 1990 a continuat starea de inactivitate și confuzie generală. Au fost luate măsuri pentru asigurarea integrității documentelor operative, toți ofițerii au prezentat rapoarte referitoare la acțiunile întreprinse începând din 17 decembrie 1989 și au fost trecuți în rezervă toți șefii profesionali și ofițerii de informații care aveau vârsta de peste 50 de ani (circa 40 de cadre militare din unitatea centrală și aproape 250 din structurile corespondente teritoriale).

La începutul lunii februarie 1990, a fost numită noua conducere a unității, formată din colonel ing. Ion Mărăcine, în calitate de comandant, și lt. colonel ing. Constantin Piștea, locțiitor al acestuia, ambii proveniți din unități ale MApN, din zonele de sprijin tehnic al activității de informații a apărării. S-a trecut la reorganizarea structurală a unității, sens în care au fost elaborate mai multe variante ce urmau să fie integrate în concepția noului “Serviciu de Informații” din cadrul Ministerului Apărării Naționale despre care am amintit anterior.

Cu toate încercările, uneori laudabile, pentru găsirea unor formule viabile de organizare și de stabilire a noilor atribuții și competențe ce trebuia să revină unității centrale și structurilor sale teritoriale, în planul revitalizării activității de informații nu s-a reușit mai nimic.

Ca urmare, și pe parcursul lunilor februarie și martie 1990 a continuat să se înregistreze o lipsă cronică a informațiilor specifice referitoare la nenumăratele acțiuni, fapte și fenomene cauzatoare de grave prejudicii aduse economiei naționale, multe dintre acestea asimilate actelor de subminare economică. Din păcate, îmbunătățirile semnificative ale activității de informații în domeniul economic și în general ale sistemului informativ intern de securitate a statului s-au lăsat încă mult așteptate și după 26 martie 1990, când, prin Decretul nr.181 al CPUN, s-a înființat Serviciul Român de Informații.

Că situația a evoluat extrem de greoi și că noua instituție înființată avea să ajungă la o capacitate operațională la limita unui minim acceptabil, rezultă și din primul raport al Serviciului Român de Informații prezentat în Parlament la data de 22 noiembrie 1990, unde printre altele se menționa: ***„Neacceptarea ori acceptarea tardivă a Serviciului Român de Informații a împiedicat să opereze buna cunoaștere și înlăturarea unor premise grave de insecuritate***

industrială, pe fondul cărora nu poate fi exclusă acoperirea unor autentice acțiuni de subminare a economiei naționale”.

De reținut că această constatare era făcută exact cu o lună înaintea împlinirii unui an de la desființarea fostei instituții de informații pentru securitate.

Începutul de drum al Serviciului Român de Informații, care înseamnă aproximativ doi ani scurși de la înființarea sa și până la adoptarea cadrului legislativ – Legea privind siguranța națională a României și Legea privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații – merită o abordare distinctă într-un număr viitor al revistei. La finalul acestui articol, se impun câteva concluzii:

- Pe durata a aproximativ un an de zile, începând din 22 decembrie 1989, prima centură de apărare a statului român a fost inexistentă, iar sistemul informativ intern pentru securitatea națională a României a funcționat la un nivel periculos de scăzut. Chiar dacă afirmația ar putea părea prea tranșantă, trebuie amintit că cel puțin din punct de vedere formal primele trei luni ale anului 1990 înregistrează o situație nemaiîntâlnită în istoria modernă a României.
- În perioada la care ne raportăm, în ceea ce privește agresiunile la adresa atributelor existențiale ale statului român, a unor valori și interese fundamentale de securitate națională, România a trecut prin momente de mare cumpănă. Față de multe asemenea evenimente de gravitate extremă din viața politică, economică și socială a țării, care s-au constituit în adevărate stări de criză, puterea a fost uneori un simplu spectator.
- Capacitatea celor mai înalte autorități ale statului de a le gestiona a fost serios diminuată și datorită lipsei acute de informații despre resorturile ascunse ale declanșării și evoluției crizelor în cauză. Din fericire pentru națiunea română, peste unele din aceste pericole s-a trecut numai datorită înțelepciunii manifestate, ca întotdeauna în momente grele, de către majoritatea cetățenilor săi.
- Lideri ai puterii politice și militare provizorii, care au urmărit exclusiv atingerea unor interese proprii sau ale celor străine pe care le reprezentau, au reușit să influențeze hotărâtor cele mai importante decizii ale momentului și care nu aveau nicio legătură cu apărarea intereselor majore ale României. La îndemnul și sub conducerea nemijlocită a acestora s-au pus în aplicare planurile personale de răzbunare, îndreptate împotriva unor persoane și instituții, inclusiv acte premeditate de crimă, iar prin folosirea abuzivă a unor instituții de bază ale statului, s-a lansat un oribil război al dezinformării, diversionii și manipulării opiniei publice interne și internaționale la adresa Departamentului Securității Statului în integralitatea sa. Evident, ținta tuturor acestor acțiuni era prăbușirea și

anihilarea, pentru cât mai mult timp posibil, a sistemului informativ de securitate a statului român, aspect ce corespundea pe deplin atât unor interese de grup interne, cât și unora din proximitatea României.

Avem convingerea că, dacă activitatea trecută a instituției în cauză trebuia supusă unor analize și cercetări riguroase, inclusiv cu privire la eventuale crime, abuzuri și încălcări de lege stabilite ca răspunderi individuale ale unor membri ai săi, acestea nu se puteau finaliza în câteva zile și nici în vârtoarea evenimentelor de atunci. Că așa ar fi fost firesc să procedeze orice putere politică rezultă și din faptul că decizia adoptată în România pare a fi singulară în lumea modernă. Cred că în acest context aducerea în atenție a unei informații apărute în cotidianul german „*Die Welt*”, din 28 septembrie 2011, este binevenită, pentru ca toți cei interesați să tragă anumite învățăminte. Iată știrea din cotidianul menționat: „*Universitatea Bochum, prin doi istorici ai acesteia, va efectua cercetări pentru a stabili câți angajați cu trecut nazist au activat în primii 25 de ani în BfV (Oficiul Federal German pentru Apărarea Constituției, serviciul intern de informații al Germaniei) și cum au influențat acțiunile Oficiului. În cadrul proiectului vor fi investigați circa 200 de angajați care au deținut funcții de conducere în cadrul BfV în anii ,50 și ,60*”. În legătură cu această știre, Heinz Fromm, președintele BfV, a declarat: „*BfV, după BND (Serviciul de Informații Externe) și BKA (Oficiul Federal German pentru Combaterea Criminalității), dorește să-și evalueze în mod transparent și științific istoria*”.

- Pentru acea perioadă este foarte greu, dacă nu chiar imposibil să se mai stabilească unde și cum serviciile de informații străine cu interese în România și-au finalizat operațiunile aflate în desfășurare și și-au asigurat baze solide pentru cele strategice, pe termen lung, precum și cum acestea ar putea influența capacitățile autorităților statului român pe linia susținerii și promovării unor interese naționale viitoare.
- Nu în ultimul rând, a fost perioada de timp în care marile rețele regionale de crimă organizată transnațională și-au implantat pe teritoriul României bazele de sprijin pentru operațiunile viitoare în domeniul traficului de droguri de mare risc, de armament convențional și produse de proliferare a armelor de distrugere în masă, contrabandă cu produse generale și migrație ilegală.

Am convingerea că articolele cu aceeași tematică găzduite în acest număr al revistei, precum și cele viitoare vor asigura o imagine cât mai completă asupra unor evenimente de securitate națională care au marcat în anumite perioade, semnificativ, istoria prezentă și viitoare a României.

General maior (r) Dumitru Bădescu

*MĂRTURII DIN TERITORIU***BRĂILA: CEAȚA MINCIUNII ÎNVĂLUIE ORAȘUL**

44 de morți și 99 de răniți. Acesta este bilanțul tragic al crimelor comise sub mantaua dezinformării care se întinsese ca o ceață groasă și întunecată asupra orașului de la Dunăre.

Totul a început la 22 decembrie, în ziua în care generalul Nicolae Militaru a preluat conducerea Armatei române și i-a chemat alături de sine pe cei care-i erau tovarăși de idei. Și s-a dovedit că ei nu erau puțini.

La Brăila, unul dintre aceștia era generalul Marin Pancea. Fost atașat militar al României la Paris și Belgrad, el avusese timp suficient la dispoziție pentru a cunoaște diplomații militari aparținând altor țări, dar și pentru a fi cunoscut de aceștia. Presa a relatat că în 1988, dosarul prin care generalul Marin Pancea era documentat ca agent străin a ajuns la factorii care puteau decide asupra lui. Pentru a nu deranja anumite relații internaționale, generalul a fost scos din Direcția de Informații a Armatei și mutat pe o funcție ne semnificativă, aceea de șef al Centrului Militar Brăila.

Municipiu reședință de județ, Brăila avea o populație urbană de aproximativ 235.000 de locuitori. Datorită poziției sale geo-strategice în raport cu eventualele amenințări venind dinspre Est, **după agresiunea din Cehoslovacia din 1968 în oraș prezența militară a crescut**, aici fiind mutate mai multe unități militare de toate tipurile, ceea ce a condus, implicit, la o concentrare de ofițeri și militari în termen.

Cu toate că în perioada premergătoare evenimentelor din decembrie 1989 fusese semnalată și aici o creștere a nemulțumirilor la adresa regimului, **nu se relevaseră prea multe persoane sau nuclee cu potențial de acțiune destabilizator. Mai reprezentative erau cazurile generalului Marin Pancea**, suspect de colaborare cu structuri informative sovietice, semnalat cu activități clandestine intense, **și cel al unui grup de intelectuali cu preocupări literare** care se situau pe o poziție contestatară, însă nu aveau un lider și nici o idee clară privind modul de acțiune în contextul respectiv.

Din poziția sa la comanda Centrului Militar Brăila, generalul Marin Pancea reușise să-și atragă câțiva prozeliti, unii dintre ei aflați în posturi importante la nivelul instituțiilor militare brăilene.

În ziua de 22 decembrie, generalul Marin Pancea, colonelul Neculai Rizea – comandantul Diviziei și șeful garnizoanei Brăila și colonelul Gabriel Mihăilescu – șeful Comandamentului Județean al Gărzilor Patriotice, au apărut în prim-planul derulării evenimentelor. Modul în care ei au gestionat

operațiunile militare în ansamblu și diversiunile teroriste în special s-a soldat cu bilanțul tragic menționat în deschiderea acestui articol.

La nivelul managementului operațiunilor militare, grație funcției pe care o deținea, colonelul Rizea ar fi trebuit să se impună față de generalul Pancea și de colonelul Mihăilescu. Lucrurile nu s-au întâmplat așa. În condițiile în care Marin Pancea s-a erijat imediat în reprezentantul generalului Nicolae Militaru la Brăila, Neculai Rizea s-a retras în sediul Diviziei, lăsând câmp liber de acțiune celorlalți doi. Întrucât de regulă nu prea știa ce să facă, așteptând ordine de sus, colonelul Rizea s-a limitat să lanseze anunțuri privind pericole teroriste și să acorde interviuri privind vigilența diviziei sale.

Evenimentele de la Brăila au început pe 22 decembrie, pe la ora 13.00, cu ocuparea și devastarea sediului Comitetului Județean de partid. Tensiunea generată de știrile transmise prin posturile de radio și televiziune de la București a fost amplificată de zvonurile alarmiste și diversioniste locale ale colonelului Rizea și ale altora, considerate ca fiind informații certe cu toate că nu puteau fi verificate.

În jurul orei 16.00, la sediul Securității Brăila s-au prezentat **maiorul Mogoș cu o grupă de militari de la Gărzile Patriotice, care au preluat unitatea cu armament și toate bunurile, încheindu-se și un proces-verbal în acest sens.**

Cadrele nu se mai aflau în sediu, cu excepția personalului de serviciu, pentru că, în jurul orei 13.00, după predarea armamentului din dotare, au fost trimise acasă de conducere pentru a-și pune la adăpost familiile și bunurile, după care să revină la unitate.

În dimineața zilei de 23 decembrie, cea mai mare parte a ofițerilor, în frunte cu maiorul Savu Cerbureanu, locțiitorul șefului Securității, s-au prezentat la sediu, însă **maiorul Mogoș, care preluase comanda unității, le-a indicat să meargă la domiciliu, urmând să fie contactați dacă va fi nevoie.** Colonelul Constantin Soare, șeful Securității județului Brăila, se pusese la dispoziția nucleului de putere constituit la sediul Comitetului Județean din ziua anterioară, în jurul orei 18.00.

La scurt timp, **cadre ale Armatei au întrerupt legăturile telefonice din sediu și de la domiciliile ofițerilor de securitate.**

În jurul orei 10.00, **tot cadre ale M.Ap.N. au decuplat,** dintr-un centru nodal de transmisiuni, toate cablurile ce făceau legătura dintre Direcția județeană de telecomunicații și **serviciul de interceptări al Securității.**

În aceeași zi, pe la ora 12.00, exponenți ai noilor autorități au solicitat mobilizarea efectivului unității, întrucât în perioada imediat următoare în județ se vor desfășura „acțiuni teroriste-desant aerian”, „luptători de gherilă din zona Insulei Mari a Brăilei” etc.

Începuse sarabanda de dezinformări privind atacuri teroriste de genul: „Dinspre Galați vin rușii”, „De la Muchea se apropie o coloană de tancuri cu teroriști”, „La Lacul Sărat au aterizat mai multe elicoptere cu teroriști, care au ajuns la Vărsătura și au atacat unitățile de marină din zonă pentru a captura navele lui Ceaușescu”.

Există indicii că **zvonurile lansate proveneau de la colonelul Gabriel Mihăilescu**, ele reprezentând ipoteze cuprinse în planurile de luptă întocmite în urmă cu mai mulți ani, pentru o eventuală agresiune militară din direcția Est.

Operațiunile militare cu consecințe tragice de la Brăila s-au declanșat pe 23 decembrie, în jurul orei 17.00, când maiorul Simion de la U.M. 01763 a anunțat prin stația de amplificare că s-au primit informații de la Comandament că spre Piața Independenței, în care se aflau, se vor îndrepta teroriști cu elicoptere și că momentul va fi semnalizat anterior prin întreruperea iluminatului public. După ce lumina a fost întreruptă (tabloul de comandă se afla în subsolul Comitetului Județean), căpitanul Hanganu, șeful dispozitivului aflat în fața Comitetului Județean, a ordonat subordonaților, militari în termen, să încarce pistoalele mitralieră. Soldatul Florin Chițoiu a raportat incident – arma nu primea cartuș pe țeavă. Încercând să rezolve incidentul, căpitanul Hanganu a percutat, moment în care s-a produs detonarea cartușului aflat pe țeavă. La răsunetul produs de acest cartuș, au răspuns imediat forțele militare dispuse în zonă: cele din sediu, de la Casa Agronomului, Poștă, Liceul „Murgoci”, Casa Tineretului, blocul „Romarta”. Aceste forțe, instalate în dispozitiv din seara de 22 decembrie, necunoscând una de alta și fără a avea mijloace de comunicare, au declanșat un foc nimicitor asupra pieții, rezultând 12 morți și 8 răniți, în rândul celor decedați aflându-se și un ofițer și câțiva militari în termen de la Trupele de Securitate.

În acest context de confuzie și teamă, **au început abuzurile și diversiunea anti-Securitate**, prin care s-a încercat să se focalizeze problema teroristă asupra acestei instituții.

Un prim act vizând incriminarea Securității l-a reprezentat **ordinul pe care generalul Marin Pancea l-a transmis șefului Securității Județului Brăila**, colonelul Constantin Soare, prin care i s-a cerut să ia imediat „măsuri de apărare a sediului cu orice preț și cu orice mijloace”, sens în care să se întocmească un plan.

Ulterior, după declanșarea evenimentelor, în ziua de 24 decembrie, pe la ora 16.00, acest plan a fost solicitat de reprezentanți ai „Comitetului Revoluționar”, pentru a se încerca, pe baza lui, incriminarea Securității ca organ represiv.

Această intenție a fost dejucată. Întrucât planul întocmit nu fusese adus la cunoștința cadrelor unității, el fusese distrus prin ardere de către ofițerul de serviciu.

În ziua de 23 decembrie, în jurul orei 15.00, maiorul Savu Cerbureanu a primit ordin de la colonelul Neculai Rizea – prin intermediul șefului Miliției județene, maiorul Florin Sandu, să se prezinte cu un număr cât mai mare de ofițeri la sediul Diviziei pentru misiuni importante. Având în vedere contextul în care a primit ordinul, Cerbureanu a luat decizia de a se prezenta singur la locul indicat, deplasându-se împreună cu un subordonat, cu autoturismul personal al acestuia.

Fiind anunțat de ofițerul de serviciu despre sosirea maiorului Cerbureanu, colonelul Rizea s-a interesat „câți sunt și cum au venit”. Raportându-i-se că maiorul venise singur, i-a comunicat, prin ofițerul de serviciu, după vreo jumătate de oră, că a fost vorba de o greșală, că nu el avea nevoie de sprijinul celor de la Securitate, ci cei de la FSN.

La scurt timp după ieșirea din clădirea Diviziei, în zonă a început să se tragă cu întreaga gamă de armament, inclusiv cu tunurile de pe tancuri, situație în care maiorul Cerbureanu și însoțitorul său au abandonat autoturismul, deplasându-se pe jos spre unitate.

A doua zi, pe la ora 12.00, toate cadrele Securității au fost convocate în sala de ședințe de către **locotenent-colonelul Galiți, noul comandant militar al Inspectoratului MI Brăila,** care a transmis că s-a primit **ordin de la Comandament ca toți ofițerii și subofițerii de securitate să fie echipați cu ținute militare pentru soldați de diferite arme, pentru a fi repartizați în zonele fierbinți din oraș.** Situația intervenită a fost raportată colonelului Constantin Soare, aflat la sediul Comitetului Județean, care i-a cerut locotenent-colonelului Galiți ca din grupurile ce se vor forma să facă parte și cadre ale MAPN, Miliției, Gărzilor Patriotice și revoluționari. Locotenent-colonelul Galiți a raportat la Comandament, iar după aproximativ o oră a anunțat că s-a renunțat la acțiune deoarece nu se dispunea de echipamentul necesar.

La scurt timp, însă, locotenent-colonelul Galiți, a transmis **un alt ordin subversiv,** prin care se dispunea **ca echipajul de intervenție antiteroristă al Securității Brăila să se deplaseze într-o zonă din municipiu în vederea lichidării unui grup de teroriști.** S-a renunțat și la această misiune, sub pretextul că nu mai este necesară, după ce ofițerii cu pregătire antiteroristă au solicitat ca din echipă să facă parte și cadre MAPN și de la Gărzile Patriotice, pentru a facilita deplasarea echipajului în zona de interes.

Pe 25 decembrie, după ora 16.00, atitudinea celor care preluaseră controlul asupra sediului Securității Brăila față de cadrele acestei unități s-a modificat. Din ordinul acestora, **întregul efectiv a fost închis în sala de ședințe de la subsolul clădirii,** fără apă, alimente, sub pază militară care avertiza permanent că vor fi împușcați la prima mișcare, fiind etichetați drept teroriști.

Pentru a vedea până unde a putut merge imaginația bolnavă a unor diversioniști, relatăm și un fapt aparent minor, dar bogat în semnificații. În iureșul diversiunilor, din ordinul comandantului Diviziei Brăila, colonelul Rizea, a fost contactată telefonic soția maiorului Savu Cerbureanu, cunoscut vânător, solicitându-i-se să îl trimită pe fiul său, în vârstă de 18 ani, cu armele de vânătoare și cartușele aferente, la sediul Diviziei, acțiune care, în condițiile nopții și ale diversiunii anti-securiste, se putea încheia tragic.

Psihoza anti-securistă indusă populației avea să conducă și la alte abuzuri sau excese. Spre exemplificare vom prezenta succint pățaniile căpitanului Nicolae Cabaua, ofițer de filaj, în ziua de 23 decembrie și următoarele. La difuzarea comunicatului conform căruia efectivele MI vor acționa sub comanda MApN, s-a urcat în autoturism și a plecat spre unitate. În prima stradă principală era constituită o biută din saci de nisip, cu barieră, asigurată cu cadre militare echipate de război. A fost somat să se oprească, legitimat și percheziționat, i s-a controlat mașina. A prezentat legitimația de Miliție (pe care o deținea pentru acoperirea calității sale de filor – n.n.) și a informat că merge spre serviciu. Nu i s-a permis acest lucru, fiind reținut și condus, cu armele îndreptate spre el, la o unitate militară, unde a fost percheziționat din nou. Găsindu-i-se legitimația de ofițer de securitate, atitudinea cadrelor militare a devenit și mai drastică. Interogatoriul care a urmat s-a axat aproape exclusiv pe întrebarea „ce misiune are și cu ce intenție a venit în unitate”, deși el nu venise din proprie inițiativă, ci fusese adus.

A rămas peste noapte în stare de arest la punctul de control al unității militare, a doua zi fiind transportat la sediul Securității cu o dubă a Penitenciarului, îmbarcarea fiind însoțită de huiduieli, injurii și scuipături din partea civililor din zonă. Ajuns la sediu, a constatat că acesta era bine păzit! Un tanc era cu țeava îndreptată spre clădire, două taburi erau poziționate la cele două intrări, în jur militari cu arme și căști de oțel.

În acest context, **în ziua de 26 decembrie, pe la ora 18.30**, 102 ofițeri și subofițeri - aproape întregul efectiv al Securității, în frunte cu maiorul Savu Cerbureanu, locțiitor aflat la comandă, **au fost îmbarcați în mașini speciale pentru transportul arestaților și deținuților**, cu mâinile legate, sub pretextul de a-i proteja de reacțiile populației, fără a fi încunoștiințați unde vor fi duși. În momentul respectiv, au fost vehiculate știri de genul că ar urma să fie transportați spre Penitenciarul Galați, iar pe traseu să fie executați sub motivația fugii de sub escortă.

În final, toți au fost depuși la Penitenciarul Brăila, la ordinul generalului Pancea, care ar fi primit dispoziții în acest sens de la București.

Colonelul Constantin Soare, șeful Securității Brăila, care se pusese voluntar la dispoziția noilor autorități în sediul Comitetului Județean încă din

prima zi a evenimentelor, **a fost și el reținut pe data de 24 decembrie și închis în arestul Diviziei Brăila.**

Pentru a încerca să înțelegem aceste excese și abuzuri față de cadrele Securității, redăm câteva dintre **opiniile colonelului Neculai Rizea**, prezentate de acesta într-un interviu acordat pe timpul derulării evenimentelor din decembrie 1989: „Teroriștii Securității au fost pe picior de luptă cu Armata încă din timpul evenimentelor de la Timișoara și chiar mai înainte. La Brăila au fost prinse și încarcerate peste 130 de persoane (pe lângă cele 102 cadre ale Securității Județene și câțiva rezerviști, au mai fost și civili –n.n.). Deși armamentul întregii Securități a fost ridicat și sigilat încă din 22 decembrie, totuși această instituție dispunea de mulți oameni și de mult armament în ascunzători secrete, prin port, cimitire, case conspirative, sedii de școală și întreprinderi, aceștia trăgând din diferite poziții și locuri cu un armament ultramodern și muniție dum-dum, au fost excelent organizați, inclusiv cu mijloace pentru a nu lăsa urme de tuburi goale sau să-și lase răniții sau morții acolo unde cădeau. În dotarea teroriștilor securiști erau și 4-6 elicoptere ultrasofisticate și înzestrate cu mitraliere de 6,72 mm și tunuri de 38 m deservite de 5-6 membri într-un echipaj. Aceștia circulau la o altitudine de peste 3.000 m deoarece cunoșteau că nu pot fi lovite de tunurile noastre, pentru că obuzele nu erau încărcate și nu ajungeau decât până sub 3.000 m”.

În ziua de 27 decembrie, pe la prânz, la intervenția generalului Iulian Vlad, susținut de generalul Ștefan Gușe, **s-a obținut eliberarea locțiitorului șefului Securității și a ofițerilor Serviciului de contrainformații economice**, pentru a se deplasa în obiectivele economice din Brăila, în scopul prevenirii actelor de sabotaj.

Pe 31 decembrie, a fost scos din penitenciar și căpitanul Dumitru Boldeanu, ofițer cu atribuții de protecție și contrainformații militare în cadrul unității, din ordinul generalului Marin Pancea, pentru a-l audia. Câteva zile mai târziu, pe 5 ianuarie 1990, avea să vină ordinul de trecere în rezervă a acestuia, ca urmare a desființării Direcției a IV-a Contrainformații Militare.

Până la 7 ianuarie 1990 au fost eliberate și celelalte cadre, tot efectivul fiind, însă, consemnat în cadrul unității, din ordinul M.Ap.N., până la sfârșitul lunii ianuarie.

De menționat **regimul dur de detenție asigurat cadrelor Securității de către colonelul Anton, comandantul Penitenciarului Brăila.** În plus, făcând cunoscută deținuților și populației orașului existența „teroriștilor” în penitenciar, acesta a întreținut o atmosferă de ură la adresa lor.

Cât despre **condițiile de la locul de detenție**, redăm două paragrafe din consemnările căpitanului Nicolae Cabaua:

„La intrarea în celulă am simțit o puternică repulsie a organismului și mi-a trebuit ceva timp pentru a-mi reveni. Deținuții care eliberaseră celula urinaseră pe saltele, la atingere păturile erau unsoroase și murdare de spermă uscată, pe pereții de culoare cenușie se scurgea un condens gros, iar duhoarea îți oprea respirația. Camera era la demisol, cu ferestre foarte mici, jgheabul pentru spălat era infect, cele două locuri la closet nu aveau uși, cușetele erau pe trei niveluri și instabile. Prin cele trei vizete gardianul trebuia să vadă orice loc din încăpere.

Apelul se făcea de trei ori pe zi cu comenzi și adresări înjosoare, cafeaua se servea dimineața cu o felie de pâine, prânzul și cina erau de supraviețuire, introduse pe vizetă pe o paletă murdară, odată cu diferite urări, cel mai adesea jignitoare”.

În perioada cât cadrele s-au aflat în penitenciar, **au fost desfășurate anchete** asupra acestora și a unor membri de familie, iar la unele domiciliu **s-au efectuat percheziții**.

După ieșirea din penitenciar, în baza unor ordine primite pe cale ierarhică, **s-a acționat pentru verificarea unor aspecte privind acțiunile diversionist-teroriste de la Brăila**. În acest context, maiorul Savu Cerbureanu a solicitat **procurorului Ungureanu**, desemnat pentru verificarea cauzelor morților din Brăila, încuviințarea de a face unele verificări. Răspunsul procurorului a fost cât se poate de elocvent: **Astfel de activități sunt categoric interzise! Securitatea fiind desființată, acestea sunt ilegale!**

Colonelul Constantin Soare, fostul șef al Securității Brăila, **avea să mai suporte abuzul autorităților militare până la 8 martie 1990**, când a fost eliberat în baza unei „înțelegeri” intervenite între el și maiorul Frant, care a condiționat eliberarea sa de predarea locuinței de serviciu pe care o deținea la Brăila.

Aceasta a fost, pe scurt, **odiseea câtorva dintre cele peste 100 de cadre de informații din Brăila, prinse în menghina scenariilor diversioniste în decembrie 1989**. Pentru abuzurile comise atunci nu răspunde nimeni. Deocamdată.

Col. (r) Savu Cerbureanu
Col. (r) Dumitru Boldeanu
Col. (r) Anton Smădu

REȘITA: CUM AM DEVENIT „ȘEFUL TERORIȘTILOR”

Deși intervenția mea poate părea tardivă, consider că sunt dator, ca fost șef al Securității din Inspectoratul MI al județului Caraș-Severin, să contribui la ridicarea vălului de dezinformări, minciuni și manipulări care s-au vehiculat despre cadrele de Securitate.

Acum începem să aflăm adevărul, acum putem, după atâția ani, să înțelegem cum și de ce, în decembrie 1989, s-au putut petrece acele grozăvii, cine au fost cei care fabricau scenariile, cine au fost cei care le ordonau, le răspândeau sau le executau.

Foarte pe scurt, doar câteva aspecte din perioada premergătoare:

Pe fondul lipsurilor în care ne zbăteam, și în județul nostru nemulțumirile populației s-au amplificat, situația devenind explozivă. Zilele lui Ceaușescu păreau a fi numărate, mulți dintre noi punându-și speranța în cel de-al XIV-lea Congres al PCR, care însă a fost dezamăgitor. Am constatat o creștere a virulenței manifestărilor anticeaușiste, dar ne-am limitat numai la raportarea ierarhică a informațiilor primite.

Nu puține informații ne parveneau și din exterior. Astfel, un director german de la firma mixtă „Renk-Reșița”, întorcându-se din țara natală, s-a adresat celor care îl așteptau la aeroport cu cuvintele: „Nu mai aveți mult și până în decembrie scăpați de Ceaușescu”.

Constatam trecerea tot mai intensă a frontierei, atât legal cât și ilegal, depistând agenți și tot felul de emisari străini veniți cu sarcini destabilizatoare, precum și pătrunderea în țară a unor fugari anterior instruiți și pregătiți în exterior cu scopul de a forma pichete ale dezordinii la un semnal dat.

Mai mult, așa după cum a reieșit din cercetarea acestora, în așteptarea aceluia moment cei în cauză erau instruiți să lanseze zvonuri alarmiste; să racoleze noi persoane pretabile la acțiuni de dezordine și de incitare; să creeze noi canale de trecere ilegală a graniței; să studieze modalitățile de distrugere a unor obiective social-politice și economice; să culeagă și să transmită date despre aceste obiective, precum și despre activiștii de partid, despre cadrele MI etc.

Asemenea elemente depistate de Inspectoratul MI al județului Caraș-Severin au fost preluate în același scop, de cercetare, și de către unitățile centrale ale Securității, stabilindu-se misiunile clandestine ce le aveau de îndeplinit în România, primite îndeosebi de cei trecuți prin lagărul de la Bicske, Ungaria.

În ziua de 21 decembrie 1989 au fost semnalate 14 autoturisme cu turiști sovietici în centrul orașului Reșița; în preajma evenimentelor, pe șoselele județului circulau astfel de coloane, care au făcut obiectul cercetărilor efectuate de un

colectiv condus de șeful Miliției – colonel Câmpeanu Alexandru (unul dintre autoturisme fusese distrus într-un accident soldat cu moartea celor doi pasageri).

Consider că este un fapt deja clarificat că nu pentru turism veniseră aceștia în România.

Pentru noi, cei de la Securitate, a contat mult o convocare organizată în acea perioadă pe regiuni ale țării de către conducerea centrală, cu prilejul căreia s-au trasat sarcinile ce ne reveneau, în sensul de a cunoaște în permanență starea de spirit; de a nu ne implica în acțiuni stradale de reprimare a unor eventuale demonstrații; de a nu panica subordonații și alte asemenea ordine, cu accent pe informarea cu operativitate a forurilor ierarhic superioare.

Așadar, starea de fapt creată în ultima parte a anului 1989, generatoare de revoltă a populației, cât și faptul că în toate instituțiile și unitățile economice s-au organizat adunări având ca scop condamnarea celor petrecute în Timișoara, au culminat și la Reșița, cum era previzibil, cu ieșirea în stradă a demonstranților încă din 21 decembrie. Aceștia au ocupat piața centrală a orașului și manifestau, scandând revendicări legate de condiții mai bune de muncă și viață: apă caldă, căldură, aprovizionare etc., și exprimându-și simpatia față de timișoreni.

De menționat că în tot acest timp cadrele MI din toate localitățile județului nu au intervenit pentru a împiedica aceste manifestări, în ciuda instrucțiunilor primite de la conducerea de partid locală care, textual, ne cerea: „Nu scăpați muncitorii în stradă!”

Spre sfârșitul zilei de 21 decembrie, o parte dintre demonstranți au pătruns în sediul Comitetului județean de partid, astăzi Prefectura județului, dorind a dialoga asupra revendicărilor lor. Personalul militar din Inspectoratul MI Caraș-Severin care asigura paza sediului și a oficialităților de atunci s-a comportat exemplar. Împreună cu liderii demonstranților, aceștia au reușit să atenueze unele stări tensionale care începuseră să apară, au determinat încetarea lozincilor incitatoare la dezordine și a zvonurilor alarmiste cu tentă de violență.

Numeroase au fost măsurile luate de conducerea Inspectoratului, la solicitarea liderilor, în acea noapte, spre a împiedica săvârșirea de acte cu implicații imprevizibile, accentul punându-se pe paza instituțiilor și a obiectivelor economice din municipiu.

Pe timpul nopții de 21-22 decembrie am fost solicitat de liderul ad-hoc al revoluționarilor pătrunși în sediul Comitetului județean de partid, un pictor, pe nume Nicolae Vlădulescu (devenit ulterior președintele FSN Caraș-Severin), să verific prin subordonații mei numeroasele zvonuri alarmiste sau de natură incitatoare. De asemenea, i-am pus la dispoziție mijloacele umane și tehnice necesare pentru a se adresa demonstranților, asigurându-i că Securitatea este de partea lor.

Încă din 21 decembrie, conform ordinului transmis telefonic de generalul Iulian Vlad, armamentul din dotarea subordonaților a fost depus la rastel, iar ofițerii și subofițerii de Securitate au fost instruiți să nu părăsească unitatea decât la ordin și să nu răspundă la eventuale provocări.

Manifestările de revoltă împotriva lui Ceaușescu au continuat și în dimineața zilei de 22 decembrie, când coloane de muncitori de la marile obiective economice ale municipiului Reșița s-au deplasat spre centrul orașului, scandând lozinci anticeaușiste, și s-au alăturat celor ce ocupaseră piața centrală în ziua precedentă.

Pe tot parcursul zilei de 22 decembrie manifestările nu s-au soldat cu incidente, iar procesul de preluare a puterii a decurs în mod pașnic, așa cum s-a petrecut și în alte orașe ale județului, cu excepția municipiului Caransebeș.

După alegerea comitetului provizoriu al Frontului Salvării Naționale pe județ, președintele acestuia, Nicolae Vlădulescu, ne-a convocat în după-amiaza zilei de 22 decembrie (pe subsemnatul și pe șeful Miliției județene) la sediul Prefecturii de azi, ce se afla încă sub paza instituției noastre. Cu această ocazie, a evidențiat modul reușit în care cadrele Inspectoratului nostru au acționat, prevenind acțiuni violente și acte de dezordine în municipiu, și ne-a fixat sarcini pentru a doua zi, când urma să ne prezentăm din nou la el. La terminarea discuțiilor a ținut să ne aducă mulțumiri din partea FSN și, prin noi, tuturor cadrelor din subordine, pentru sprijinul acordat, pentru evitarea apariției unor victime, pentru faptul că a fost posibil să nu se tragă nici un foc de armă în Reșița.

Noaptea de 22 spre 23 decembrie a însemnat și pentru județul Caraș-Severin o cotitură nefastă în desfășurarea evenimentelor, urmare celor orchestrate de la București de echipa generalului Nicolae Militaru, proaspăt numit la conducerea Armatei, despre care știam că fusese trecut în rezervă pentru activitate de trădare în favoarea unei puteri străine.

Ca profesionist al informațiilor, presimțeam că această numire nu este de bun augur, iar faptele reprobabile și atrocitățile comise în zilele următoare în Reșița au dovedit că nu m-am înșelat. Și asta s-a întâmplat pentru că în unele județe (ca și în Caraș-Severin) au existat comandanți militari zeloși, după chipul și asemănarea generalului Militaru, care i-au urmat orbește ordinele, devenind principalii factori destabilizatori ai noii puteri.

În ziua de 22 decembrie, Securitatea județeană a fost preluată sub control de colonelul Teodor Stepan, la data respectivă șef al Centrului Militar al județului Caraș-Severin și, după cum au urmat lucrurile, se părea că ne vom continua activitățile specifice în noua subordonare a FSN. Pe radarele de la graniță apăruseră ținte aeriene într-un număr atât de mare, încât ne pregăteam să facem față unui eventual atac aerian.

Liniștea ce se așternuse în conștiința noastră de militari, cum că ne-am făcut datoria în acele condiții deosebite nu a durat însă decât până în seara zilei de 22 decembrie, când am constatat că legăturile telefonice ne-au fost tăiate, când a început lansarea unor zvonuri, precum atacarea de către trupe nedefinite, otrăvirea apei etc.

În aceeași zi, în jurul orei 23⁰⁰, mi s-a cerut să mă deplasez la sediul FSN, deoarece cadrele Ministerului de Interne care asigurau paza acestuia, ca și cei stabiliți în garda de corp a noilor conducători sau cei ce fuseseră solicitați de însuși colonelul Teodor Stepan pentru diverse misiuni, fuseseră sechestrați.

Ajuns la sediul amintit, am fost foarte surprins de faptul că am fost percheziționat și suspectat ca aș fi intenționat să atac revoluționarii și am luat la cunoștință că paza fusese preluată de militarii colonelului Stepan. Consternat de aceste răsturnări de situație, am fost dus într-un birou și acuzat că am trădat revoluția și că desfășor acțiuni împotriva poporului român.

Închis în acel birou, singur și în imposibilitate de a-mi îndeplini atribuțiunile de până atunci, am asistat la vânzoleala penibilă, în unele situații chiar tragică, auzind informații șoc, precum că trupe fidele lui Ceaușescu atacă Reșița, că se trage spre sediul Inspectoratului MI etc.

În jurul orelor 3 din dimineața zilei de 23 decembrie, după ce se mai liniștise canonada, am fost scos din camera amintită de către militarii colonelului Stepan și dus în biroul președintelui FSN, unde mi s-a spus, cu o oarecare jenă, ca voi părăsi clădirea pentru a-mi exercita atribuțiunile ce îmi reveneau, dându-mi-se în primire și cei 9 ofițeri MI care, de asemenea, fuseseră dezarmați și sechestrați în condițiile arătate.

Ajuns la sediul Securității, mi s-a raportat ca în acea noapte clădirea Inspectoratului a fost atacată cu gloanțe de mitralieră, de la o unitate de rachete ce se afla pe un podiș de pe teritoriul municipiului și că au fost făcute cercetări asupra gloanțelor identificate, dar că militarii noștri de pază nu au răspuns atacului.

Am informat conducerea Inspectoratului despre cele întâmplate cu mine și cu militarii sechestrați și împreună am apreciat că militarii din paza Inspectoratului au procedat foarte bine atunci când nu au răspuns cu foc atacului amintit, fiind vorba de o provocare.

În dimineața aceleiași zile de 23 decembrie, am fost anunțați să ne deplasăm, conducerea inspectoratului, la sediul FSN. Știind că acest lucru rămăsese stabilit din ziua precedentă, în cadrul discuțiilor cu președintele FSN, am mers liniștiți, nebănuind nimic din cele ce urma să ni se întâmple.

Ajunși la FSN, în biroul președintelui Nicolae Vlădulescu, am constatat că mai erau prezenți adjunctul acestuia (fostul prim-secretar Szasz Iosif), colonelul Teodor Stepan, mai mulți revoluționari și ziariști, printre care și Dan Dinu Glăvan. După unele discuții legate de situația existentă la acea oră în

municipiu, a intervenit colonelul Teodor Stepan, care a început să debiteze un scenariu ridicol de superficial și de prost argumentat, vădit incriminant la adresa conducerii Inspectoratului MI. Din acuze reieșea că eu aș fi șeful teroriștilor, că am legături la București, de unde primesc instrucțiuni pentru a dirija acțiunile în județ împotriva revoluției, că aș dispune de depozite de armament și muniție sofisticată, că aș fi dat dispoziții subalternilor să distrugă arhiva Securității etc. Riposta mea de a demonta asemenea aberații a fost hotărâtă, fără a-l determina însă să își retragă scenariul prezentat.

Într-un final, adjunctul președintelui, Szasz Iosif, sesizând netemeinicia acuzațiilor invocate de colonel și dorind, probabil, să curme situația penibilă ce se crease, a propus ca cei din conducerea Inspectoratului MI să fim lăsați liberi pentru a ne putea continua activitatea în noua situație, atragându-ne atenția de a ne subordona întrutotul colonelului Stepan Teodor, care reclamase anterior așa-zise acte de insubordonare.

Această intervenție a fost însă de natură să-l irite și mai mult pe colonel, care a ieșit din birou, reîntorcându-se după un timp cu un ofițer subordonat și doi militari. Acestora li s-a ordonat să povestească un alt scenariu, la fel de prost documentat, prin care susțineau că în noaptea respectivă ar fi văzut ieșind dintr-un bloc apropiat Inspectoratului nostru un terorist care și-ar fi camuflat un pistol rabatabil într-o servietă diplomat; că acesta ar fi intrat în sediul Securității, că în tot cursul nopții acolo ar mai fi pătruns și alte persoane, unele rănite; că în curtea Inspectoratului MI ar fi văzut intrând o Salvare și mai multe mașini particulare etc.

În aceste condiții, m-am situat pe aceeași poziție de loialitate și onestitate, încercând să clarific toate suspiciunile ce planau (doar în mintea lor) asupra noastră. Ceilalți colegi din conducerea Inspectoratului au început să dea explicații în sprijinul celor susținute de mine, prezentând diverse aspecte și fapte cu care s-au confruntat pe linie de Miliție. Aceștia au mai spus că asupra clădirii Inspectoratului, în acea noapte s-au tras rafale de mitralieră. Colonelul Teodor Stepan a replicat că s-a tras de la acea unitate pentru că au constatat că s-ar fi făcut semnale luminoase și că în acele împrejurări li s-ar fi împușcat un ostaș. Adevărata împrejurare în care a murit acel soldat mi-a fost dezvăluită ulterior, în timp ce mă aflam în arestul unității, de către un subofițer ce participase la acele evenimente, afirmații confirmate ulterior de către un vecin, revoluționar, Bărbulescu Gheorghe, care mi-a explicat că de fapt a fost un accident între ostași.

Colonelul Teodor Stepan a curmat discuțiile, cu dreptul celui care are puterea. A reluat acuzațiile anterioare legate de instruirea subordonaților mei spre a desfășura acte îndreptate împotriva revoluției, fiind vizibil că dorea arestarea mea și a celorlalți. În urma acestor acuzații, președintele Vlădulescu Nicolae ne-a cerut,

celor din conducerea Inspectoratului, să părăsim pentru un timp încăperea.

Nu știu ce s-a mai discutat în lipsa noastră, dar după aceea am fost chemați înapoi în birou, președintele m-a abordat astfel: „Domnule colonel... sunt convins că nu puteai acționa ca terorist... așa cum s-a spus,... dar te rog să explici dacă ai cunoștințe despre astfel de teroriști care acționează sau vor să acționeze în județ..., dacă ai primit instrucțiuni în acest sens? “

La răspunsul meu negativ, mi-a spus să accept sechestrarea, până când, în următoarele zile, se vor clarifica problemele, hotărând ca împreună cu inspectorul șef, colonel Rădulescu Gheorghe, să rămânem în acel sediu. A mai afirmat, la despărțire: „Dacă asigurările dumneavoastră se vor confirma, atunci fiți siguri că tot noi vom fi aceia care vă vom cere scuze”.

Acestea fiind spuse, am fost conduși de un ofițer MAPN la subsolul clădirii amintite, unde au eliberat în grabă o cameră, iar șeful Miliției, Câmpeanu Alexandru, a fost investit, în prezența noastră, să preia comanda efectivelor Inspectoratului. În continuare, lucrurile s-au derulat la Reșița ca și la Sibiu și în alte orașe din țară.

În zadar am tot așteptat scuzele pentru arestarea mea ilegală, deoarece colonelul Teodor Stepan, pentru a se erija într-un erou și salvator al orașului Reșița, m-a popularizat prin mass-media ca șef al teroriștilor care i-aș fi pricinuit multe suferințe.

Și acum câteva cuvinte doar despre personajul care după evenimente a obținut avansarea la gradul de general, fapt care aproape că nu mai miră pe nimeni. El – și ca el mulți alții – s-au încadrat în rândul profitorilor noului regim, s-au transformat în virulenți adversari ai Securității și s-au străduit ca despre persoana lor să se creeze o cu totul altă imagine decât cea reală.

Stepan Teodor, ofițer de Transmisiuni promoția 1958, a lucrat, de la înălțarea sa la gradul de locotenent, în structurile Direcției de Informații a Armatei. A ajuns diplomat la ambasada română din Atena, de unde a fost retras după o perioadă foarte scurtă de ședere la post. (Nu cumva trebuie să ne întrebăm de ce?). Contrainformațiile Militare ajunseseră la concluzia că ar trebui trecut în rezervă, pe motive similare cazului Militar. Nu a fost îndepărtat din Armată, ci doar mutat într-o funcție mai puțin sensibilă, aceea de șef al Centrului militar județean Caraș-Severin.

După știința mea, a mai existat un caz asemănător, cel al colonelului Marin Pancea, fost atașat militar la Paris și Belgrad. Și acesta, după ce a fost documentat ca agent sovietic, a fost scos din DIA și trimis șef al Centrului Militar din Brăila. În decembrie 1989, Marin Pancea a preluat comanda garnizoanei Brăila, consecința ordinelor sale aberante fiind 44 de morți și 99 de răniți. Apoi a fost numit șef al spionajului românesc, dar a rezistat foarte puțin timp, adică mai puțin de o lună. A fost transferat ca șef al DIA, unde a rezistat

ceva mai mult, până în 1991, după care, plin de grijă, președintele Iliescu l-a numit secretar al CSAT.

Teodor Stepan a fost numit de către noul ministru al Apărării, generalul Nicolae Militaru, comandant al garnizoanei, rămânând în funcție până la trecerea în rezervă. Mai amintesc aici un alt episod legat de acesta. Atunci când Ceaușescu a ținut vestita sa teleconferință din 17 decembrie, legată de evenimentele din Timișoara, la încheierea teleconferinței, colonelul Teodor Stepan a fost singurul din sală care s-a ridicat și a condamnat tulburările din Timișoara, cerând primului secretar al județului dreptul de a interveni cu unitățile militare din județ, pentru a executa, exemplar, ordinele comandantului suprem.

Teodor Stepan a început punerea în aplicare a scenariilor diversioniste care trebuia să ducă la incitarea populației împotriva cadrelor Ministerului de Interne și în special împotriva Securității.

Au urmat episoade dramatice derulate pe timpul detenției în aresturi improvizate, dar și pe timpul transportului dintr-o localitate într-alta, acțiuni gândite coerent și urmărind evident o finalitate previzibilă pentru mine: suprimarea fizică.

Să încep cu sechestrarea la Prefectură. Aici, în noaptea de 23 spre 24 decembrie, Stepan și subordonații săi au organizat o sarabandă de trageri cu tot felul de armament, însoțită de comentarii prin portavoce, alarmante pentru populație, care anunțau iminența unui atac executat de forțe teroriste asupra sediului Prefecturii, pentru recuperarea șefului lor. Auzeam din camera de la demisol tropăituri, înjurături și frânturi de dialog: „Acolo ai găsit ceva?... Nu, aici nu sunt...” sau îndemnuri de a se trage cât mai multă muniție. Am încercat să sting lumina, dar ofițerul de pază mi-a sugerat „subtil” (adică urlând) să aprind lumina, reproșându-mi că „fac semnale luminoase”. Continuau în acest timp avertizările, prin portavoce, către populație să nu stea la ferestre și să nu iasă din imobile pentru că pot fi împușcați de teroriști (ei probabil fiind imuni – precum eroii din filmele proaste de război).

Pe străzile orașului, un autoturism cu megafon „informa” populația că în cimitirul din localitate se ascundea, nimeni altul, decât „șeful teroriștilor”, dovedit în persoana șefului Securității județului, mai concret colonelul Mihalcea Aurel. În acele momente acesta nu era însă altceva decât un individ terorizat în subsolul din sediul fostului organ județean de partid. Pentru credibilitate se afirma că eram însoțit de un alt terorist marcant, subordonatul meu, lt. col. Petre Ion. Acesta era comandantul formațiunii de luptă antiteroristă, structură existentă la fiecare Securitate județeană de atunci.

Am aflat ulterior de la dl. Gigi Bărbulescu, revoluționar, că de fapt în cimitir, din ordinul lui Stepan, erau doi cetățeni înarmați care, după ce s-au trezit din somnul cel dulce indus de o cantitate apreciabilă de palincă, au

început să-și descarce la întâmplare muniția cu care erau dotați. Tacticianul Stepan Teodor, apreciind că teroriștii nu vor renunța să-și salveze șeful, a ordonat ca în dimineața zilei de 24 decembrie eu și col. Rădulescu să fim transportați la o unitate de rachete, din municipiu.

Mijlocul de transport era ABI-ul cu care era dotată subunitatea antitero a Inspectoratului. În autovehicul mai era și un subofițer MApN care manevra amenințător o mitralieră. Imaginea de ansamblu se completa cu grupuri de manifestanți cu banderole tricolore și trecători, de o parte și de alta a drumului, care priveau curioși la transportul celor doi teroriști. La apropierea de unitatea militară, am fost întâmpinați cu foc puternic de automate, gloanțele lovind blindajul ABI-ului. Ceva mai inspirat, de data asta (nu ca în subsolul prefecturii), i-am cerut ofițerului MApN să nu mai tragă cu AKM-ul și să semnalizeze intențiile noastre pașnice cu banderola tricoloră legată de țeava armei.

Doar așa a încetat focul dinspre unitatea militară, iar stupefacția cadrelor din unitate la vederea și identificarea noastră, a fost totală, deoarece erau informați că vor fi atacați. Cred că ofițerul MApN din ABI ar putea să-mi fie recunoscător, deoarece, dacă nu mi-ar fi urmat sfatul, am fi putut fi acum, împreună, la doi metri sub pământ, victime ale „revoluției”.

Dar spiritul războinic al lui Stepan nu avea odihnă! Analizând încă o dată complexitatea situației, a decis că nu suntem bine „asigurați”, așa că a solicitat un elicopter, de la o unitate din Caransebeș, pentru a-i transporta pe cei doi teroriști la arestul unității militare de pe lângă aeroportul acestui municipiu. Toți participanții, atât cei din paza transportului, cât și cei de la primirea noastră la aeroport au fost avertizați că au de-a face cu indivizi foarte periculoși. De aceea la aeroport eram așteptați de echipa de luptă antitero, adică subordonații mei, dar și de niște militari mai ciudați, echipați în uniforme speciale, despre care am aflat că ar fi parașutiști veniți de la Buzău. Și probabil, tot de aceea, escorta din elicopter ne-a legat mâinile cu sârmă și ne-au tratat cu tot „respectul” de care erau ei în stare.

Îmi îngădui o paranteză și îmi cer scuze de la cititori, dacă întrebarea pe care le-o pun este aparent naivă: recunoașteți scenariile?

Primirea teroriștilor la aeroport a fost la fel de consternantă și de stânjenitoare ca și la unitatea de rachete. Am fost recunoscuți de subordonați, dar și de ofițerii cu funcții de decizie de la aeroport, care totuși nu au putut trece peste deciziile militare. Așa că am mers legați la arestul aeroportului. Acolo un ofițer MApN necunoscut, oarecum enervat și furios, ne-a dezlegat, consecința stării lui fiind urmele rămase pe mâinile noastre... Am fost cazați într-o camera „surdă” și am intrat în atenția gorilelor parașutate din jungla umană, care și-au manifestat cultura diversionist teroristă (de fapt, ei chiar puteau fi numiți teroriști) printr-un întreg arsenal de injurii și alte tratamente speciale.

Am fost scoși din ghearele lor de șeful arestului, un om cu nume aproape predestinat – Apostol, căruia îi mulțumesc încă o dată – și am fost „promovați” din ordinul inimosului comandant al unității într-un birou, cât de cât mai primitiv, unde umanoizii nu mai aveau acces.

Încerc să înțeleg astăzi acest comportament al lor prin prisma omului supus stării de stres, teamă, nesiguranță și tensiune, ca o consecință a propagandei cenușii, dar poate și a ordinelor și instrucțiunilor primite. Ce nu pot înțelege este faptul că și eu, și ei eram MILITARI. Ce a făcut diferența?

A urmat calvarul anchetelor. Echipele de procurori se succedau una după alta, în încercarea de a smulge „mărturii” despre activitatea noastră de teroriști și dușmani ai „revoluției”, despre planuri, depozite, legături și tot ce le putea imagina mintea înfierbântată de importanța actului lor justițiar. Evident că toate aceste presiuni nu s-au putut finaliza și nici nu s-au putut contraface „probe”. Ca urmare a acestui eșec, am beneficiat de încă o mutare de șah „stepanovistă”, fiind readuși la unitatea de rachete din Reșița, mai aproape de sufletul dar și de posibilitățile pe care le avea proaspătul eliberator și erou al orașului de a manipula și influența anchetele procurorilor militari.

Rămăsesem singurul arestat, col. Rădulescu nemaiprezentând nici pericol și nici interes pentru proaspătul emanat, așa că trebuia acum ca noile echipe de anchetatori să scoată de la mine ceva care să justifice, cât de cât, arestarea și reținerea mea ilegală.

*

Întrerup deocamdată nararea teribilei mele încercări de viață, cu promisiunea de a reveni cu finalizarea anchetelor (și sunt multe de povestit) într-unul dintre numerele viitoare ale revistei „Vitrallii”.

Mă motivează și gândul, acum mărturisit, că admirabilii mei subalterni, colegi și tovarăși de suferință, închiși și încătușați la fel ca și mine, își vor reactiva memoria și vor creiona alte gânduri, trăiri și evenimente din acea perioadă.

Pentru că au mai fost și multe, și dureroase! Să ne amintim de raidul aerian al aviației de vânătoare din Timișoara care avea ca scop lichidarea teroriștilor de pe un deal împădurit, învecinat Reșiței, locație în care Stepan ordonase în prealabil să meargă efective din Inspectoratul MI Caraș-Severin, tocmai pentru că acolo s-ar fi aflat teroriști? Sau despre tragerile misterioase din clopotnița unei biserici care, la ordinul lui Stepan, a fost „cercetată” abia după câteva ore, timp în care

Măcar pentru memoria și cinstirea celor 18 morți și a numeroșilor mutilați, civili și militari, care au înroșit pământul Reșiței cu propriul lor sânge. Dar și pentru a dezvălui adevărata față a unor așa-ziși eroi!

Col. (r) Aurel Mihalcea

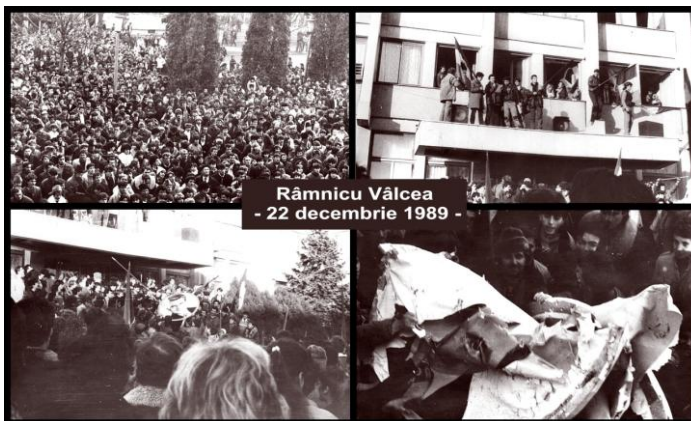
RÂMNICU VÂLCEA: CRISTINELA ȘI BACIUL

Viața m-a aruncat în vârtoarea evenimentelor de pe frontul invizibil al activităților informative. Experiența dobândită în cei 17 ani de muncă pe linie de contraspionaj îmi permite să apreciez că în decembrie 1989, la nivelul județului nostru, ofițerii instituției din care făceam parte și-au făcut pe deplin datoria, acționând conform legilor în vigoare la acea dată. Ei s-au limitat la culegerea informațiilor și prezentarea acestora factorilor de decizie, fără a se implica direct în derularea evenimentelor grave, care se succedau cu repeziciune. Rândurile care urmează nu sunt altceva decât constatările unui trăitor al zilelor din decembrie 1989.

Prin forța destinului, s-a întâmplat ca în ziua de 22 decembrie 1989 să fiu ofițer de serviciu pe Inspectoratul Județean Vâlcea al Ministerului de Interne. Din această poziție aveam obligația de a coordona activitățile Securității, ale Miliției municipale și județene Vâlcea. Am luat în primire serviciul sub presiunea zilelor de stres și a nopților precedente nedormite.

În ziua de 22 decembrie 1989, începând cu ora 8.30, tot ce intuiseam se transforma în realitate. Am avut o discuție prin telefon cu colonelul Dumitrașcu de la Inspectoratul Municipiului București, după care, la scurt timp, am primit ordinul generalului Iulian Vlad, șeful Departamentului Securității Statului, transmis prin ofițerul de serviciu pe minister. Prin acest ordin „*toate cadrele de securitate erau convocate la unitate, armamentul trebuia depus la locurile de păstrare, care să fie sigilate și se interzicea orice răspuns la eventualele provocări*”. Cu maximă operativitate, toate cadrele care se aflau în deplasare în județ ori pe platforma industrială-sud s-au prezentat la unitate, unde s-a constatat prezența acestora conform evidenței. Armamentul individual a fost depus și sigilat. În acest mod ordinul primit a fost executat.

Sub semnul confidențialității, în aceeași zi către prânz, o colegă de la centrala telefonică mi-a adus la cunoștință situația evenimentelor de la Sibiu.

Începând cu ora 13.30, în Râmnicu-Vâlcea, grupuri masive de cetățeni – din păcate unii turbulenți și sub influența băuturilor alcoolice – s-au adunat în fața sediului Miliției și al Securității. De menționat că până în seara zilei de 22 decembrie, nici la sediul unității, nici la sediul Comitetului Județean Vâlcea al P.C.R. (actuala clădire a Prefecturii), nici o persoană nu s-a manifestat negativ la adresa Securității, existând chiar exprimări în favoarea acesteia.

Colonelul Dumitru Stănescu, șeful Miliției municipale și colonelul Ovidiu Popescu, de la Securitatea Județeană Vâlcea, prin atitudinea lor echilibrată și prin adaptare la situația creată, s-au adresat mulțimii adunate în fața sediului Comitetului Județean P.C.R., au calmat spiritele și au contribuit la detensionarea situației.

Din păcate, unii dintre cei care au analizat ulterior evenimentele petrecute la Vâlcea în acel decembrie „regretă” faptul că nu au existat morți și răniți. Această situație a fost relevată de g-ral de brigadă (r) Mihai Dumitrescu, fost președinte al CPUN-Vâlcea, fost președinte al UNCMRR, care a scris: *„Deși unele voci spun că nu a fost revoluție în Vâlcea, în special că nu au fost morți și răniți, totuși au fost mii de participanți la mișcarea populară spontană”*. Acest citat a fost preluat de aproape toți cei care au scris mai târziu despre evenimentele din Vâlcea.

În seara zilei de 22 decembrie, la FSN, la organismul nou constituit la nivel județean, și-a făcut apariția, îmbrăcat în uniformă militară, colonelul (r) Severian Baciuc – „prieteni apropiati” al generalului Nicolae Militaru – care a afirmat: *„Din acest moment toată lumea ascultă comanda la mine!”*. Era bine cunoscut faptul că acesta nu privea cu ochi buni serviciile de informații. Cauza era trecerea sa în rezervă, urmare a unor afaceri necurate ale sale, descoperite și dovedite de către organele de contrainformații militare.

Câteva detalii despre acest Severian Baciuc. În 1989 era pensionar militar. Fusese comandantul unității militare de Vânători de munte din Râmnicu Vâlcea. A fost lucrat informativ în dosarul „Corbii”, ca legătură apropiată a generalului Militaru. Fiind implicat în mai multe afaceri, printre care furtul de combustibil și însușire de bani, a trebuit să fie, în cele din urmă, pensionat. La îndemnul și cu susținerea totală a generalului Nicolae Militaru, s-a prezentat la sediul fostului Comitet Județean de Partid, devenit sediu al FSN-ului nou constituit, îmbrăcat în uniformă militară și a preluat conducerea, luând prin surprindere întreaga asistență. Era foarte energic și a orientat întreaga atenție asupra Securității. Ulterior a venit de câteva ori și la sediul nostru, dând diverse ordine, cele mai multe dintre acestea fiind diversiuni.

A fost reactivat de generalul Militaru și numit comandantul Brigăzii de Vânători de munte de la Curtea de Argeș. A devenit apoi parlamentar, fiind și vicepreședinte al Comisiei de apărare din Camera Deputaților. În această

calitate venea foarte des la unitate, de unde, pentru a-și da importanță, vorbea la telefon cu directorul Măgureanu.

În fața mea a vorbit de mai multe ori, într-o situație spunându-i: „Am lângă mine un ofițer care m-a urmărit mult timp, dar acum e băiat bun, ce facem cu el?” Atât cât a fost parlamentar (1990-1996), cât și după aceea a nutrit o ură puternică față de ofițerii de informații și de contrainformații, ură pe care și-a manifestat-o deschis.

Unui ofițer i-a zis, de față cu mai multe persoane: „Niciodată nu i-am putut suferi pe nenorociții de securiști”, iar acesta i-a replicat pe loc: „Mai bine un securist nenorocit care și-a apărât țara, decât un trădător împruțit”. Am aflat că a decedat la începutul lunii septembrie anul acesta, în anonim.

Pe postul național de televiziune, s-a transmis o *știre* falsă, de dezinformare/intoxicare, așa cum au fost atâtea altele în acele zile, prin care populația era anunțată că: „*Securitatea de la Vâlcea nu cedează!*”, și că „*trage în populație*”. Concomitent au fost făcute și alte „anunțuri”, de aceeași factură, cum ar fi: „*cuplul prezidențial are mai multe puncte de refugiu în județul Vâlcea, la Olănești, Bujoreni și Voineasa*”.

Consecințele acestor știri diversioniste nu au întârziat să apară: mii de oameni din toate zonele municipiului au sosit în fața sediului Securității, au aruncat cu pietre în geamurile de la intrare și ale primului etaj, forțând intrările în unitate. În mod evident mulțimea era manipulată prin „știri” inventate, care îi îndemnau pe oameni la acțiuni agresive împotriva Securității. Reacția pe care o așteptau autorii scenariului s-a produs, și astfel noi, cadrele din sistemul de informații, ne-am pomenit puși la stâlpul infamiei de către manifestanții dezlănțuiți.

Am dat atunci telefoane la sediul Consiliului Provizoriu Județean al FSN, am vorbit de nenumărate ori cu președintele acestuia, Marian Măciucă, și cu colonelul Severian Baci, solicitând intervenția Armatei.

Toți cei cărora mă adresam păreau surzi, și atunci, pentru calmarea situației, am contactat-o pe cea care se afla în fruntea mulțimii și care, într-un fel, constituia un *simbol*, Cristinela Mirică, „exilată” de mai mult timp în oraș din cauza unor presupuse relații cu Nicu Ceaușescu. I-am spus acesteia că toate cadrele de securitate sunt în unitate încă de la ora 11.30, că sunt loiale *revoluției* și că tot armamentul este sigilat. Înțelegând situația, după ce a văzut geamurile sparte și o serie de obiecte aruncate în interiorul birourilor, a promis că va încerca să liniștească atmosfera și chiar a reușit. Cu ajutorul colonelului Silviu Marinescu, a primit o porta-voce, prin care, de pe scările unității, le-a explicat tuturor celor prezenți că Securitatea este alături de populație, că nu există nici un fel de probleme, solicitându-le să se deplaseze la „Casa Albă”, cum era denumită clădirea sediului C.J. Vâlcea al P.C.R., unde s-a constituit organismul provizoriu și

unde se iau decizii. Se poate afirma, fără teamă de a greși, că intervenția Cristinei Mirică a deturnat fundamental acțiunile manifestanților, dejucând intențiile unor *regizori* sau *scenariști* ai evenimentelor.

Și situația acestei fete este interesantă. Cristinela Mirică fusese adusă la Râmnicu Vâlcea cu părinții, în 1986. Au fost cazați mai multe zile la hotel "Alutus", după care li s-a repartizat un apartament. Cristinela era însoțită permanent de subofițeri de Miliție, explicația fiind aceea că ea fugea după Nicu Ceaușescu și mama acestuia luase măsuri pentru a bloca o relație neavenită. Cazul a devenit celebru la sfârșitul anului 1988, când au fost dați afară din Miliție cinci subofițeri care o scăpaseră din supraveghere. Era foarte cunoscută, fiind văzută la școală, în oraș, la bar, la masă, cu Miliția după ea. Din această cauză manifestanții i-au acordat credit.

La doi ani după consumarea evenimentelor, lt.col. Răduică, comandantul unei unități MApN, afirma: *„Așteptam o singură greșală a securiștilor. Pe blocul de vis-a-vis de sediul Securității aveam montate mai multe tipuri de armament, inclusiv mitraliere, pentru a distruge complet Securitatea!”*. Spre regretul lui și spre respectul rațiunii, această dorință criminală nu s-a putut concretiza.

Cam la 45 de minute după plecarea manifestanților, la sediul Securității a sosit o companie de militari MApN, comandată de cpt. Dumitru Mazilu, personaj adept al răzbnării, al haosului și anarhiei, care a instituit o atmosferă de teroare. Din echipele de așa-ziși revoluționari care „au luat în primire” sediul alături de Armată au făcut parte, pe lângă persoane turbulente sau foști condamnați de drept comun, și oameni serioși, cu mult discernământ. Merită menționat în acest sens, fotbalistul Marian Bașno care, de câteva ori, a intervenit pentru dezamorsarea unor conflicte între militarii sosiți în sediu și ofițerii de securitate.

Pentru că „orice pădure își are uscăturile ei”, îmi stăruie încă în memorie imaginea lașității unor cadre de conducere din cadrul Inspectoratului, care au dat bir cu fugiții ascunzându-se prin diferite cartiere ale municipiului Râmnicu Vâlcea sau prin unele localități ale județului. De acolo mi-au cerut telefonic să le raporteze situația. Este cazul col. Constantin Burtoiu, șeful Inspectoratului Județean de Interne. Acesta, după anunțul de la televizor *„Securitatea de la Vâlcea nu cedează!”*, simțind pericolul, mi-a spus că se va deplasa la sediul organismului revoluționar nou constituit, dându-mi un ordin cât se poate de precis și concret: *„Să ai grijă!”* În realitate, s-a deplasat la sediul Miliției din Ocnele Mari, interesându-se prin telefon, după mai bine de două ore, de mersul evenimentelor.

Așa după cum am arătat, o companie de militari condusă de căpitanul Dumitru Mazilu a fost trimisă de colonelul Severian Baciuc să preia sub control și pază Inspectoratul Ministerului de Interne. În scurtul interval cât a avut această misiune, (după cinci-șase zile a fost schimbat și retras la unitatea sa), Mazilu

a fost aproape tot timpul sub influența băuturilor alcoolice. Împreună cu cpt. Mugioiu, a improvisat tot felul de manifestări ale violenței. A făcut de câteva ori cu noi, ofițerii, instrucție disciplinară cu salturi și culcări. Soldații de sub comanda lui ne conduceau sub amenințarea armei la WC și rămâneau cu arma la ușă etc.

Căpitanul Mugioiu – în treacăt fie spus – se lăuda cum a tras el la Sibiu „*până i s-a înroșit țeava armei*”. Luând cunoștință de activitatea colegului Silviu Marinescu, care se preocupa de acțiunile de apărare și de conservare a mijloacelor tehnice, a afirmat în fața mai multor persoane: „*Mă duc să-i împușc pe toți!*”.

De „foamea de teroriști” a avut parte și comandantul gărzii de la vila prezidențială de la Olanesti, locotenentul (pe atunci) Rotaru, al cărui pluton de gardă fusese înlocuit, încă din 21 decembrie, de către armată. Cu toate acestea, la 24 decembrie, lt. Rotaru a primit ordin să se deplaseze din nou la Olănești, pentru că „și-a îndeplinit foarte bine misiunile”. Ajuns acolo, a fost acuzat că este terorist și arestat, cu „sprijinul neprecupețit” al maiorului Ion Deheleanu, de la unitatea de geniu din Rm. Vâlcea. A trecut prin momente groaznice până la 27 decembrie, când a fost eliberat de comandantul său de companie.

Seria unor asemenea momente frizând penibilul ar putea continua, dar mă opresc aici. Procedând conform adagiului „*Sine ira et studio*”, arăt că au fost și colegi de la Armată care, în vâltoarea evenimentelor, au dat dovadă de profesionalism, echilibru și rațiune, precum căpitanul Băjenaru și colonelul Ciupitu.

Din noaptea de 22-23 decembrie și până în preajma Anului Nou, s-a amplificat campania de dezinformare și intoxicare, prin știri fabricate și zvonuri false, vehiculându-se scenarii care mai de care mai fanteziste. Ca urmare a avalanșei de dezinformări, s-au constituit colective mixte, alcătuite din reprezentanți ai Armatei și ai Securității, pentru a constata autenticitatea sau falsitatea sesizărilor, după caz.

Nu pot să nu menționez aici deplasarea la sediul unității a colonelului Severian Baciuc (care între timp fusese reactivat și numit de generalul Militar comendant al Brigăzii de Vânători de munte de la Curtea de Argeș). El mi-a

transmis ordinul expres ca, împreună cu un pluton de la Miliție și două plutoane de la Armată, să identificăm și să arestăm „teroriștii” ce se ascund în tunelul (inventat ad-hoc de el) care, chipurile, făcea legătura între hotelul Alutus și „Casa Albă” - actuala clădire a Prefecturii.

Intrând în subordinea M.Ap.N., în lunile ianuarie - martie 1990, cadrele de securitate și-au desfășurat activitatea sub conducerea comandantului Centrului Militar Râmnicu Vâlcea, col. – astăzi general (r) – Mihai Dumitrescu.

În perioada decembrie 1989 – martie 1990 nu s-au desfășurat activități coerente. Inițial, conducerea Centrului Militar ne dădea diverse ordine, paralele cu sarcinile pe care am fi putut să le avem. Ulterior am fost împrăștiați în toată țara, majoritatea la Pitești, la Slatina, la Craiova și în alte orașe. Am revenit după 22 martie, reorganizarea făcându-se destul de greu. Rezumând, se poate afirma că vreme de trei luni (decembrie 1989 – martie 1990) activitatea informativă a fost redusă la zero.

Au venit în diverse servicii peste 20 de cadre de la Armată, dar în final a rămas doar unul. Mulți dintre cei trimiși nu aveau nici cele mai elementare noțiuni despre activitatea de informații, așa că majoritatea au plecat singuri.

Merită evidențiat cazul unui ofițer M.Ap.N., numit la conducerea unui serviciu tehnic. El sfida cadrele SRI provenite din fosta Securitate și avea o atitudine neloială față de instituție. A fost identificat ca vizitând des sediul DIA, deconspirând mai multe lucrări.

Au trecut peste douăzeci de ani de la evenimentele din decembrie 1989 și, din păcate, serviciile de informații ale acelei perioade se află încă sub oprobriul public. Cea mai directă ilustrare a acestei stări de lucruri o constituie hărțuirea lor prin CNSAS. O serie de persoane, străine simțirii românești, care nu au nici competența, nici autoritatea morală să ne judece, neagă tot ce a existat bun într-o perioadă de aproape o jumătate de secol din istoria României.

Este datoria noastră să prezentăm realitatea acelor zile. Din frânturi de adevăr se va reconstitui tabloul de ansamblu, întregul. Iar istoricii vor ști, cu siguranță, să interpreteze aceste fapte, să scrie adevărata istorie.

Col. (r) Grigore Predișor

IAȘI: „REVOLUȚIA” MOLCOMĂ

La data de 16 decembrie 1989, după-amiază, s-a primit ordin ca Inspectoratul Județean Iași al MI să adopte măsurile stabilite pentru „*starea de necesitate*”, întrucât la Timișoara s-a creat o situație fără precedent, pe fondul refuzului pastorului Tökes Laszlo de a părăsi locuința parohială, deși exista o hotărâre judecătorească executorie de evacuare iar cel în cauză fusese transferat de către Departamentul Cultelor într-o altă parohie. În consecință:

- au fost alarmate efectivele Inspectoratului (securitate, miliție și compartimente comune);
- s-a constituit și pus la lucru Statul major al unității;
- s-a trecut la programul de lucru cu o treime din efective permanent la sediul unității, iar restul efectivelor în misiuni sau la odihnă;
- s-a ordonat intensificarea muncii de culegere a informațiilor pentru cunoașterea situațiilor operative din raza de competență și prevenirea oricăror evenimente negative;
- s-a dublat paza sediului Inspectoratului și a sediilor subordonate.

La ordinul șefului Departamentului Securității Statului, general-colonel Iulian Vlad, primit de colonelul Constantin Ciurlău, șeful Securității județului, tot armamentul aflat în dotarea cadrelor de securitate a fost depozitat în fișetele șefilor de servicii și birouri, după caz. S-a precizat, o dată în plus, că asigurarea ordinii și liniștii publice este atributul miliției și trupelor de securitate-miliție, atributul organelor de securitate fiind culegerea de informații pentru prevenirea oricăror acțiuni îndreptate împotriva ordinii de stat și de drept.

În baza informațiilor obținute de ofițerii din compartimentele informative și raportate operativ conducerii Departamentului Securității Statului și primului-secretar al Comitetului Județean de Partid, s-au luat unele măsuri asupra grupului de persoane constituit la CUG Iași, care pregătea organizarea unor acțiuni anarho-protestatare împotriva regimului. În baza probelor administrate, Procuratura Militară Iași, cu aprobarea Procurorului General, a emis mandate de reținere pentru patru persoane din acel grup, cercetarea lor revenind procuraturii și miliției.

La data de 17 decembrie 1989, în jurul orei 12⁰⁰, a avut loc la sediul Comitetului Județean de Partid ședința Comisiei de apărare prezidată de primul secretar, care a făcut o introducere cu privire la gravitatea evenimentelor de la Timișoara, cerând unităților din structura MAPN, cât și a celor din MI, să prezinte modul de acțiune pentru a preveni eventuale evenimente similare.

Din partea Inspectoratului Județean Iași al MI, la această ședință au

participat șeful Inspectoratului, șeful Securității, șeful Miliției și col. Frujinoiu Ion, în calitate de șef al Grupei de Intervenție Antiteroristă. Din structura MI au mai participat comandantul Grupului Județean de Pompieri, comandantul Companiei de Securitate-Miliție și comandantul Penitenciarului Iași.

De la structurile MAPN au participat comandantul Centrului Militar, col. Constantiniu, înlocuitorul la comanda Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare”, col. Cioară, șeful de stat major al Brigăzii de Grăniceri, col. Ichim, comandantul statului major al Apărării Civile, col. Ursu, șeful Gărzilor Patriotice, col. Albulescu și alții.

După informarea făcută de primul secretar, col. Frujinoiu Ion a fost numit să prezinte concepția de luptă antiteroristă a Inspectoratului Județean Iași al MI. Grupa de Intervenție Antiteroristă avea un efectiv de 50 de luptători, ofițeri și subofițeri de securitate și miliție, special pregătiți și cu o dotare adecvată.

Col. Albulescu, comandantul Gărzilor Patriotice, a cerut să se detalieze intervenția în caz de atac asupra Sediului Comitetului Județean PCR, apreciind că intrarea în acțiune a celor 50 de luptători antitero ar fi inutilă „în situația în care sediul Comitetului Județean PCR este atacat de 2-3 mii de elemente anarhice, turbulente, instigate de agenturi străine, așa cum se întâmplă la Timișoara”.

I s-a explicat că Grupa de intervenție antiteroristă este o forță specializată pentru a neutraliza grupurile teroriste de cel mult 9-11 elemente care au ocupat obiectivele vizate, cu luare de ostatici și, nu pentru restabilirea ordinii publice, activitate ce revine altor formațiuni.

În continuare col. Albulescu a expus concepția de acțiune a Comandamentului județean al Gărzilor Patriotice în cooperare cu alte forțe, în cazul în care elementele anarhice și turbulente ar încerca să pătrundă în forță în sediul Comitetului Județean de Partid, și anume:

- instalarea la intrările în sediu și la garaje a unor luptători din gărzile patriotice în cooperare cu alte forțe, dotați cu câte o mitralieră, puști mitralieră, grenade ofensive, grenade cu substanțe lacrimogene etc.;
- instalarea la geamurile clădirii a unor luptători din gărzile patriotice și militari dotați cu pistoale, mitraliere, grenade etc.;
- dispersarea elementelor anarhice prin intervenția Grupului Județean de Pompieri cu tunurile de apă, a scutierilor din compania de trupe securitate-miliție dotate cu armament automat și pistoale pentru lansarea încărcăturilor lacrimogene;
- restabilirea ordinii de către miliție și trupele de securitate-miliție, în cooperare cu gărzile patriotice, imobilizarea și reținerea instigatorilor etc.

Prin prezentarea acestui plan de acțiune de către col. Albulescu, comandantul dispozitivului de apărare a sediului, participanții la ședință au realizat, odată în plus, garvitatea situației. Era evident că pe filiera MAPN și a

Gărzilor Patriotice se primise ordin de folosire a focului împotriva elementelor anarhice, turbulente și agenturilor de spionaj străine.

Șeful Inspectoratului Județean al MI, col. Pleșea, și șeful Securității, col. Ciurlău, în intervențiile lor au dat asigurări că se va intensifica activitatea de culegere a informațiilor pentru ținerea sub control a situației operative și au susținut crearea unui dispozitiv de descurajare a acțiunilor anarhice.

Șeful securității a mai informat că organele de securitate dețineau informații din care rezultă că, începând din a doua jumătate a lunii octombrie 1989, la frontiera de Est, aproape de malul Prutului, se desfășoară ample manevre militare ale trupelor sovietice cu tehnică de luptă, inclusiv cu mijloace de trecere a Prutului. De asemenea, a mai informat că a crescut numărul de „turiști” sovietici care au intrat în țară, în zona Moldovei, în grupuri de 2-5 persoane, cu mașini „Lada”. Ca urmare, în județ, în special la Iași, în campusurile studentești, în locurile aglomerate (piețe, gări, autogări) au apărut manifeste ce îndeamnă populația să iasă la acțiuni împotriva ordinii de stat și de drept. A relevat faptul că într-o cameră din hotelul „Unirea” s-a găsit o hartă a României ce avea trasat cu roșu itinerariul Iași-București-Timișoara.

Șeful de stat major al Brigăzii de Grăniceri, col. Ichim, a dat asigurări că toate unitățile subordonate au aplicat măsurile prevăzute în situația „*stării de necesitate*”, în scopul întăririi pazei frontierei în zona de competență. A confirmat că la Prut, în Moldova vecină, trupele sovietice desfășoară manevre militare, cât și faptul că la punctele de trecere a frontierei s-a intensificat traficul de turiști sovietici care călătoresc în grupuri, unii cu autoturisme „Lada”.

A doua zi, pe 18 decembrie 1989, a avut loc la sediul Comitetului Județean de Partid o nouă ședință în aceeași componență, la care primul secretar Maria Ghițulică și comandantul Gărzilor Patriotice, col. Albulescu, au informat că situația în Timișoara este foarte gravă, că agenturi ale serviciilor de spionaj străine au atacat forțele de ordine, au atacat și devastat instituții publice, magazine, inclusiv sediul Comitetului Județean de Partid, că forțele de ordine și armata au deschis focul împotriva acestora, înregistrându-se morți și răniți. S-a ordonat să se treacă cu fermitate la aplicarea măsurilor stabilite cu o zi înainte. S-a mai spus că la Timișoara acțiunile de neutralizare a elementelor anarhist-turbulente sunt coordonate de șeful Marelui Stat Major, generalul Ștefan Gușe, împreună cu alte cadre din conducerea MApN și MI.

Șeful statului major al Gărzilor Patriotice din municipiul Iași a informat că a alarmat cinci detașamente de gărzi patriotice, le-a dotat și pus în stare de luptă, fiind în măsură să intervină în orice moment.

În aceeași împrejurare a fost lansată o informație potrivit căreia luptători ai formațiunilor de cercetare-diversiune ale MApN au fost infiltrați în marile uzine timișorene pentru a afla starea de spirit a angajaților. Unii din aceștia, neavând

legende de acoperire verosimile, au fost demascați, amplificându-se starea de spirit nefavorabilă la adresa forțelor de ordine și ale Armatei.

MOMENT CRUCIAL

După fuga cu elicopterul a cuplului Ceaușescu, în ziua de 22 decembrie, general-colonel Iulian Vlad a transmis prin telefon, în mod imperativ, colonelului Pleșea Constantin, șeful Inspectoratului: „**NU LUPTĂM ÎMPOTRIVA POPORULUI**, luați măsuri să nu aibă loc evenimente deosebite”.

Pe baza ordinului primit de la conducerea DSS, șeful Securității a ordonat să se înceteze măsurile informativ-operative asupra persoanelor din atenție, a sugerat procuraturii și miliției să fie eliberate din arestul Miliției toate persoanele reținute din grupul de la CUG Iași, măsuri realizate practic până în jurul orei 14⁰⁰.

Șeful Securității a mai comunicat subordonaților că generalul Iulian Vlad a ordonat cadrelor de securitate să nu se implice în acțiuni de asigurare a ordinii și liniștii publice, să evite conflictele, să se respecte strict ordinele anterioare cu privire la portul armamentului. Mai mult, a ordonat ca armamentul din dotarea individuală (pistoalele Makarov) să fie preluat de șeful Securității de la șefii de birouri și servicii, unde se găsea retras din data de 17-18 decembrie, și asigurat în fișetul său. Să nu se umble la armamentul de intervenție și cel de mobilizare iar încăperile și depozitele în care era păstrat acesta să fie sigilate și asigurate cu pază.

La puțin timp după ce s-au executat aceste activități, șeful Securității a ordonat ofițerului însărcinat cu organizarea și mobilizarea să ia legătura cu șeful Biroului Control Financiar Intern al Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare” din Iași, lt. col. Pînzariu, pe care să-l invite la sediul Securității județului pentru a-și pune și el sigiliul pe camerele și depozitele de armament, muniție și tehnică de luptă ale Securității.

Pe baza tabelelor de înzestrare, s-a confruntat inventarul armamentului și munițiilor existent, după care s-au asigurat ușile cu gratii și sisteme de alarmare, s-au aplicat atât sigiliul șefului Securității cât și sigiliul celor doi ofițeri ai MAPN desemnați. Verificarea și sigilarea s-a efectuat și la fișetele din cabinetul șefului Securității, unde se aflau retrase și depozitate pistoletele și muniția aferentă din dotarea individuală a cadrelor. Cheile și sigiliile au fost predate șefului Securității într-o cutie specială, și aceasta sigilată de cele două autorități.

La final, lt. col. Pînzariu i-a cerut șefului Securității ca autoblindatele (ABI) din dotarea Grupei de intervenție antiteroristă să fie deplasate din parcul auto al MI la reședința Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare” din bulevardul Copou. ABI-urile au flancat unul din tancurile instalate pe esplanada de la intrarea principală în Palatul Oștirii în poziție de luptă pe direcția Inspectoratului Județean al MI, situat la cca. 600 metri est pe strada Sărărie.

ASEDIUL INSPECTORATULUI JUDEȚEAN IAȘI AL MI

Statul major al Inspectoratului pentru „*starea de necesitate*” funcționa în sala de ședințe a șefului Securității. Era dotat cu toate mijloacele de legătură, cu fir și radio, inclusiv telefoanele TO și guvernamental. Toate evenimentele se consemnau în „Jurnalul Acțiunilor Informative și de Luptă”; tot aici se consemnau ordinele primite de la forurile superioare, cele transmise la organele subordonate și rapoartele acestora.

Imediat după fuga cuplului Ceaușescu, șeful Inspectoratului, col. Pleșea Constantin, șeful Miliției Județului, col. Petrescu Gheorghe, și șeful Miliției Municipiului, col. Zaharia Teodor, au fost convocați telefonic la „Casa Pătrată” (sediul Comitetului Județean PCR Iași), unde s-au deplasat însoțiți de un grup de revoluționari, fiind reținuți și puși sub pază înarmată.

Șeful Securității județului, col. Ciurlău Constantin, împreună cu șeful biroului USLA, maior Viziteu Florinel, după ce au rezolvat problema asigurării armamentului din dotare, s-au deplasat la sediul Studioului de Radio Iași unde primul, în jurul orei 14³⁰, a făcut următoarea declarație: „*Dragi locuitori ai județului Iași! Sunt colonelul Ciurlău Constantin, șeful Securității Județului Iași și declar că securitatea de sub comanda mea a trecut de partea populației revoltate și nu va folosi armamentul împotriva acestora sub nici o formă!*”.

După întoarcerea la sediul unității, în jurul orei 15⁰⁰-15¹⁵, șeful Securității și șeful compartimentului antitero au fost chemați la Marea Unitate MAPN unde au fost reținuți și ținuți sub pază înarmată în camere diferite.

Ulterior s-a aflat că arestarea șefului Inspectoratului, șefului Securității și a șefului compartimentului antitero s-a făcut din ordinul fostului general Nicolae Militaru, desemnat de Ion Iliescu la conducerea MAPN, care intenționa să-i aducă la București pe toți omologii lor din teritoriu și „*să-i cazeze*” pe Stadionul Steaua pentru a-i lichida fizic.

În dimineața zilei de 23 decembrie 1989, șeful Securității și cel al compartimentului antitero au fost eliberați și trimiși la unitate. Înainte de a pleca, generalul (r) Rotaru, care fusese instalat între timp de generalul Militaru la comanda Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare”, l-a chemat în biroul său pe șeful Securității și i-a ordonat să ia toate măsurile pentru ca elementele teroriste să fie identificate și neutralizate pentru a nu desfășura activități ostile pe teritoriul județului. Majoritatea cadrelor au rămas în sediu și au urmărit evenimentele din București la radio sau televizor.

La Iași, ca și în alte județe, la îndemnul posturilor de radio și televiziune, au ieșit în stradă mii de oameni, în special tineri, demonstrând împotriva politicii PCR și a regimului. Au fost ocupate prin forță sediul Comitetului Județean Iași al PCR, sediul Primăriei Municipiului Iași și sediile Studiourilor de Radio și Televiziune Iași.

Pentru a se preveni posibile incidente, Statul Major al Inspectoratului Județean Iași al MI a hotărât retragerea din stradă a dispozitivului de asigurare a ordinii și liniștii publice.

Așa cum s-a dat tonul la posturile centrale de radio și televiziune, Securitatea, Miliția și celelalte organe ale MI deveniseră „*inamicul numărul unu al revoluției*”, demonstranții fiind instigați la acte de violență împotriva acestora. Pe pereții unor blocuri și clădiri au fost scrise „mesaje” care cereau „*moarte securiștilor!*”. Un astfel de „mesaj” poate fi văzut și acum, după aproape 22 de ani, în stația de autobuz Tudor Nicolaie de pe traseul 41 și 14, sensul de mers spre Podul Roșu.

De asemenea, demonstranții erau instigați să ocupe sediile organelor de Securitate și Miliție, să ajungă la documentele operative și la armament. Aceste îndemnuri au avut ecou și la Iași, astfel că între orele 15³⁰-21³⁰ mai multe grupuri de demonstranți s-au deplasat strigând lozinci împotriva acestor instituții la sediile Inspectoratului (Securitatea și Miliția Județeană) și la sediul Miliției Municipiului, unde chiar au reușit să pătrundă, devastând o parte din birouri. Din informațiile ce parveneau la Statul Major rezulta că protestatarii se adunau în mai multe locații din oraș, respectiv: la „Casa Pătrată”, la Teatrul Național, în Piața Unirii și la Casa Tineretului.

Primul grup de demonstranți a ajuns la sediul Inspectoratului în jurul orei 16⁰⁰. O parte a acestora s-a oprit pe strada Triumfului, la intrarea în sediul Miliției Județene, iar cea mai mare parte a făcut colțul și s-a instalat pe strada Sărăriei, blocând aripa de Est a clădirii în care funcționa Securitatea Județului și unde se afla intrarea principală în sediul acesteia.

Paza Securității Județului, integrată în sistemul general de pază al Inspectoratului, era asigurată pe latura de est cu două posturi exterioare de santinelă de către militari în termen de la Compania trupe de securitate. Unul din aceste posturi era amplasat la poarta de acces în curtea unității dispre strada Sărăriei, iar al doilea la intrarea principală în sediul Securității. Santinelele erau dotate cu armament și muniție, baionetă și mască de gaze.

La intrarea în sediu, în holul principal se afla camera ofițerului de serviciu pe Securitate, dotat cu pistolul „Makarov” și 12 cartușe, singura armă care, în înțelegere cu reprezentantul MApN, lt.col Pînzariu, nu a fost retrasă în fișetul șefului Securității.

La sosirea primului val de demonstranți s-a luat măsura retragerii posturilor de pază exterioară în interiorul sediului. Întrucât conducerea Inspectoratului și Securității Județului fuseseră scoase din dispozitiv (șeful Inspectoratului și șeful Miliției fiind „reținuți” la „Casa Pătrată”, iar șeful Securității Județului și șeful biroului U.S.L.A. sechestrați la Divizia MApN), șeful de stat major și-a asumat conducerea în vederea apărării sediului unității.

Secondat de ofițerul de serviciu, care era în uniformă și dotat cu armament, i-au întâmpinat pe demonstranți în fața ușii de la intrarea principală.

Demonstranții, în jur de 400-500 de persoane, în majoritate tineri, unii chiar minori, la început foarte gălăgioși, dotați cu drapele din care decupaseră stema, strigau lozinci împotriva Securității și a celorlalte organe de ordine, și insistau să intre în sediu.

Cu toate acestea, ofițerii și-au păstrat sângele rece și au continuat dialogul, asigurându-i că „Securitatea este cu revoluția”, că în unitate nu se poate intra în forță, întrucât este apărată de militari în termen care au consemn de la comandantul lor să nu permită accesul niciunei persoane neautorizate, dar că pot să desemneze 9-11 reprezentanți care, în baza unui proces-verbal întocmit de ofițerul de serviciu, pot intra în unitate să verifice percepțiile pe care le aveau privind existența în arestul Securității a lui Dan Petrescu, a persoanelor din grupul CUG și a altor deținuți politici și să vadă „beciurile” și „camerele de tortură” ale Securității.

În urma dialogului au acceptat, după multe insistențe, să desemneze o delegație formată din 11 persoane reprezentând toate categoriile socio-profesionale, căreia să i se permită accesul. Printre demonstranții din delegație se aflau Ungureanu Mitică, fost boxer la Clubul Nicolina, profesorul Tacu Alexandru, tehnicianul Răduții Filip și juristul Fabricii de bere, Diaconu Vasile.

După întocmirea formalităților de acces în unitate, delegația a fost condusă peste tot în sediul Securității pentru a se convinge că aici nu se află în arest Dan Petrescu, cei din grupul CUG sau alți deținuți politici și nici camere de tortură. Constatările membrilor delegației au fost comunicate demonstranților ce rămăseseră afară, după care au plecat, tot așa cum veniseră. O parte însă a rămas în apropiere, pichetând unitatea.

După acest prim val de demonstranți, sediul Inspectoratului Județean a mai fost asaltat de încă 4 grupuri de demonstranți venind din alte locații, din care însă nu au lipsit profesorul Tacu Alexandru, tehnicianul Răduții Filip și boxerul Ungureanu Mitică.

Cu fiecare din aceste grupuri s-a procedat la fel. S-a ales de fiecare dată câte o delegație formată din 11 persoane care, în baza procesului-verbal întocmit de ofițerul de serviciu, au intrat în unitate, au vizitat sediul, s-au convins de realitate și au plecat fără să se producă nici cel mai mic incident.

O situație particulară s-a produs la penultimul val de demonstranți. În timp ce delegația desemnată se găsea în sediul Securității, a apărut Dan Petrescu. S-a urcat pe un scaun și prin portavoce s-a adresat demonstranților care strigau și cereau eliberarea sa din arestul Securității: *„Eu sunt Dan Petrescu! Nu am fost niciodată arestat de Securitate; urmărit, DA!, probabil m-a apărat de dușmani. Rămâneți în ordine. Eu am să merg să văd ce face*

delegația pe care ați împuternicit-o; să vedem ce mai este de făcut și, la urmă, vă voi prezenta concluziile”.

La terminarea controlului, Dan Petrescu a revenit, s-a urcat pe scaun și prin portavoce a informat demonstranții:

- „s-a verificat tot sediul Securității, subsolul, inclusiv arestul Miliției și s-a constatat cu certitudine că aici nu sunt revoluționari arestați, nu sunt deținuți politici, nu am găsit camere de tortură, în concluzie nu avem niciun motiv să încriminăm Securitatea”;

- „singurele situații, a mai spus Dan Petrescu, dar care sunt în concordanță cu legile în vigoare, ar fi faptul că în arestul Miliției sunt reținute 2 persoane, una pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei, iar a doua pentru întrerupere ilegală de sarcină, pentru care am propus șefilor de aici să fie chemat imediat un procuror și să se facă formele legale pentru punerea lor în libertate. Sunteți de acord?”. I s-a răspuns în cor „DA!!”, după care a continuat: „În arestul Miliției sunt persoane cercetate pentru crime, tâlhării, furturi, etc. Să le dăm drumul și acestora?”. În cor i s-a răspuns „NU!!, NU!!”.

În final, Dan Petrescu i-a asigurat pe demonstranți că s-a convins că „Securitatea a trecut de partea revoluției” și că locul lor este la „Casa Pătrată” unde i-a invitat să se deplaseze.

Dan Petrescu, împreună cu Răduții Filip, a venit la sediul Securității Județului și a doua zi de dimineață (23.12.1989). De data aceasta în sediu se afla și șeful Securității, col. Ciurlău Constantin, care revenise în cursul dimineții, împreună cu maiorul Viziteu Florinel, de la Divizia MApN unde fuseseră reținuți.

Cu această ocazie, Răduții Filip a prezentat suspiciuni cu privire la cele văzute în sediul Securității. Ca și cu o seară înainte, a adresat amenințări ofițerilor de securitate, etichetându-i ca fiind „călăi”. Pentru a-l potoli, Dan Petrescu l-a rugat pe șeful Securității să i se mai permită încă odată să vadă subsolurile clădirii și adăpostul anti-atomic, ceea ce s-a și realizat. După ce s-a convins că ipotezele sale nu se confirmă, a părăsit unitatea proferând în continuare amenințări la adresa ofițerilor de securitate.

SUB „PROTECȚIA” ARMATEI

În timp ce Dan Petrescu se afla în sediul Securității, s-a prezentat la intrarea principală adjunctul șefului de Stat Major al Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare”, col. Acatrinei, împreună cu un grup de ofițeri MApN, în uniforme de luptă și cu o grupă de militari în termen pregătiți pentru a executa serviciul de gardă. A afirmat că are ordin de la ministrul Apărării Naționale să preia sub control și protecție sediul Inspectoratului Județean Iași. Pentru

aceasta, va dubla ofițerii din serviciul de zi pe unitate, subofițerii de la punctele de control acces și posturile de santinelă din paza Inspectoratului. De asemenea, un număr de patru ofițeri superiori vor fi detașați pe lângă șeful Inspectoratului, șeful Securității, șeful Miliției și pe șeful de stat major.

La „Casa Pătrată” s-a format o „grupă de apărare” formată din cadre de conducere din Partea Inspectoratului MI și a Armatei cu rolul de a: dezamorsa diversivările lansate; descuraja actele de vandalism; coordona acțiunile de menținere a ordinii și liniștii în obiectivele principale din Municipiu.

Dar și aici, un oarecare mr. Pintilei de la D.I.A. – uneori în stare de ebrietate – a încercat să comită un act criminal prin împușcarea col. Pleșea Constantin, sub pretextul că acesta ar fi chemat trupele de Securitate de la Fălticeni (!) să înăbușe manifestația.

Individul a fost scos din dispozitiv de către col. Cioară, șeful de stat major al Diviziei „Ștefan cel Mare”, care avea o bună colaborare cu șeful Inspectoratului MI, era un militar calm și responsabil. Acesta i-a destăinuit colonelului Pleșea Constantin că a primit ordin de la generalul Nicolae Militaru să-i aresteze pe comandanții structurilor MI și Securitate și să-i țină izolați până la noi ordine. El însă i-a avertizat să stea liniștiți în locurile unde se aflau („Casa Pătrată” și Comandamentul Marii Unități), el având grijă să nu se întâmple nimic.

Întrucât, din data de 22 decembrie, Securitatea Județului, Miliția Județului și organele subordonate au fost deconectate de la legăturile telefonice speciale TO și telefonul guvernamental, informațiile despre evenimente parveneau numai prin intermediul radioului, televiziunii și al reprezentanților Armatei. Erau controversate și panicoase.

În timpul nopții de 22 spre 23 decembrie s-a lansat informația că un „revoluționar” ar fi fost împușcat mortal de o patrulă a Miliției în apropierea „Casei Pătrate”. În urma cercetărilor efectuate la locul faptei și asupra cadavrului de către un procuror și o echipă de criminaliști, s-a stabilit adevărul. „Revoluționarul”, inginer de profesie, a plecat cu un echipaj auto al Armatei să verifice o sesizare în zona CUG La întoarcerea din misiune spre „Casa Pătrată”, între inginer și ofițerul care comanda patrula auto au apărut unele neînțelegeri. În urma acestora, ofițerul, fără somație, l-a împușcat mortal pe inginer când autovehiculul rula prin dreptul Sălii Sporturilor, iar în apropierea „Casei Pătrate” au aruncat cadavrul din mașină lansând ipoteza că ar fi fost împușcat de o patrulă de Miliție din dispozitivul de pază al obiectivului. De precizat că acesta reprezintă singura victimă a „revoluției” în municipiul și județul Iași. Asasinul, dovedit cu probe, a fost judecat și condamnat.

Alarmerle aeriene

În noaptea de 22 spre 23 decembrie și în zilele următoare, la posturile de radio și televiziune s-au lansat „informații” că teritoriul României ar fi atacat de escadrile de avioane și elicoptere străine, venite pentru a-l salva pe Ceaușescu și pentru a înăbuși „revoluția”.

Asemenea scenarii au fost create și cadrelor de Securitate și Miliție de către reprezentanții detașați ai Armatei. S-a ordonat „*alarma aeriană*”, cu obligația tuturor de a intra în adăpostul de protecție antiatomică de la subsolul clădirii.

Exceptând ofițerii de serviciu, subofițerii de la punctele de control acces și santinelele, tot efectivul Securității a intrat în adăpost la declanșarea alarmei. De subliniat faptul că, din ordinul col. Hitruc Mihai, rămas la comanda Miliției, cadrele de miliție au refuzat să intre în adăpostul anti-atomic întrucât li s-a indus temerea că Securitatea intenționa să determine cadrele de Miliție să intre în adăpost pentru a le asasina.

Mai târziu s-a clarificat motivul alarmelor aeriene datorită informațiilor obținute de un ofițer de securitate de la o „cunoștință” care, în după amiaza zilei de 22 decembrie, inițial a fost reținută, legată și condusă la sediul „Casei Pătrate”, sub suspiciunea că ar fi terorist. Aici, fiind recunoscut de profesorul Țigău, cel care a condus acțiunea de ocupare a sediului CJ Iași al PCR, devenit și primul președinte local al FSN, respectivul a fost numit să asigure paza telefoanelor TO și Guvernamental. În timp ce executa această sarcină, a sunat telefonul guvernamental. La celălalt capăt al firului s-a recomandat ministrul apărării, gen. Militaru, solicitând să vorbească cu col. Cioară, desemnat la comanda Diviziei Mecanizate „Ștefan cel Mare”. Persoana respectivă l-a dat la telefon pe cel căutat și a asistat la toată discuția, din care a înțeles, printre altele, că generalul Militaru se interesa de numărul morților de la Iași. Când col. Cioară i-a răspuns că până în acel moment la Iași nu sunt morți, generalul Militaru și-a exprimat nemulțumirea față de acțiunile Armatei pe plan local, cerându-i să caute teroriștii printre securiști și să-i împuște fără somație. Referindu-se la „securiști”, col. Cioară i-a raportat generalului că aceștia nu creează probleme, că au fost dezarmați, iar șefii cei mari au fost sechestrați, așa cum s-a dat ordin.

În 23 decembrie, când au fost puși în libertate șeful Inspectoratului, șeful Miliției Județului și șeful Miliției Municipiului, profesorul Țigău i-a însoțit până la sediul Inspectoratului, unde l-a întâlnit și pe șeful Securității, dorind să se convingă personal de loialitatea organelor MI. Cu această ocazie, din ordinul șefului Securității, profesorul Țigău a fost dotat cu un pistol Makarov din cele rămase la dispoziția personalului de serviciu pe unitate. În

scurta sa vizită, profesorul Țigău a fost însoțit de juristul Diaconu Vasile, ajuns ulterior deputat în primul Parlament al României.

Ocuparea prin forță a sediului Primăriei Iași a fost coordonată de Ionel Onofraș, care a devenit și primul primar al Municipiului Iași după evenimentele din decembrie 1989.

În perioada 22-25 decembrie, dar și după această dată, diversiunea mediatică s-a făcut simțită pe toate fronturile. Mijloacele de informare locale, copiind pe cele centrale, transmiteau tot felul de știri de natură să creeze panică, teamă, nesiguranță și derută. O parte din aceste „știri” erau preluate și de reprezentanții Armatei, cerând organelor de Securitate și Miliție să fie verificate. Dintre cele mai alarmiste și panicoase scenarii înregistrate la Statul Major al Inspectoratului, amintim:

- „toate sursele de apă potabilă ale Iașului au fost otrăvite”. Misiunea de verificare a acestor zvonuri a fost încredințată de reprezentanții Armatei șefului Securității care, împreună cu lucrători de la RAJAC și de la Sănătatea Publică, s-au deplasat la acumulări și la stațiile de pompare. De peste tot s-au luat probe, s-au făcut analize, stabilindu-se că zvonurile nu se confirmau. De asemenea, s-a luat măsura asigurării cu pază a principalelor surse de apă;

- „marile ferme zootehnice din județ au fost infectate cu viruși și substanțe toxice iar produsele acestora sunt toxice (carne, lapte etc.)”. S-au făcut verificări și analize, fiind infirmate și aceste zvonuri;

- scenarii panicoase s-au lansat și referitor la faptul că „sub o parte a podurilor de pe cursurile de apă din județ, precum și sub pasarelele din Iași ar fi fost plasate, de către teroriști, încărcături explozive”. Echipa de pirotehniști de la Statul Major de Apărare Civilă au verificat aceste „informații”, stabilind că nu se confirmă.

Concluziile acestor verificări și analize au fost comunicate operativ mass-media pentru a da dezmințiri la zvonurile alarmiste transmise anterior, ceea ce s-a și întâmplat.

Măsurile întreprinse anterior, cât și cele din timpul evenimentelor, de majoritatea cadrelor Inspectoratului MI Iași, conduse cu pricepere și discernământ de către cele cu funcții de comandă, au contribuit semnificativ la evitarea de pierderi umane și materiale în județul Iași.

Col. (r) Ion Frujinoiu
Col. (r) Constantin Pleșea
Ccol. (r) Constantin Ciurlău

FOCȘANI: LOCUL UNDE NU S-A ÎNTÂMPLAT NIMIC

Derularea evenimentelor din decembrie 1989 a fost analizată și răsanalizată, judecată și răsjudecată, împărțită pe ore și minute, în încercarea firească de a afla adevărul. Chiar dacă știu că lor, ca indivizi, acest adevăr nu le folosește la nimic, oamenii insistă totuși să îl afle. Vor să știe cum, de ce, prin ce mijloace viața lor a fost brusc abătută de la cursul ei și a luat o cu totul altă cale. Și cred că este bine să căutăm mereu explicații la ceea ce se întâmplă. Mai ales la ceea ce ni se întâmplă.

Am spus mai sus că acele evenimente au fost disecate, întoarse pe toate fețele, au fost stabilite cauze, efecte, consecințe ale diverselor corelații. În mod câte se poate de firesc însă, referirile s-au făcut îndeosebi la marile orașe ale țării. S-a scris, s-a analizat și știm o mulțime de detalii despre cele ce s-au petrecut la Iași sau la Timișoara, la Cluj-Napoca ori Sibiu sau, mai ales, în focarul de la București. A fost urmărită evoluția unor instituții, a unor mari obiective economice, a unor persoane devenite personalități și a unor personalități prăbușite.

Dar în restul țării ce s-a întâmplat? Marele nostru Mihail Sadoveanu a scris o carte al cărei titlu este mult mai important decât narațiunea în sine. Și acest titlu este „*Locul unde nu s-a întâmplat nimic*”. Cred că în România acelor zile au fost mii de asemenea locuri. Viața oamenilor de acolo a fost modificată doar de șuvoiul schimbărilor care se pornise din marile centre și al cărui curs era dirijat mai ales prin televiziune.

Vitraliile sunt alcătuite din multe, multe bucăți de sticlă divers colorate, din a căror îmbinare rezultă frumosul tablou de ansamblu. Fie ca în revista noastră, *Vitralii - Lumini și Umbre*, să își afle locul și ciobul nostru de adevăr despre viața din acele zile a micului grup de ofițeri care alcătuiau instituția Securității din orașelul tihnit al Focșanilor, oraș care în raport cu evenimentele din decembrie a devenit mult mai bine cunoscut mai târziu, când Virgil Măgureanu, care fusese detașat la Muzeul Județean din localitate, a devenit unul dintre liderii noii puteri.

În condițiile violențelor declanșate la sfârșitul lunii decembrie 1989, și în Focșani s-au intensificat zvonurile și dezinformările cu privire la ceea ce înseamnă Securitatea statului. Structurile administrative nou-înființate pe plan local nu au făcut altceva decât să amplifice zvonurile lansate prin *mass-media*.

Fiind legal preluați de către Armată, la securitățile județene s-a înființat câte un comandament militar. Sediul nostru a fost invadat de tot felul de aventurieri marginalizați, frustrați profesional, în primul rând de ofițeri care se ocupaseră până atunci de Gărzile patriotice. După părerea mea, unii dintre ei păreau să nu mai aibă nici o legătură cu armata. De ce fac această afirmație

destul de gravă? Pentru că cei care urmau să ne conducă dovedeau un nivel cultural precar, au venit în instituție îmbrăcați în niște uniforme destul de uzate și pătate, obișnuiau să se închidă în câte un birou și să bea, povestind despre faptele lor de „glorie”, îi tratau de sus pe toți ofițerii de informații, abordând aere de superioritate prin nimic justificate, percepțiile lor despre activitatea de informații și despre ofițerii de securitate limitându-se la ceea ce *mass-media* difuzau la vremea respectivă. Între acești ofițeri a apărut o persoană misterioasă, pe care nu a prezentat-o nimeni, afirmând că se numește colonel Bărbântă și că a venit pentru a reorganiza Securitatea, întrucât el vrea să lucreze în acest sector. Am aflat că este locotenent-colonel, singura legitimare a acestei identități pe care și-o asumase fiind o uniformă de infanterist pe care și-a adus-o și a așezat-o într-un cuier, în birou.

Se lăuda că la „revoluție” a plecat cu un TAB la București și a participat la luptele de la Televiziune. Era mândru de faptele sale și îl invoca deseori pe generalul Ciubăncan, anticipând, față de noi, evoluții ale situației politice. Am mai aflat însă că era un reclamagiu notoriu în garnizoana Focșani, motiv pentru care fusese marginalizat de comanda unității. Această situație de frustrat îl determina să se revendice ca om al noilor vremi, animat de idei democratice.

Urmând o evoluție firească, în primăvara lui 1990, după evenimentele de la Tg. Mureș, s-a înființat Serviciul Român de Informații. Primul șef al Secției Județene de Informații Vrancea, după înființarea Serviciului Român de Informații, a fost colonel Alexoaie Vasile, ofițer de informații, care a fost apreciat pozitiv de către ofițerii de informații din unitate la acea vreme.

Toți ofițerii au depus jurământul, inclusiv locotenent-colonelul Bărbântă, care a fost numit șeful sectorului securitate economică din cadrul Secției de Informații Vrancea.

Singura sa pregătire fiind aceea de infanterist, la analizele care se făceau de către noul șef al secției din acea perioadă, el nu era luat în seamă de nimeni. De fiecare dată după aceste ședințe îmi spunea că el va face un memoriu către nu știu cine, cerând să-l schimbe pe noul șef al Secției de Informații și să fie numit el. Îmi cerea să mă raliez la această inițiativă a lui, pentru că mă va numi adjunctul lui.

Când ne-am deplasat în diferite sectoare ca să cunoaștem oameni, în ideea de a reactiva rețeaua informativă, nu înțelegea nimic din tactica pe care trebuie să o adopte un ofițer pregătit în acest domeniu. Îi făcea plăcere să-l prezint colonel Bărbuță C., BC – șeful meu direct.

Nu știu ce semnificație are acest caz pentru tranziția de la Securitate la Serviciul Român de Informații, însă cred că este bine să se știe că au existat și asemenea situații în dificilul proces al renașterii serviciului de informații al României.

Maior (r) Dumitru Marica

MANGALIA: FURTUNĂ FĂRĂ VALURI

*A gândi liber e frumos, a gândi drept este mai bine.
(inscripție pe frontispiciul Universității din Uppsala)*

Ce a fost? Ce este? Ce va fi? Iată întrebări ce ne frământă, întrebări la care, fiind ancorați în viața cotidiană tumultuoasă, ne dorim răspunsuri. Consecințele unor răspunsuri pe deplin adevărate pot fi incommensurabile, dar ajungerea la adevăr este absolut necesară.

Am să încep cu o confesiune privind exploziva zi de 22 decembrie. Consider că a face această confesiune reprezintă un act de justiție pentru relațiile dintre oameni, iar prezentarea unor fapte de o evidență greu de contestat, a unor evenimente pe care le-am trăit, a unor momente la care am fost martor reprezintă o obligație morală. Ei bine, de ani de zile port în suflet, ca pe o nedumerire dureroasă, această absolutizare a ideii de revoluție. De fapt, eu consider că noi toți am trăit atunci tehnici insurecționale în lupta pentru putere.

În legătură cu cele petrecute atunci, la noi în țară se încearcă o măsluire a istoriei, se răspândesc idei care îi amestecă pe toți oamenii într-un soi de convulsie veselă. Ceea ce se dovedește a nu fi adevărat, a fi un fals. Impulsul declanșat atunci a făcut, iată, ca acum să tremure două lumi de același cutremur, a făcut ca un singur fulger să facă să răsună două tunete, unul în Europa și altul în America. Viața dovedește că gigantica prăbușire a unui sistem nu aduce neapărat după sine un sperat viitor uman mai bun.

Consider că este necesar ca, până nu este prea târziu, să fie făcute cunoscute realitățile, să se abandoneze conspirațiile care trec unele adevăruri sub tăcere. Consider că toți cei care au trăit evenimente reale, concrete, au datoria de a se pronunța public, pentru a participa în mod onest la eliminarea unor erori. Erori datorate uneori lipsei de informare, alteori mistificărilor conștiente.

Înțelegerea evenimentelor premergătoare zilei de 22 decembrie, intuirea sensului evoluției lor în raport cu situația la scară europeană nu sunt posibile fără o analiză a situației politice interne și internaționale din momentul respectiv. Datele și informațiile care fuseseră colectate la nivelul fiecărui Inspectorat Județean, dar și evoluția ulterioară a evenimentelor din fiecare

zonă, în pofida unor specificități locale, prezintă, totuși, o întreagă serie de trăsături comune.

Și în județul Constanța s-a semnalat un aflux de „turiști” în zilele premergătoare evenimentelor. Aceștia intrau prin punctele de frontieră Vama Veche și Negru Vodă cu mașini înmatriculate în Ucraina, Rusia și Bulgaria. Pasagerii autoturismelor – 4, 5 la număr – erau, de regulă, bărbați, tipi robuști, tunși scurt. Unii doar au tranzitat județul, fiind semnalați că au destinația București, alții au rămas și s-au cazat la hoteluri din zonă. Statistic situația era atipică, deoarece în luna decembrie în mod normal numărul turiștilor individuali era în scădere și nu în creștere.

Conex cu această situație este de menționat că în ziua de 22 decembrie în jurul orelor 11.00, grupei operative din Neptun, din care făceam parte, ni s-a ordonat să ne prezentăm de urgență la Inspectoratul Județean Constanța. Plecând din zona Neptun împreună cu alți colegi am remarcat un mare număr de mașini străine ce rulau dinspre Mangalia spre Constanța.

Prezentându-ne la Inspectorat, după predarea armamentului din dotare, am fost introduși în sala de ședințe, unde se aflau și celelalte cadre, supravegheate în permanență de ofițeri și elevi militari înarmați de la Institutul de Marină și de la Comandamentul Marinei Militare Constanța. Centrala telefonică precum și stația de radio-recepție au fost ocupate de ofițerii marinei militare.

În ziua de 23 decembrie, în jurul orelor 16.00, s-a primit o radiogramă prin care se ordona ca întreaga grupă operativă antitero (USLA) să treacă sub conducerea unui ofițer de marină. S-a ordonat ca grupa antitero să fie dotată cu armament de război, fără însă a se asigura însă și veste antiglonț, pretextându-se că se impune apărarea orașului de atacul unor teroriști semnalați că ar veni dinspre aeroportul Mihail Kogălniceanu, sens în care se cerea instituirea unui dispozitiv în nordul orașului, în zona Cireșica.

Șeful Securității, colonel Stoenescu Octavian, i-a convocat într-un loc discret pe șefii de servicii, pe șeful grupei antitero, precum și pe specialiștii unor compartimente, pentru consultări.

Hotărârea unanimă a fost luată: nu vom participa la o asemenea misiune, sarcina noastră fiind să ne păzim unitatea. Ulterior s-a stabilit că radiograma pentru îndeplinirea unor asemenea misiuni fusese transmisă din ordinul generalului Militaru, fapt confirmat de către ofițerul de la stația radio.

Scopul? Probabil se urmărea aplicarea aceluiași scenariu ca și în cazul grupei locotenent-colonelului Trosca.

În ziua de 24 decembrie, în jurul orelor 11.00, după ce s-a executat apelul pentru verificarea prezenței cadrelor, am primit ordin să mă prezint la biroul fostului șef al Securității, unde se afla noua conducere instituită de ofițeri ai Marinei Militare. Am fost anunțat că urmează să fiu trimis, însoțit de doi ofițeri și de un militar înarmat, la Institutul de Marină. După ce am ajuns acolo, am fost lăsat să aștept, timp îndelungat, într-o sală alăturată camerei ofițerului de serviciu. Se sconta, probabil, că astfel voi fi înfricoșat. Apoi au intrat trei persoane în uniformă militară și anume:

- Iordache, prim adjunct al comandantului Marinei Militare;
- Anghelescu Gheorghe, fost adjunct al comandantului Marinei Militare, viceamiralul Mușat;
- Petre Constantin, procuror militar.

Cu un ton autoritar, Gheorghe Anghelescu m-a întrebat ce responsabilități am avut în zona Neptun - Mangalia și m-a avertizat că sunt în fața unui procuror militar pentru a fi anchetat, fapt pentru care se impune să răspund sincer la acest interogatoriu. Problema centrală a anchetei a fost să furnizez date referitoare la locuri secrete, buncăre existente în vilele din zona specială, unde ar putea să se ascundă membri ai Comitetului Central, nominalizând în mod special vila lui Dăscălescu. Desigur, aceste suspiciuni erau aberații.

Referitor la acest episod, ulterior mi-am pus o întrebare firească: în ce calitate a apărut Anghelescu Gheorghe la Institutul de Marină, din moment ce din anul 1986 nu mai avea nici o funcție militară, fiind numit ministru adjunct la Ministerul Transporturilor, șef al Departamentului navigației civile.

O persoană cu grad înalt din cadrul Direcției a II-a – contraspionaj economic, îmi confiasse faptul că în marina civilă avuseseră loc mai multe evenimente de competența organelor de Securitate. Din această cauză, Gheorghe Anghelescu era amenințat să fie schimbat din funcția de șef al acestui Departament. În această conjunctură, el făcea demersuri pe căi lăaturalnice pentru a veni din nou într-o funcție din Marina Militară, astfel încât să poată fi numit comandantul Marinei Militare, deoarece se știa că viceamiralul Mușat era bolnav de diabet.

De altfel, imediat după evenimentele din decembrie, viceamiralul Mușat a fost înlăturat și generalul Militaru l-a numit în mod expres în funcția

de comandant al Marinei Militare pe Gheorghe Anghelescu. La numirea acestuia a contribuit generalul Stănculescu, cel cu care Anghelescu fusese în străinătate, pentru încheierea unor contracte.

După terminarea anchetei, din ordinul aceluiași Anghelescu am fost trimis sub comanda unui ofițer de marină rang 1 (să-l numim R.C.) în zona Neptun-Mangalia, pentru o misiune ce urma să ne fie comunicată după ajungerea la destinație. S-a constituit o „grupă operativă” formată din trei ofițeri de marină înarmați, cu care s-a făcut deplasarea printre posturile de control instituite pe șoseaua Constanța – Mangalia. Trecerea prin zona restricționată se făcea pe baza unei parole. Ajunși în stațiune, punctul de lucru a fost stabilit la biroul fostului director al stațiunii Neptun, unde eram flancați de „gărzile patriotice înarmate”. Unele dintre persoanele acestui detașament îmi erau binecunoscute. Ele și-au manifestat surprinderea că am revenit în stațiune. Deși la început reticenți, după câteva ore, atmosfera relativ glacială s-a transformat într-o relație de încredere, de dialog. Ofițerul de marină R.C. a motivat față de gărzile patriotice prezența noastră, comunicându-le că se impunea o conlucrare pentru paza obiectivelor de posibile atacuri „teroriste”.

Grupa operativă constituită a efectuat în zilele ce au urmat, deplasări și verificări la vilele din zona specială și în mod deosebit la reședința fostului președinte. Orele, zilele tensionate treceau greu. Atmosfera era apăsătoare din cauza emisiunilor televizate, a incertitudinilor și a comunicatelor contradictorii.

Conform celor stabilite la comandamentul marinei, ofițerul rangul 1 R.C. raporta la interval de patru ore situația operativă din zonă în care, în mod practic, nu puteau apărea aspecte deosebite. O dată cu apropierea noului an, s-a organizat în sala cantinei stațiunii Revelionul, la care a fost invitată și „grupa operativă”. Spre surprinderea mea, participanții (parte din personalul hotelului și restaurantelor, inclusiv câțiva funcționari ai stațiunilor ce locuiau în zonă) au avut un comportament relativ destins. Cu toate că situația operativă putea fi imprevizibilă, relația interumană între noi și cei prezenți, inclusiv gărzile patriotice, era calmă.

Până în ziua de 7 ianuarie, când ni s-a ordonat retragerea la Constanța, în perimetrul Neptun – Mangalia nu au fost semnalate acțiuni care să prezinte interes din punct de vedere operativ ori care să confirme suspiciunile pentru care fuseserăm trimiși în această zonă.

Concluzionând, putem afirma că, în afară de unele manifestări sporadice și neconcludente, în partea de Sud a județului Constanța, nu au existat evenimente ce pot fi încadrate, așa cu susțin unii, în termenul de „revoluție”.

Deci trebuie să ne asumăm responsabilitatea realității evenimentelor. Prin dezinformare, societatea devine vulnerabilă colectiv. Consider că trebuie să depășim dualitatea, să spunem adevăruri, să devenim cu toții mai responsabili de cunoașterea unor realități, să admitem că poate exista și falsitatea. Se impune a deveni răspunzători față de noi înșine, față de generațiile interesate în episodul *click*-ului istoric din decembrie 1989.

Nu am resentimente, dar exclusivismul unora îmi repugnă. Prezentul impune verificări continue, mărturiile celor implicați. Doar astfel vom putea dobândi certitudini.

Aceasta este încă sarcina noastră. Unii doresc să se facă valuri pentru a demonstra că în decembrie a fost furtună. Noi ce dorim? Răspundem răspicat: doar triumful rațiunii.

Col. (r) Tiberiu Radu

*ARTA MANIPULĂRII MASELOR***O MANEVRĂ DIN ARSENALUL MANIPULĂRII***Interviu cu prof. dr. Corvin Lupu*

Paul Carpen: Domnule profesor, prodigioasa dumneavoastră activitate la catedră, studiile pe care le-ați publicat, ca și atitudinea civică militantă pe care o adoptați în legătură cu evenimentele declanșate în decembrie 1989 vă recomandă drept un veritabil specialist în înțelegerea unor fenomene sociale complexe, așa cum a fost și schimbarea de regim politic din România și din celelalte țări europene care se aflau, de o lungă perioadă de timp, în zona de influență sovietică.

Vă propun să discutăm, pentru a lămuri măcar parțial, o problemă care, în opinia mea, se înscrie perfect în arsenalul manipulării marilor colectivități. Despre ce este vorba? Am constatat cum oameni politici sau persoane cu pretenția de analist ori de formator de opinie au vorbit și încă mai vorbesc cu nonșalanță despre „odioasa Securitate”, fără nici o diferențiere în ce privește evoluția, transformările petrecute în acea instituție de-a lungul a peste 40 de ani. Susținerile lor reprezintă nu doar un blam colectiv aruncat asupra unei întregi categorii socio-profesionale, ci și argumentul teoretic pentru a trage la răspundere ofițeri de Securitate pentru fapte petrecute într-o perioadă când mulți dintre ei nici nu se născuseră încă.

Din multitudinea de aspecte pe care le-ați abordat în lucrările dumneavoastră de până acum vă propun să vă referiți la unul singur: instituția Securității până la sfârșitul anilor '50 prin comparație cu aceeași instituție după eliberarea din chingile controlului sovietic.

Prof. dr. Corvin Lupu: Această scurtă introducere în temă pe care ați făcut-o impune abordarea unei game mult mai largi de probleme. De aceea voi fi nevoit să restrâng unele referiri la doar o frază, două, lăsând deschisă ușa pentru o discuție ulterioară.

În primul rând, transferul unei culpe aparținând unui individ sau unui grup mic asupra colectivității largi din care individul sau micul grup fac parte este, în mod evident, o manevră manipulatorie. O manevră deosebit de periculoasă, pentru că ea deschide calea sancțiunilor colective. Istoria abundă în exemple tragice de milioane de oameni uciși, expulzați, deținuți în închisori sau în lagăre, deportați în zone de domiciliu obligatoriu, toate aceste pedepse fiindu-le aplicate nu pentru ceea ce făcuseră, ci pentru ceea ce erau și

reprezentau respectivii. Indiferent de criteriul de selecție folosit, care a putut fi etnic (evrei, țigani etc.), religios (protestanți, brahmani etc.), politic (lista este largă) sau de clasă (burghez, chiabur etc.), toate aceste măsuri au fost nedrepte.

Și vreau să fiu clar înțeles: asemenea tragedii întinează istoria tuturor popoarelor – american sau rus, german sau francez, turc sau sud-african. Toți au selecționat cândva o minoritate pe baza unui criteriu ales conform cerințelor luptei pentru putere și au sancționat acea minoritate prin măsuri dure.

Faptul că astăzi termenul „securist” are un conținut negativ în gândirea unora, care atrage după sine consecințe neplăcute pentru cel categorisit astfel, faptul că prin normă juridică această categorie socio-profesională este discriminată negativ reprezintă, cred, o întoarcere în timp, o alunecare în ungherele tenebroase ale istoriei.

În al doilea rând, oamenii politici și formatorii de opinie la care vă referiți omit în mod conștient (pentru că ei sunt oameni instruiți, nu niște ignoranți) faptul că rolul determinant în evoluția (sau involuția) unui stat îl are conducerea politică a acestuia. Iar conducerea politică este rezultanta unui complex de forțe – interne și externe – care acționează asupra societății la un moment dat. Va trebui, de aceea, atunci când dorim să înțelegem perioada luptei pentru putere din primii ani de după război, să ținem seama de rolul determinant al forțelor de ocupație sovietice, de atitudinea îngăduitoare a aliaților occidentali care fuseseră de acord ca România să intre în zona de influență sovietică (în schimbul Greciei, unde lupta dârză a partizanilor comuniști a fost tocmai de aceea, abia după câțiva ani, înfrântă).

În al treilea rând, despre istoria instituției Securității s-au făcut studii pertinente, eu trebuind să remarc în acest context lucrările absolut remarcabile ale profesorului Cristian Troncotă, dar și unele materiale de sinteză elaborate sub egida CNSAS. Eu însumi am publicat aspecte din istoria acestei instituții. Recent, a apărut cartea lui Larry Watts, un adevărat tratat al problematicei istoriei politico-informative a României contemporane. Mă voi referi, de aceea, mai puțin la acte și documente – care pot fi găsite în lucrările la care am făcut referire – și mai degrabă la aspectele subtile ale mecanismului manipulării, precum și la unele detalii privind biografia și caracterul unor persoane, căutând în acestea justificări pentru modul în care ei au influențat evoluția instituției și a orientării sale.

P.C.: Întrucât ați menționat ideea lucrărilor de istoriografie, cred că ar fi bine să precizăm și faptul că în acest domeniu, poate mai mult decât în altele, alături de puținele lucrări cărora le putem adăuga atributul „științifice”, există

numeroase pseudo-tratate cu pretenție istorică, există numeroase lucrări memorialistice pline de falsuri și mistificări.

„Istoria o scriu învingătorii”. Acest aforism celebru ne îndeamnă la reflecție. Există la noi unii care s-au așezat în fruntea bucatelor, pentru că învingători nu i-aș putea numi, și care încearcă cu disperare să scrie o istorie. O istorie care să le justifice, să le preamărească faptele, să le ascundă crimele. O istorie găunoasă, seacă, lipsită de consistență. Abordarea lor dezvăluie în autori nu oameni care, conștienți de măreția Istoriei, se pleacă plini de respect sub povara acesteia, ci magicieni, scamatori, care prin perdele de fum, prin oglinzi strâmbe și jocuri de lumini creează iluzii, fantasme. Ei nu pornesc de la fapte și acțiuni, pe care să le ordoneze, să le coroboreze, să le descopere cauzele, interrelaționarea, consecințele și apoi să tragă o concluzie. Nu! Ei lansează o idee și apoi caută și aleg cu grijă fapte care, eventual, să o confirme. Ceea ce este manipulare conștientă.

C.L.: De acord. Numai că fiecare conducător învingător a procedat astfel. Deci, nimic nou sub soare. Revenind la vremurile noastre, consider că aceia dintre contemporanii noștri care simt povara Istoriei, care se înfioară și se pleacă în fața Adevărului, aceia au datoria de a-și spune cuvântul. Nu avem dreptul să asistăm indiferenți la maltratarea trecutului țării noastre, la desființarea valorilor ei, la blamarea unor oameni cinstiți în paralel cu ridicarea în slăvi a unor trădători de neam. Atitudinea pasivă, supusă, umilă îl încurajează pe agresor. Ce au câștigat Chamberlain și Daladier prin Conferința de la München, din septembrie 1938, când s-au închinat în fața lui Hitler și au jertfit Cehoslovacia? Nimic altceva decât suferințe pentru popoarele britanic și francez. Ce-am câștigat noi acceptând supuși pierderile teritoriale – Ardealul de Nord, Basarabia, Cadrilaterul – din fatidicul an 1940? Nimic altceva decât o rană nevindecată până azi, în care unii scormonesc ori de câte ori au chef să ne mai amenințe puțin.

Asociația dumneavoastră știu că pune la loc de frunte apărarea demnității și a onoarei membrilor ei. Este bine că procedați astfel. Întrucât, privind din afară, nu pot să nu constat că parcă prea ușor și-au îndoit spinarea unii ofițeri de Securitate, acceptând biciul unor umilințe neîndreptățite. Prea puțin au făcut pentru a se apăra, cu mijloacele legii, desigur, dar mergând până la forurile internaționale, dacă e nevoie, prea puțin au făcut pentru a demonta calomniile cu care a fost mânjită imaginea instituției din care au făcut parte și astfel imaginea fiecăruia dintre ei. Dacă unii s-au grăbit să își asume postura de învingători, ei nu ar trebui, sub nici o formă, să își asume postura de învinși. Pentru că nu sunt așa ceva, iar dacă sunt, trebuie să atribuim această denumire

întregului popor român. Ofițerii de Securitate sunt datori să fie propăvăduitori ai Adevărului, pe care trebuie să aibă curajul să îl rostească. Ei sunt datori să cunoască istoria instituției, meritele și realizările acesteia, dar și erorile comise. Ei trebuie să aibă curajul de a contribui la scrierea istoriei reale a vremurilor în care au trăit. În acest sens, îmi pun speranțe și în rolul revistei *Vitralii-Lumini și umbre*. Pentru că, cu toată sinceritatea, trebuie să fim realiști. Istoricii sunt oameni capabili, care știu să aleagă boabele de adevăr chiar dacă se ascund într-o baniță de minciuni. Atunci însă când cei ce cunosc realitățile tac și istoria o scrie numai una dintre părți, cu ce să opereze istoricii peste ani?

P.C.: Domnule profesor, tocmai pentru a dovedi că marile adevăruri nu pot fi ascunse la infinit, vă solicit o referire la instituțiile care au precedat Securitatea imediat după război și, apoi, la contextul în care această instituție și-a desfășurat activitatea până la începutul anilor '60.

C.L.: Foarte corect spuneți „instituțiile care au precedat Securitatea imediat după război”. Întrucât, după părerea mea, cu greu am mai putea găsi în arsenalul nostru legislativ un exemplu în care ura să îi fi putut orbi într-o asemenea măsură pe cei care au conceput, și mai apoi pe cei care au votat o lege.

Despre ce este vorba? Ordonanța de Urgență nr. 24 (prim-ministru Călin Popescu Tăriceanu, consilier Marius Oprea), documentul care reglementează în fapt activitatea CNSAS pleacă de la premisa, stipulată ca atare în text, că „În perioada de dictatură comunistă, cuprinsă între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989, Partidul Comunist Român a exercitat, în special prin intermediul Securității, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților fundamentale”.

Această Ordonanță a fost validată de Parlament prin Legea nr. 293 din 28.11.2008. Cum este posibil ca atâția oameni să nu fi remarcat antedatarea datei de naștere a Securității? Ce are a face Securitatea (înființată la 30 august 1948) cu acțiunile de forță din anii 1944 (toamna), 1945, 1946, 1947 și până în august 1948? Aceea a fost o perioadă tulbure, a luptei pentru putere, când s-au comis, neîndoielnic, multe excese. Să mai spunem că preluarea sarcinilor informative de la SSI s-a efectuat și mai târziu, în aprilie 1952.

Această „contradicție a legiuitorului”, cum o numește cercetătorul Florian Banu, „face referire la o poliție politică ce ar fi funcționat în perioada 1945-1989, concomitent cu trimiterea expresă la o instituție creată în 1948”. De aceea, în studiul intitulat „*Strămoșii Securității – structuri de poliție politică din România în perioada 23 august 1944 – 30 august 1948*”, dânsul face o trecere în revistă a acestor structuri: Jandarmerie, Poliție, Siguranță, Brigada Mobilă, Corpul Detectivilor, SSI, încercând, cu bună intenție, să dea o explicație logică unei

misticări conștiente. Pentru că majoritatea celor care au lucrat în structurile sus-menționate au murit sau au emigrat. Dar umbra faptelor lor a rămas și ea a fost aruncată în mod conștient asupra Securității și cadrelor ei.

P.C.: Ați promis câteva referiri la persoanele care s-au aflat în funcții de conducere în structurile de forță mai sus amintite.

C.L.: Înțeleg sensul spuselor dumneavoastră. Vreți să îmi argumentez referirile la emigrare. Precizez că este dreptul oricui de a emigra și statul român a procedat corect dându-le respectivilor aprobarea să emigreze. Interesant este însă faptul că nimeni în Israel nu i-a întrebat „Ce-ai făcut dumneata în ultimii 20 de ani?” pe unele persoane cum ar fi Mișu Dulgheru (Dulberger), fost șef al Anchetelor și alții ca el. Să răspund concret.

În anul 1948, când s-a înființat Direcția Generală a Securității Poporului, pe lângă tradiția remarcabilă a fostelor servicii secrete românești în culegerea de informații, era deja bine încheagată o activitate de poliție politică, de model sovietic, conducerea fiind dată pe mâna alogenilor. Românii ocupau funcțiile mai mici, de execuție.

Primul șef al Direcției Generale a Securității Poporului a fost Gheorghe Pintilie (Timofei Bodnarenko), transnistrean din Tiraspol, care a rămas în memoria colectivă sub diminutivul Pantiușa.

Arestat și condamnat înainte de război pentru spionaj, el i-a cunoscut la Doftana și apoi în penitenciarul Caransebeș, pe principalii activiști comuniști: Gheorghiu Dej, Teohari Georgescu etc. Pantiușa bea multă vodcă, fuma țigări *Plugar*, din care cumpărase un vagon întreg. Era ca un clovn de circ, un criminal simpatic, zâmbind permanent interlocutorilor săi. În anul 1968, fiind anchetat pentru o serie de abuzuri, inclusiv crime, a declarat că pe unii oameni i-a omorât din convingere, iar pe alții din respect față de disciplina de partid. Vorbea stricat românește și dădea ordine care lăsau loc la interpretări, pentru a-și oferi posibilitatea să retracteze ceea ce a spus. Mințea cu nerușinare. Era căsătorit cu militanta comunistă ilegalistă Ana Toma (Ana Grossman), una dintre cele mai viclene și lipsite de scrupule femei din aparatul politico-informativ al regimului din România, care fusese anterior soția evreului Sorin Toma, redactor șef al ziarului „Scânteia”, iar ulterior s-a căsătorit cu activistul ilegalist Constantin Pârvulescu. Adjuncții lui Timofei (Pantiușa) Bodnarenko erau Alexandru Nikolski (Boris Grünberg) și Vladimir Mazuru (Vladimir Mazurov).

Alexandru Nikolski (Boris Grünberg) participase la acțiuni de spionaj, sabotaj și diversiune, în Basarabia și Transnistria, în timpul celui de al doilea război mondial. A fost arestat și condamnat la moarte, dar guvernatorul Transnistriei, profesorul Gheorghe Alexianu, i-a comutat pedeapsa în

închisoare. A fost eliberat în 1944. A lucrat inițial în Poliție, apoi a fost transferat la Corpul Detectivilor și devine șeful acestei instituții în septembrie 1946. Boris Grünberg a murit în condiții suspecte, în 1993, după ce i s-a intentat acțiune penală de către Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, la interval foarte scurt de timp după moartea, tot suspectă, la Budapesta, a lui Alexandru Drăghici.

În primii ani după asasinarea lui Nicolae Ceaușescu, o mare parte a opiniei publice românești și internaționale se pronunța pentru un proces al comunismului. Drăghici și Nikolski ar fi fost niște martori incomozi.

Primii adjuncți ai lui Nikolski au fost trei ofițeri ai spionajului sovietic – Piotr Goncearuk, Mișa Protopopov și Iașa Alekseiev.

Despre Vladimir Mazuru se cunosc puține date. Era ucrainean din Chișinău. Pentru „abateri morale” a fost scos din funcția de director adjunct al DGSP și trimis ambasador la Varșovia.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri răspunzător de problemele de securitate a fost Iosif (Ioșka) Chișinevski, evreu. Secretar general al ministrului de Interne Teohari Georgescu era Avram I. Bunaciu (Abraham Gutman). La înființarea Securității, ca șefi ai principalelor unități centrale și în alte funcții înalte au activat Butyko Francisc, director al Serviciului de anchete penale în cadrul Securității Statului, generalul Demeter Șandor, director al Serviciului de cadre, maiorul Wilhelm Einhorn, director al secretariatului, Vasile Posteuca (Vasili Postanski), director general al Canalului Dunăre-Marea Neagră, generalul Valerian Bucikov director, însărcinat cu paza demnitarilor, Ștefan Koller, colonel și comandant al penitenciarului Aiud (adjuncții săi au fost tot minoritari, Nagy și Lorentz), Mișu Dulgheru (Mihai Dulberger), șef al Direcției de Cercetări penale, emigrat în Israel, ca și Antoniu Sami (Aritonovici Samuel), director adjunct la Direcția Anchete Penale, Simon Jaques, locțiitor șef serviciu între 1947-1962 și Mahler William, anchetator.

Mai doriți nume? Iată-le: Petre Petrescu (Petea/Piotr Goncearuk), fost condamnat în România pentru acte de spionaj, ajuns șef al Secției de Contraspionaj și apoi șef al Direcției a II-a, Sergiu Nicolau (Sergei Nikonov), fost condamnat, în România, la muncă silnică pe viață pentru spionaj, ajuns director general al Direcției A (Informații externe) din SSI și apoi șeful Direcției de Informații a Armatei, Andreescu Matusci (Mathuseevici Nathan), temut anchetator penal la Brigada Mobilă și apoi la Direcția de Anchete Penale, Gheorghe Vidrașcu (Vania Didenko), general, fost spion sovietic în timpul războiului, rămas în România după 23 august 1944, Fischer Simon, fost frizer al Anei Pauker, ajuns locțiitor șef serviciu în Securitate, L. Mureșan

(Davidovici Leon), anchetator între 1948-1958, emigrat în S.U.A., Ion Stroescu (Isidor Selinger), șeful Direcției Coordonării SSI, Mihail Protopopov, Ivan Pantelimon, Iulian Sorin, șef al Serviciului Artă-Cultură, din fosta Direcție I, ajuns, după evenimentele din decembrie 1989, secretar general al Federației Comunităților Evreiești din România.

Câteva cuvinte doar despre consilierii sovietici.

Consilierii sovietici au venit în România la sfârșitul lunii august 1944, o dată cu Armata Roșie și cu agentura de spionaj pregătită din timp pentru a fi infiltrată în România. După semnarea *Convenției de armistițiu* cu Națiunile Unite, la 12 septembrie 1944, activitatea lor a devenit una semi-oficială. S-a creat un dispozitiv de consilieri în toate ministerele economice, în cel de Război, al Informațiilor, la radio etc. Într-o primă fază, consilierii sovietici au avut misiunea de a urmări modul în care se aplică prevederile *Convenției de armistițiu*, ca obiectiv pe termen scurt și să aibă în vedere sovietizarea societății românești, ca obiectiv pe termen mediu. Consilierii sovietici au supravegheat și dirijat crearea noului aparat de stat al României. Atitudinea lor în România, ca și în celelalte state ocupate de Armata Roșie, a fost aceea a stăpânului față de supuși. Hrușciiov, în memoriile sale, a arătat că Stalin nu a tratat statele din zona sovietică de influență ca pe niște aliați, ci ca pe niște supuși.

Consilierii sovietici se simțeau mai bine în România decât în țara lor. Lefurile, avantajele și puterea erau foarte mari. Toate costurile prezenței consilierilor sovietici au fost suportate de statul român. Pentru fiecare consilier se achita celui în cauză un salariu în lei, iar statului sovietic un salariu în ruble, alături de o despăgubire de 2.000 până la 4.000 de ruble lunar pentru fiecare consilier, în scopul compensării pierderilor suferite de întreprinderile și instituțiile din URSS, ca urmare a absenței lor de la locurile de muncă. Consilierilor sovietici li se asigurau locuințe mobilate, încălzite și iluminate pe cheltuiala statului român, ca și magazine de circuit închis, în care românii nu aveau acces.

Pe măsura trecerii anilor, consilierii sovietici, care se comportau de parcă ar fi fost pe propriile lor feude, au început să deranjeze puterea de la București. Punctul culminant al conflictelor se va atinge la Ministerul de Interne, în care fusese încorporat și fostul Minister al Securității Statului. În anul 1963, a apărut un conflict deschis între ministrul Alexandru Drăghici și consilierul sovietic I. K. Jegalin. Drăghici l-a acuzat că fură munca subordonaților săi, că nu lucrează și că anumite rețele ale Securității au căzut datorită lui. Ministrul Drăghici își permitea fiindcă influența lui la Moscova era mare, iar soția lui, Martha Cziko, evreică din Ungaria, era colaborator de bază al serviciilor secrete ale Moscovei. Conflictul a fost comunicat ambasadorului

URSS și lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și a făcut obiectul unei analize în cadrul Biroului Politic al CC. Conducătorul partidului și al țării i-a ținut partea lui Drăghici. Conflictul a avut importanță foarte mare. Ca urmare a lui, s-a luat importanta hotărâre de a se renunța la consilierii sovietici din toate ministerele, cu excepția celui al Apărării, de unde sovieticii nu au vrut să plece. Guvernul de la Kremlin a fost nemulțumit de măsurile conducerii României și a replicat prin a-l numi pe I.K. Jegalîn în funcția de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Uniunii Sovietice în România, ceea ce era o ofensă. Plecarea consilierilor sovietici din România a catalizat acțiunile de independență politică și economică ale României și avea să permită epurarea parțială a Securității de agenții Uniunii Sovietice, fapt care va accentua conflictele cu puterea de dominație și va determina represaliile sovietice de mai târziu, mai ales pe cele din decembrie 1989, împotriva acestei importante instituții a României.

Începând din anul 1965, Securitatea a trecut la identificarea ofițerilor din Armată care colaborau cu sovieticii. Unora dintre ei li s-a pus în vedere să înceteze colaborarea cu oamenii Moscovei. Acțiunea a început să se extindă și la nivelul altor ministere și instituții centrale, apoi locale. Sovieticii au interpretat acest gest ca pe o atitudine cu adevărat trădătoare. Argumentele lor erau, pe de o parte, ideologice și se refereau la faptul că România datora „binefacerile” socialismului de stat Uniunii Sovietice și nu ar fi putut rezista ca țară socialistă agresiunii occidentale, dacă nu ar fi fost apărată de Armata Roșie. Pe de altă parte, strict din punctul de vedere al activității informative, se invocau argumentele instituționale, în sensul că, în primii ani după război, sovieticii au oferit Securității un sprijin profesional și logistic.

Replica sovietică a fost imediată. Au fost concepute proiecte informative și planuri tactice antiromânești. În 5 august 1968, Securitatea a înaintat lui Nicolae Ceaușescu Nota-Raport nr.148 privind „*Unele acțiuni ostile întreprinse de autoritățile sovietice împotriva R.S. România*”. În perioada imediat următoare, după invazia sovietică în Cehoslovacia, la sediile unităților centrale ale Securității s-au luat măsuri speciale, inclusiv organizarea unor posturi de rezistență, în dreptul ferestrelor și ușilor fiind postate bariere din saci de nisip pentru trăgători. Aceste posturi au fost dotate cu armament și muniție îndestulătoare. Ele aveau un rol operativ, dar mai ales unul psihologic, exprimând voința de rezistență națională în fața unei agresiuni străine, indiferent de disproporția forțelor care ar fi urmat să se confrunte. De altfel, în acele momente s-a născut teza potrivit căreia apărarea țării trebuia să fie o problemă a întregii națiuni, fapt care a condus la promulgarea Legii Apărării, în decembrie 1972. Activitățile românești, atent monitorizate de sovietici, au creat

nemulțumiri la Kremlin. În anul 1969 a fost conceput *Planul Dniestr*, care prevedea înlocuirea lui Nicolae Ceaușescu cu un conducător loial Uniunii Sovietice. Planul a fost elaborat după ce s-a renunțat la proiectul, din anul 1968, care prevedea invadarea României în dimineața zilei de 22 noiembrie 1968.

Tot în acel an, 1968, s-a ordonat fotocopierea tuturor dosarelor informativ-operative ale Securității, ale Armatei, Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, Arhiva CC al PCR și Arhiva de Manuscrise a Academiei Române. Toate au fost ascunse cu mare grijă, în locuri secrete. După refuzul lui Tito de a permite retragerea armatei României în Iugoslavia cu armamentul asupra ei, s-a întocmit planul de retragere a lui Ceaușescu în China, iar doctrina de apărare a țării a fost modificată prin introducerea concepției privind rezistența armată a întregului popor, în cazul unei invazii străine.

În vara anului 1968, când era iminent pericolul invaziei tuturor celor trei state care alcătuiseră Mica Înțelegere, în perioada interbelică, Cehoslovacia, România și Iugoslavia, Securitatea l-a prins în flagrant pe generalul Ion Șerb, comandantul Armatei a 2-a București, în timp ce preda planurile de mobilizare ale trupelor române din Moldova și alte înscrisuri strict secrete unui reprezentant al spionajului militar sovietic. Au fost, de asemenea, deconspirați ca agenți sovietici și neutralizați generalii Floca Arhip și Vasile Petruț (a se vedea *Vitralii* nr. 6).

În 21 noiembrie 1968, Armata și Ministerul de Interne se aflau în stare de alarmă, iar efective militare române au fost îndreptate către frontiera de est. În aceeași zi, Ambasada Marii Britanii informa conducerea României că în ziua următoare, la ora 4.00, 150.000 de militari sovietici, unguri și polonezi vor ataca România. Aceeași informație fusese primită și de la un înalt ofițer din Statul Major al Armatei Poloniei.

Aceste pericole, ca și altele, asupra cărora nu mai stăruim, au determinat Securitatea și pe Ceaușescu să organizeze o unitate specializată de contraspionaj pe spațiul sovietic și al țărilor socialiste „frățești”, unitate care a primit mai întâi numărul 0920/A, iar ulterior, 0110, numită codificat „Apollo” și supranumită unitatea „anti-KGB”, deși ea activa pe spațiul tuturor statelor socialiste. O asemenea unitate avusese și Securitatea din Cehoslovacia. Fostul șef al Secției SRI Sibiu, colonelul (r) Ioan Rusan, fost lucrător în acea unitate, pe spațiul fostei Republici Democrate Germane, a relatat cum, după invadarea capitalei Praga de către sovietici, în 21 august 1968, ofițerii acelei unități cehoslovace au fost așezați cu fața la fișetele care conțineau munca lor și împușcați în ceafă. În România, în decembrie 1989, când agenții sovietici din Armata României au preluat controlul asupra Securității, la UM 0110, au găsit

fișetele goale. Ce s-a întâmplat cu conținutul lor, rămâne o problemă care mai trebuie cercetată.

Un lucru a devenit cert: ofițerii de securitate români, care au trăit freamătul instituțional care a urmat invaziei Cehoslovaciei și amenințării grave care a planat asupra României, au devenit patrioți pe viață.

P.C.: Domnule profesor, vă mulțumim.

C.L.: Și eu vă mulțumesc. Și pentru a asigura o încheiere didactică, permiteți-mi să reiau ideea de bază a discuției noastre. **Este o manipulare inadmisibilă să se pună în sarcina Securității și a românilor excesele petrecute înainte de înființarea instituției în 1948, în perioada luptei pentru putere, și să nu se țină seama, pe de altă parte, de faptul că măsurile dure, de tip stalinist au fost impuse, în primii ani de existență ai instituției, prin conducători alogeni, care nu au putut fi înlăturați decât treptat și cu mare greutate. În afară de aceasta, este imposibil să nu se țină seama de contextul general al vremii, de modul în care s-a desfășurat lupta pentru putere în Cehoslovacia, Ungaria, Polonia, de prezența trupelor de ocupație sovietice (în România până în 1958), de atotputernicia consilierilor sovietici etc.**

A consemnat Paul Carpen

SPRE DEMONTAREA UNOR LEGENDE

Multe legende mincinoase s-au mai țesut, de-a lungul vremii, despre români. Unele s-au strecurat în lucrările unor istorici, încercând să dobândească astfel autoritatea științei. Așa este „bazna” lui Simion Dascălul și a lui Misail Călugărul care (Atenție!), urmând izvoare ungurești, afirmă că romanii colonizați în Dacia ar fi fost tâlhari scoși din închisorile Imperiului Roman. Așa este și afirmația istoricului bizantin Kekaumenos, conform căreia românii ar fi „neam necredincios la culme și stricat (...) mari mincinoși și tâlhari vestiți”. Altele au fost atât de măiestrit alcătuite încât au devenit substanță pentru opere literare, dobândind răspândire pe această cale. Și ce exemplu mai bine cunoscut ar putea fi amintit aici decât minciunile răspândite în legătură cu Vlad Țepeș de către sașii brașoveni, cu care domnitorul intrase în conflict, minciuni devenite celebre prin romanul „Dracula” al scriitorului irlandez Bram Stoker.

Dar nu puține legende au fost țesute și despre România modernă, în special despre conducătorul ei Nicolae Ceaușescu și despre Securitate, atât înainte, cât și după lovitura de stat din decembrie 1989. Legende create și difuzate ani de-a rândul prin mediile din exterior, au fost preluate, amplificate și răspândite după decembrie '89 de către emanații „revoluției”, indivizi pregătiți și lansați politic de serviciile de informații implicate direct în acele evenimente.

Așa s-au ivit și difuzat aberațiile incredibile despre Ceaușescu – un vampir care „sugea sângele” unui popor, pe care „l-a ținut în întuneric și l-a înfometat”, subminând economia națională și comițând, în final, un „genocid” cu 60.000 de morți în rândul „poporului însetat de libertate”. În realitate, cu toate eforturile făcute de scenariștii „Revoluției”, nu s-au „realizat” decât cu ceva peste 1.000 de morți în toată țara – adică mai puțin decât la cutremurul din București din 4 martie 1977, iar adevărata „libertate” dobândită atunci o vedem de-abia azi, după mai bine de 20 de ani de la acele evenimente.

Aberații la fel de incredibile au fost lansate și despre Securitate.

Ca ofițer de informații care a lucrat 20 de ani în aparatul superprofesionalizat al Securității României pe vremea lui Ceaușescu, cred că pot avea un cuvânt de spus în această privință, de dragul adevărului care

trebuie să iasă integral la iveală. Eu afirm cu toată tăria că Departamentul Securității Statului (DSS) nu a fost niciodată „al lui Ceaușescu”. Toate încercările acestuia de a politiza acest aparat prin numirea în funcții de conducere a unor politrucii devotați au eșuat. Și asta pentru că Securitatea Română, ca orice organism de informații sănătos, a rejectat organic orice corp străin menit să-i influențeze ori să-i stânjenească activitatea.

Menirea oricărui lucrător de informații era atunci – și ar trebui să fie și acum – aceea de a apăra valorile fundamentale ale Țării sale: independența, suveranitatea și integritatea ei teritorială. Aceasta se face cu profesionalism și cu sacrificii, mergând până la sacrificiul vieții, indiferent de cine este conducătorul vremelnic al țării și cum se numesc partidele politice aflate conjunctural la putere.

„Legende” difuzate vorbesc despre „metodele abominabile” de anchetă ale Securității, despre „beciuri de tortură” (ca pe vremea Inchiziției), despre „regimul de exterminare” din penitenciare. În legătură cu toate acestea nu pot să spun decât atât: aceste imagini pot eventual să corespundă României din epoca stalinistă postbelică, atunci când țara era sub regim de ocupație sovietic. În conducerea P.M.R., ca și în conducerea Securității, atunci erau majoritari alogeni, mulți dintre ei veniți pe tancurile Armatei Roșii. Ei lucrau mână în mână cu consilierii sovietici, prezenți în toate structurile informative ale acestui aparat. După 23 august 1944 cei aproximativ 1000 de membri ai Partidului comunist s-au înmulțit brusc. O mulțime de „ilegaliști” comuniști au apărut pe scena politică a României asemenea ciupercilor după ploaie (sau ca „revoluționarii” după decembrie '89). De fapt, și unii, și ceilalți erau niște oportuniști.

Cert este că atunci când Nicolae Ceaușescu a preluat puterea, toți deținuții politici fuseseră puși în libertate. Victimele epocii staliniste, precum Lucrețiu Pătrășcanu, Ștefan Foriș și alții au fost reabilitați post-mortem. De atunci și până în ziua de Crăciun 1989, când Nicolae Ceaușescu a fost asasinat, în România nu au existat deținuți politici. E adevărat că în această perioadă au mai fost operate rețineri și arestări în cazuri grave de încălcare a legii, precum infracțiunile de spionaj-trădare, subminarea economiei naționale ș.a., dar numai pe baza unor probe juridice temeinice și cu respectarea tuturor normelor de procedură penală.

În opinia mea, legenda privitoare la „Ceaușescu și Securitatea lui” este de două ori falsă. Ceaușescu nu a știut să lucreze cu aparatul de Securitate națională

pe care-l avea la dispoziție. Permanent a fost ros de suspiciuni și neîncredere, fiind influențat negativ de politrucii pe care tot el îi numise în fruntea acestui aparat. A tratat cu dezinteres informațiile certe și verificate ale Securității cu privire la evenimentele ce aveau să răstoarne puterea politică din România. Pur și simplu a ignorat semnalele de alarmă primite. Restul se cunoaște.

Sigur că succesele Securității Române din țară și străinătate au stârnit teamă în rândul serviciilor de informații adverse și, poate, nu puține invidii. Implicându-se minuțios și cu mult timp înainte în pregătirea și organizarea loviturii de stat din România, serviciile secrete din Vest și Est și-au fixat ca obiectiv comun prioritar distrugerea aparatului național de Securitate.

Așa s-a născut o nouă legendă – aceea a „securiștilor-teroriști”, cei mai feroce apărători ai lui Ceaușescu, criminali care împușcă oameni în spitale, ucid mame cu copii în pântec și alte grozăvii pe care numai debili mintali le puteau debita, dar care au fost preluate și difuzate prompt de toate aparatele de dezinformare ale „Revoluției”, în frunte cu TVR Liberă (chiar Liberă?!). Securiștii urmau să fie exterminați în două feluri: ori linșați de „revoluționarii” din stradă, care fuseseră dezinformați și întărâtați prin mass-media, ori executați de glorioasa Armată Română (care era „cu poporul” – cu același „popor” pe care-l împușcase la Timișoara, Sibiu, București etc.). Ambele variante au dat rezultate, deși nu pe măsura așteptărilor celor care le-au promovat. Iar în ce privește legenda „securiștilor-teroriști”, trebuie spus clar că în ea nu mai crede astăzi nimeni. Ea a fost demontată de istorici, de analiști lucizi ai evenimentelor, dar și cu contribuția unor ofițeri de informații, care au trăit pe viu coșmarul acelor evenimente și care au înțeles, mai devreme decât alții, că tăcerea ucide!

În spiritul celor de mai sus, prezint o acțiune informativ-operativă desfășurată de Inspectoratul Județean de Securitate Sibiu, unde am activat ca ofițer de informații între 1983 și decembrie 1989. Precizez că întreaga noastră activitate s-a aflat constant – în toată „Epoca Ceaușescu” – sub semnul conceptului de PREVENIRE a oricăror acțiuni și fapte antisociale care ar fi putut leza, în orice fel, securitatea statului. Acest concept era, desigur, foarte larg. Printre multe altele, el cerea organelor de informații interne și externe protejarea patrimoniului cultural național, ceea ce însemna în principal, prevenirea scoaterii ilegale din țară a unor valori de patrimoniu, dar și identificarea în străinătate a unor asemenea valori scoase pe căi ilegale din țară

și recuperarea acestora. Nu știu cât de „odioasă” poate fi considerată o asemenea linie de acțiune, cert este că organele de informații interne ale României au urmat-o cu perseverență timp de decenii.

În toamna anului 1987, un intelectual ardelean de naționalitate germană, fost agent în legătura mea, dar cu care întrerupsesem contactul informativ în urma emigrării sale, împreună cu familia, în RFG, m-a oprit, surprinzător, undeva în centrul Sibiului, invitându-mă la o cafea. Relațiile dintre noi rămăseseră amicale și ne-am bucurat sincer să ne revedem. După câteva fraze introductive fără importanță, individul a trecut la subiect: în ziua precedentă fusese în vizită în comuna sa natală, situată în apropierea Sibiului, o comună cu una dintre cele mai vechi și mai frumoase biserici-cetate din Transilvania. Rude apropiate nu mai avea prin comună, dar l-a vizitat pe preotul evanghelic-luteran „Werner”, cu care fusese coleg de școală și rămăsese bun amic. Mi-a mărturisit că ceva i s-a părut ciudat la acest individ. Vorbea întruna că sașii nu mai au niciun viitor în România, că și el ar vrea să ajungă în RFG, dar oficial nu are cum, pentru că nu i-ar aproba Episcopul. El se pregătește oricum, dar pentru asta are nevoie de bani. Știind că are o situație materială bună în RFG, preotul l-a întrebat pe oaspete dacă nu ar fi interesat să cumpere de la el câteva tablouri „foarte valoroase”, dar la un preț bun. Pentru a-l convinge, preotul l-a condus pe oaspete în subsolul casei parohiale. I-a arătat, într-adevăr, șase tablouri în ulei, aparent foarte vechi. Oaspetele i-a spus preotului că pe el, personal, nu-l interesează obiecte de artă, dar că, în RFG, are un prieten, colecționar pasionat, care ar putea fi interesat și cu care va lua legătura după ce se va întoarce acasă, urmând ca cei doi să țină legătura pe această temă. Fosta mea sursă mi-a dat această informație ca „fapt divers”. Ne-am despărțit în termeni amicali, nu înainte însă de a stabili o modalitate de contact telefonic. Numai că acest „fapt divers” se corobora surprinzător și cu alte informații pe care le dețineam deja despre preotul „Werner”. Mai multe surse din comuna respectivă, sași, semnalaseră faptul că preotul îi îndemna pe enoriași – uneori chiar din biserică, la slujbele duminicale – să nu mai facă nimic, să renunțe la tot și să facă efortul de a ajunge în „țara-mamă” – RFG.

Aceasta era o acțiune naționalistă, contrară intereselor statului, care trebuia documentată în scop preventiv. Aici trebuie făcută o paranteză politică. Este adevărat că la sfârșitul anilor '70, la presiunea exercitată de guvernele RFG și, respectiv, SUA asupra României, Nicolae Ceaușescu a acceptat niște

„convenții” – rămase ultrasecrete – cu cancelarul RFG Helmut Kohl și cu ministrul de externe H. D. Genscher, respectiv cu secretarul de stat al SUA, Henry Kissinger, privind emigrarea din România a unui anumit număr de cetățeni de origine germană și, respectiv, evreiască, contra unei „despăgubiri” materiale plătite de guvernele occidentale respective, precum și a altor avantaje economice, ca de exemplu acordarea unor credite preferențiale din partea RFG sau acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate de către SUA. Dar, deja după câțiva ani, Ceaușescu și-a dat seama că avantajele acestui proces de emigrare a unor minorități etnice din România – și care tindea să ia proporții – erau incomparabil mai mici față de pierderile țării pe plan economico-social. De aceea, a întors foaia. De la începutul anilor '80, autoritățile implicate în problemă, inclusiv DSS, au primit sarcina să folosească toate mijloacele legale pentru a frâna fenomenul emigraționist. Această politică nu a dus decât la creșterea presiunilor exercitate de RFG și SUA asupra României. Astfel, posturile de radio *Europa Liberă*, *Deutsche Welle*, *Vocea Americii* și *BBC World News* atacau tot mai vehement pe tema lipsei drepturilor omului din țara noastră.

Cazul nostru a căzut exact pe această conjunctură politică. Dar, paradoxal și totodată fericit, coincidea cu interesele cultelor religioase ale naționalităților conlocuitoare germane din România, adică ale celui evanghelic-luteran, respectiv, romano-catolic.

Conducătorii acestor culte se opuneau cu toate mijloacele pe care le aveau la dispoziție diminuării prin emigrare a comunităților pe care le păstoreau, fiind deosebit de reticenți la cererile de emigrare ale preoților din subordine, știut fiind că de peste opt secole comunitățile săsești și șvăbești s-au constituit și grupat în jurul Bisericii. Pilda preotului era și a rămas determinantă pentru comunitate, iar dispariția lui putea duce la dezintegrarea acesteia.

Sub aceste premise, verificarea complexă a informațiilor obținute despre preotul “Werner” devenea o necesitate stringentă. Analizând cazul la nivelul conducerii Securității Județene, s-a stabilit realizarea unei combinații informativ-operative, constând, în esență, în următorii pași:

1. Sursa noastră din RFG îl va înștiința telefonic pe „Werner” că la data X va fi contactat de un „prieten” de-al său, om de absolută încredere, specializat în achiziția de opere de artă, oriunde în Europa.
2. Selecționarea și pregătirea unei persoane potrivite având calitățile necesare (în principal, cunoașterea perfectă a limbii germane ș.a.) de a îndeplini rolul

„prietenului” din RFG, care la data stabilită se va prezenta la parohia preotului „Werner”. Dotarea materială și tehnică a acestei persoane urma să fie asigurată, bineînțeles, de noi.

3. „Neamțul” trebuia să afle cât mai mult despre ideile, concepțiile și acțiunile lui „Werner”, să identifice locul de depozitare a tablourilor, să încerce să le aprecieze valoarea și să tempereze eventuala lor achiziție, fără evaluarea lor competentă de către un expert.

Întreaga acțiune s-a desfășurat conform planului. „Neamțul” a fost foarte bine primit de „Werner”. Discuțiile au durat peste trei ore, timp în care preotul și-a vărsat fără rețineri tot oful. Venind vorba despre tablouri, „Werner” a povestit că, după părerea lui, sunt, într-adevăr, valoroase, provenind din Școala flamandă. Nu cunoștea trecutul lor, dar ele ajunseră în moștenirea familiei.

L-a condus apoi pe „neamț” în subsolul casei parohiale și i-a arătat tablourile. I-a arătat în plus și două aripi ale unui altar din lemn, superb pictate și în bună stare de conservare, piesă originală din secolul al XVI-lea. „Neamțul” s-a arătat impresionat și s-a interesat de un preț estimativ. L-a luat la cunoștință, fără să-l comenteze, dar a precizat totodată că el, personal, este specializat în artă modernă, cubism etc. Îi este greu, de aceea, să evalueze operele văzute. L-a întrebat pe preot de ce nu a încercat până atunci să contacteze un specialist de la Muzeul Bruckenthal din Sibiu sau pe unul de la Muzeul de Artă din București? Răspunsul a fost clar: îi era frică de agenții ai Securității care activau în acele instituții culturale, riscând mai degrabă confiscarea lucrărilor, în loc de plata lor.

Atunci „neamțul” i-a făcut următoarea propunere: el urma să se deplaseze pentru câteva zile la București, unde la Muzeul de Artă al R.S.R. avea un prieten, om absolut sigur, cu care mai făcuse câteva afaceri bune în trecut, un om cu influență în domeniu și care avea acces la surse financiare guvernamentale. Îi va propune să vină împreună la fața locului, în câteva zile, pentru constatare și găsirea unei eventuale soluții.

Preotul a acceptat ideea. Apoi, în timpul mesei oferite oaspetelui străin, „Werner” a revenit la explicarea mai amănunțită a ofurilor sale. Astfel, a început să vorbească mai amănunțit despre lipsa de perspectivă a sașilor din Ardeal, despre destrămarea comunităților rurale săsești și înlocuirea accelerată a familiilor care pleacă cu țiganii corturari care distrug gospodăriile. A mai precizat că, în fața acestei evoluții, el a încercat să convingă enoriașii sași din

localitate să emigreze în RFG, el însuși fiind hotărât să folosească prilejul din acea toamnă, când fusese propus să plece ca membru într-o delegație oficială a Bisericii Evanghelice – Cultul Apostolic (CA), ce va participa la un congres cultic în RFG, pentru a nu se mai înapoia în țară.

Bineînțeles, că întreaga discuție a fost înregistrată ambiental prin emițătorul pe care „neamțul” îl avea asupra sa.

În final, „neamțul” și-a luat rămas bun de la „Werner”, cu promisiunea de a reveni în câteva zile cu prietenul din București.

Informația a fost raportată în aceeași zi, împreună cu redarea înregistrării tehnice, conducerii DSS. S-a hotărât luarea urgentă a unor măsuri preventive, astfel:

1. A fost desemnat un ofițer din cadrul DSS, specialist în aprecierea și evaluarea operelor de artă, care s-a deplasat împreună cu „Neamțul” la preotul respectiv, a văzut lucrările, a constatat valoarea lor deosebită și i-a oferit acestuia (din fondurile speciale ale DSS) o sumă (e adevărat, mult sub valoarea reală). Omul a acceptat, declarându-se mulțumit.
2. A fost informată conducerea Episcopiei Evanghelice-CA din Sibiu cu privire la acțiunile de instigare emigraționistă ale preotului „Werner” în sânul comunității pe care o păstorește, cât și cu privire la intenția acestuia de a rămâne ilegal în RFG cu prilejul deplasării oficiale programate.

Indignată de această situație, Episcopia a luat imediat măsuri: preotul a fost „promovat” într-o funcție administrativă din cadrul Episcopiei, fiind înlocuit în comunitate de un alt preot, tânăr, iar locul lui de pe lista participanților la acțiunea cultică din RFG a fost atribuit altui confrate.

Eu cred că acest caz este un exemplu edificator pentru „ferocitatea” cu care fosta Securitate a acționat împotriva populației țării.

Sigur că, în final, din întreaga acțiune nu a rămas decât beneficiul operelor de artă recuperate, căci primul lucru pe care preotul „Werner” l-a făcut imediat în anul 1990 a fost să emigreze cu întreaga familie în RFG. Nu degeaba intrasem în „era libertății”. Efectele ei, cel puțin cu privire la destrămarea comunităților săsești din România sunt, astăzi, un fapt definitiv și irevocabil! Păcat pentru țară!

Ceea ce am prezentat mai sus nu este, bineînțeles, decât una dintre numeroasele acțiuni în serviciul apărării valorilor patrimoniale, culturale și

spirituale, ale țării noastre. Exemplele ar putea continua cu alte acțiuni finalizate cu succes de mine și colegii mei.

Cert este că asemenea acțiuni impuneau fără excepție eforturi deosebite, angajarea unor lucrători bine pregătiți, cu experiență în domeniu, dar și a mijloacelor de cunoaștere necesare, printre care se numărau evident și tehnici de ascultare, supraveghere video, filaj etc.

Este pur și simplu de neînțeles faptul că astăzi, pentru asemenea demersuri și potrivit unor reglementări legale dictate de interese pe cât de partizane pe atât de meschine, sute de foști ofițeri de informații din structurile de protecție ale României sunt târați prin procese sub acuzații de încălcare a drepturilor unora care prin faptele lor, fapte de genul celor comise și de preotul „Werner”, prejudiciau drepturile tuturor membrilor comunității, contraveneau prevederile legale ce protejau interesele României.

A încercat oare cineva dintre cei care continuă pe această cale – a invectivelor calomnioase și a proceselor fără temei intentate foștilor „securiști” – să se transpună în pielea actualilor lucrători din structurile informative ale României, ale căror misiuni, modalități de lucru, metode și mijloace sunt în mare parte aceleași – ca în orice țară civilizată, de altfel? Cu ce motivație mai pot angaja ofițerii SRI de astăzi demersuri de genul celor prezentate în acțiunea „Werner”, gândindu-se că peste ani ar putea fi și ei implicați în procese fără sfârșit, pur și simplu din dorința unora de răfuială cu trecutul.

Este loc aici de serioasă reflecție din partea factorilor de decizie politică, până când pierderile nu vor deveni irecuperabile!

Lt. colonel (r) Victor Manfred Burtea

PERPETUAREA MANIPULĂRILOR

Într-un alt articol publicat în această revistă (n.n. „Recurs pentru cei ce ispășesc”), m-am referit la tendința factorilor politici ai fostului regim de a arunca asupra Securității vina pentru propriile lor greșeli și am evidențiat faptul că ecourile unei asemenea practici tind să revină peste timp. Consider însă că acea prezentare a raporturilor dintre serviciul național de informații și factorii de putere poate apărea ca limitativă și se impune o lărgire a unghiului de analiză, pentru a cuprinde cât mai mult din tabloul sumbru pe care ni-l oferă situația actuală. Drept pentru care adaug cele ce urmează.

Există pe lumea aceasta oameni care te privesc în ochi și te mint fără măcar să clipească. În plină zi, ei te invită să admiri umbrele înserării, iar în întunericul nopții îți cer condescendent părerea asupra răsăritului de soare pe care, în afară de ei, nu îl vede nimeni.

Există în lumea noastră mari servicii de propagandă – uneori parte a serviciilor de spionaj – care desfășoară ample operațiuni de dezinformare și manipulare menite să ascundă adevăratele acțiuni ale stăpânilor lor. Uneori în cadrul unor asemenea operațiuni se folosesc minciunile cele mai sfruntate, se prezintă drept certitudini fapte imposibile, fără nici o legătură cu realitatea. Și ce exemplu ne poate fi mai la îndemână decât cel al colosalei manipulări la care întregul nostru popor a fost supus în decembrie 1989, când postura Securității de țap ispășitor global a fost impusă în mod dramatic, în criminalul război clandestin al străinătății, declanșat la cald, pentru schimbarea orânduirii de stat din România.

Războiul Rece a fost un conflict mocnit, unde vâlvățiile au izbucnit mai rar decât pe fronturile războiului tradițional, dar el a fost purtat, totuși, după toate regulile războiului. A existat pregătire psihologică anterioară, au avut loc confruntări, s-au produs victime, au existat învingători și învinși. Iar învingătorii solicită imperativ prada. Și, privind din punctul lor de vedere, solicitarea are sens. „SUA au cheltuit peste 2.000 de miliarde de dolari pentru restaurația capitalistă în Estul Europei”, declara de curând fostul președinte american Bill Clinton. Este deci vorba despre o investiție care trebuie recuperată cu beneficii.

În zilele și nopțile aceluia însângerat decembrie, oameni infiltrați din străinătate s-au dat la provocări, pe fundalul mediatizării abjecte conform căreia Securitatea națională era acuzată de masacre, de atentate, de otrăvirea surselor de apă... În realitate ofițerii de Securitate și militarii în termen de la

trupe au fost ei înșiși victime și exemplele sunt nu puține: echipajele USLA, soldații de la Otopeni, ofițeri din numeroase localități din țară care au fost uciși, lipsiți de libertate, bătuți, cărora le-a fost refuzat ajutorul medical, ajungându-se până la rușinosul refuz al unor preoți de a permite ca ofițerii de securitate morți în acele confruntări să fie înmormântați în cimitire.

Deși nu au existat teroriști, deși a lipsit orice front opozant, la 22 decembrie ora 18.00, în București și, simultan, în numeroase orașe a fost declanșată haotic, fără motivații operative, canonada masivă de foc, gestionată de noua putere, cu rezultatul apocaliptic al măcelăririi manifestațiilor, al însângărării istoriei noastre naționale. Au fost distribuite, bezmetic și fără motiv, arme de foc, acțiune urmată de numeroase crime. Au fost deschise frontierele, cu toate că exista pericolul destrukturării teritoriale.

„Istoria loviturilor de stat în România” (aparținând istoricului Alex Mihai Stoenescu) subliniază că Securitatea nu s-a implicat în represiune, nu a răspuns provocărilor a căror finalitate nu putea fi alta decât declanșarea unui război civil, nu s-a afirmat prin nimic potrivnic poporului. Mai mult decât atât, în această lucrare se precizează: „*Campania de identificare a Securității ca teroristă a fost lansată și susținută de puterea nou instalată*” care, destabilizator și antinațional, finalizează la 30 decembrie 1989 distrugerea programată a instituției de apărare informativă a țării. Acest act criminal, care ar trebui să rămână imprescriptibil, constituia condiția de căpătâi pentru a face posibilă demararea tuturor dezastrelor care au urmat.

Examenul de verticalitate patriotică pe care l-a dat Securitatea națională în momentul de cotitură istorică structurală din decembrie 1989 infirmă *in integrum* teza de esență totalitară conform căreia ea ar fi fost împotriva poporului și ar fi apărat comunismul. Aceste adevăruri imuabile au fost permanent și în mod conștient ascunse publicului larg de către cei care s-au perindat la vârfurile puterii. De mai bine de douăzeci de ani adevărul este mereu victima unei așa-zise dreptăți, manevrată de sus.

Până către anii '70 rețeaua străinătății care fusese infiltrată în România la nivel decizional după 1945 a fost eliminată fără implicații juridice și, drept consecință, climatul de securitate s-a întărit semnificativ. După 1989, când infiltrarea recidivează, aparatul informativ a fost distrus, aruncând țara pe traiectoria păguboasă a desecurizării.

Fosta Securitate este singura instituție a statului anterior care este astăzi discriminată și culpabilizată juridic. Și aceasta într-un stat care se pretinde a fi de drept. Legea liberală în vigoare, elaborată prin ignorarea reprobabilă a Constituției, înscrie în dispozitivul său teza bombastică, derapată din gena vendetei, că „Securitatea acționa împotriva cetățenilor țării, pentru apărarea comunismului”. De fapt Securitatea era îndrituită legal, la fel cu instituțiile similare din oricare alt stat,

să monitorizeze persoanele susceptibile de a atenta la siguranța națională. Asemenea acte nu puteau fi comise de „cetățenii țării”, ci doar de anumite persoane, reduse ca număr. Asociind infraționalității majoritatea onestă a populației se susține o teză care este, prin sine însăși, oripilantă.

Mecanismul dur al culpabilizării angrenează într-un spectacol sordid de ostilitate doi actori principali: CNSAS și Justiția. Primul, ca reclamant, efectuează cercetări și produce dosare incriminatorii, iar cel de-al doilea, la modul cel mai simplist, constată calitatea de ofițer sau colaborator și decide sec, nenuanțat, că prin îndeplinirea obligațiilor legale de serviciu aceștia au încălcat anumite drepturi și libertăți. Aceasta este formula prin care, în fapt, este reactualizată ticăloșita sintagmă „Securiști – Teroriști”.

Cutuma restrângerii unor drepturi și libertăți în cazuri de atentat la siguranța națională este acum normă în legea fundamentală. În plus, pentru aplicarea unor legi restrictive nu poate fi răspunzător aparatul executiv în totalitatea sa, ci doar cei care, eventual, au comis abuzuri. Mai trebuie reamintit și faptul că actele Securității erau supuse unui dublu control juridic – Procuratura și Justiția – care eliminau eventualele abuzuri de lege.

Securitatea țării primea informații de la cetățeni, îndeplinind o activitate legală și valabilă în orice stat. Ea nu era o grupare privată, ocultă, clandestină, străină, ci organismul cu răspunderi constituționale față de apărarea interesului național.

Legea 187/1999 a fost abrogată pentru că institua retroactiv răspunderea colectivă, fără vinovăție. În locul ei a fost așezată în grabă OUG 24/2008 care acutizează culpabilizarea și discriminarea. Presa a semnalat și gravitatea excepțională pentru siguranța națională produsă concomitent de croitorii noilor incriminări, prin acreditarea la conducerea CNSAS a unor persoane aflate evident în slujba străinătății.

Decizia Curții Constituționale nr. 260/2009 apreciază că prin jurisdicția instituită de OUG 24/2008 „se urmărește doar consemnarea publică a activității (n.n. Securității naționale), iar nu stabilirea vreunei răspunderi juridice”. Cu toate acestea, eșafodajul complexului CNSAS – Justiție își află expresia în propunerea pentru „Legea privind pensiile unor responsabili ai regimului comunist implicați în acte de represiune pe motive politice”. Astfel sudoarea kominternistă, pestilențială, reproiectată prin generația următoare și după 1989, escaladează intențiile de revanșă și își dezvăluie violent fața hidoasă, constant antiromânească. Proiectul sus-menționatei legi sacrifică adevărul istoric prin afirmații precum următoarele: „Statul comunist s-a întemeiat pe o rețea instituțională cu scop de a perpetua un regim ilegal și criminal” și „Securitatea era ilegală și ilegală, criminală de la început și până la sfârșit, desfășurând teroare împotriva cetățenilor țării”.

Statul botezat *post factum* ilegal și criminal era atunci membru marcant al ONU. Nu există nici o rezoluție a forumului mondial sau vreo

decizie a vreunui Tribunal internațional de reprimare ori de condamnare a României și a rețelei sale instituționale.

Teza lipsită de pudoare a criminalității statului și a instituțiilor sale implică, *volens-nolens*, complicitatea forumului mondial, toleranța sa impardonabilă față de coexistența unui asemenea „membru infam” alături de marile democrații ale lumii.

Principiul de drept cere ca învinuirea de crimă să fie stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă. Altminteri ea nu reprezintă altceva decât o calomnie. Globalizarea învinuirii că ofițerii de Securitate au săvârșit „crime și abuzuri” rămâne o mașinațiune ineptă, fără acoperire în absența nominalizărilor.

În mod fals, proiectul de lege susține, în Expunerea de motive, că se subscrie recomandărilor Rezoluției 1096/1966 a Consiliului Europei, al cărei obiectiv este „să se continue reconcilierea cu trecutul comunist și, pe de altă parte, să se sancționeze persoanele care au acționat în mod deschis, violând drepturi și libertăți”. Fariseismul susținerii constă în aceea că reconcilierea semnifică împăcarea, înțelegerea trecutului și nicidecum îngroșarea tiraniei.

Într-un mod la fel de fals, reglementarea propusă susține că ea se subscrie standardelor CEDO care impun ca „măsura să nu aibă caracter discriminatoriu” și că proiectul răspunde principiului „nediscriminării unor categorii profesionale în raport cu altele”. Fariseismul atinge astfel absolutul! Așa după cum spuneam la începutul acestui articol, există pe lumea aceasta oameni care mint fără măcar să clipească.

Subliniez încă o dată că nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o inacțiune care în momentul săvârșirii nu constituia infracțiune în dreptul intern sau internațional (Art. 7 din Legea nr. 79/1995, dedus din CEDO).

Subliniez încă o dată că nimeni nu poate fi discriminat de o autoritate publică pe nici un fel de motivație.

Falsurile manipulatorii își ascund adevăratele scopuri înapoia unor concepte nobile precum democrație, reformă, binele general. Promovate de nedemni agenți antiromâni, de apologeți aduși de val, ele au susținut propagandistic actele de destructurare a bazei economico-sociale a României, au indus o umilitoare și tragică pauperizare a populației, au determinat marginalizarea țării și aservirea ei unor interese străine.

Războiul clandestin împotriva României a fost imoral și ilegal din punct de vedere al normelor internaționale, a produs încălcări monstruoase ale drepturilor omului, a generat numeroase crime, are consecințe dezastruoase pe plan economic, social și moral. El s-a desfășurat și cu complicitatea unor cetățeni români lipsiți de simțul istoriei naționale.

General Victor Neculoiu

Larry Watts dixit

DEZINFORMAREA ȘI MANIPULAREA FACTORILOR DE DECIZIE

A apărut anul acesta, într-o frumoasă și îngrijită prezentare grafică, volumul „*Ferește-mă, Doamne, de prieteni...*”, o lucrare pe care doar teama de a folosi cuvinte pompoase mă reține în a o numi monumentală. Cartea nu numai că adună în cele peste 700 de pagini ale sale un volum copleșitor de informație, dar reușește să ordoneze aceste date cronologic și tematic, conducându-l pe cititor cu mână sigură către o lume aparte, o lume măiestrit caracterizată prin subtitlul lucrării: „*Războiul clandestin al Blocului sovietic cu România*”.

Aceste laude aduse lucrării nu semnifică sub nici o formă acordul meu total, necondiționat, cu susținerile autorului. În primul rând pentru că pretutindeni este loc de mai bine și, în al doilea rând, pentru că dreptul la opinie personală nu poate fi refuzat nimănui.

Faptul că Larry Watts ne spune (de ce oare atât de târziu?) o sumă întreagă de adevăruri fundamentale m-a îndemnat să încerc să aduc la cunoștința cititorilor revistei noastre, *Vitralii – Lumini și umbre*, câteva dintre acestea. Îl lăsăm pe el, pe istoricul american, să vorbească, întrucât ori de câte ori unul dintre noi a îndrăznit să rostească aceste adevăruri, o armată de mânuitori (pentru a nu le spune manipulatori) ai mijloacelor de informare s-au repezit să îl desființeze, să îl decredibilizeze, să îi nege logica sau valabilitatea surselor de informare. Vom folosi, de aceea, largi citate din carte, transcrise cu italică, reducând cât mai mult posibil intervențiile proprii.

Subiectul pe care îl vom aborda în acest număr (pentru că dacă timpul și spațiul ne-o vor permite, vom aborda și alte teme din docta analiză a lui Larry Watts) se referă la modul în care s-a desfășurat campania de mistificare a realei politici externe a statului român din ultimele trei decenii înainte de schimbarea de regim, cum au fost dezinformate principalele servicii de informații occidentale pe această temă și, prin ele, liderii politici ai statelor respective.

Concluzia explicit formulată de autor este aceea că în 1989 România fusese ținta *operațiunilor de dezinformare timp de mai bine de două decenii. (...) Din 1962 Kremlinul a început să trateze România ca pe un stat ostil. (...) În 1967 Moscova desfășura „măsuri active” pentru izolarea României pe plan internațional și pentru divizarea conducerii interne. (...)*

În 1971, Brejnev și alți conducători ai Pactului (de la Varșovia, n.n.) au considerat că este necesar „să fie identificate acum acele persoane din România pe care ne putem baza în viitor”, care să fie recrutate prin

intermediul „ambasadelor de acolo și prin alte contacte”, pentru „a exercita influență asupra evenimentelor din țară”.

Desigur, cititorul atent se va întreba de ce se folosește termenul „ambasade”, la plural. Răspunsul este acela că sovieticii lucrau în strânsă legătură, în strânsă coordonare cu „partenerii apropiați”: RDG, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria.

Centrala KGB și serviciile est-europene subordonate culegeau informații referitoare la sprijinul internațional pentru România (în special din partea SUA, Germaniei de Vest și a Chinei), la nemulțumirile interne ale muncitorilor și ale minorităților, precum și la opoziția din cadrul partidului comunist, începând să recruteze agresiv elitele românești influente pentru a înlătura conducerea „naționalistă”. (...)

În 1967 a fost lansată operațiunea INTERKIT, prin care erau coordonate resursele de propagandă, mass-media, ideologice, științifice ale tuturor „partenerilor apropiați” (plus Mongolia) pentru a submina și discredita regimul din RP Chineză și a menține izolarea Beijingului pe plan internațional.

Dar, întrucât, așa după cum formulase liderul bulgar Jivkov, „chinezii se bazează pe România și românii sprijineau politica Chinei”, „partenerii apropiați” au decis să lanseze o operațiune similară având drept țintă exclusiv România.

Scala copleșitoare a unui asemenea efort a avut implicații devastatoare într-o țară care nu avea, sub nici o formă, o influență strategică asemănătoare Chinei. (...) În cadrul INTERKIT partenerii își coordonau „orice referire făcută” la conducerea țintă, activitățile de spionaj și „activitățile în scopul diminuării influenței”, precum și acțiunile de propagandă desfășurate prin presă, radio, TV, agenții de presă, edituri, academii, institute de cercetare științifică etc.

O asemenea operațiune a copleșit serviciile de spionaj occidentale și comunitățile academice, care, în primul rând erau insuficient pregătite pentru a face față unei dezinformări coordonate și, în al doilea rând, erau neobișnuite cu dezinformarea la o asemenea scală. (...)

Ne putem cu ușurință imagina că o informație secretă obținută în Bulgaria, să zicem, căpăta o mare credibilitate atunci când era confirmată, parțial sau total, de date obținute în Polonia sau la Budapesta.

În plus, așa după cum vom exemplifica mai târziu, în conducerea organelor operative sau a organelor de sinteză, a acelor filtre ultime înainte de prezentarea informației la conducerea de stat, se aflau, în cazul RFG și SUA, agenți ai blocului răsăritean.

Care au fost temele majore ale dezinformării desfășurate de sovietici și de „partenerii apropiați”?

În primul rând **teoria „calului troian”**, conform căreia România ar fi fost – așa după cum au susținut adepții occidentali care au preluat-o – un cal troian

sovietic, un stat dependent de URSS, care dorea ca prin declarații zgomotoase de independență să se furișeze în interiorul blocului occidental. Era, chipurile, vorba despre o amplă conspirație sovietică, al cărei scop ar fi fost acela ca, o dată ajunsă în compania statelor vestice, România să faciliteze operațiuni de spionaj împotriva NATO și instituțiilor europene și să câștige resurse occidentale și tehnologii sofisticate pentru a le transfera în URSS. Adevărații opozanți față de politica sovietică ar fi fost alții, în primul rând Ungaria și Polonia. Cine au fost susținătorii teoriei calului troian?

- Vlad Socor, de la Europa Liberă, al cărui mentor, Charles Gati, a fost anchetat de FBI, fiind suspect de „legături neadecvate” cu spionajul maghiar;
- „Dezertorul” KGB Anatoli Golițan;
- David Funderburk, fost ambasador al SUA la București;
- Ion Mihai Pacepa.

Descoperirile din arhivele secrete au scos la iveală o poveste diferită. Opoziția României față de controlul sovietic era reală, iar disidența altor state membre ale Pactului a fost mult exagerată, dacă nu cumva întru totul fabricată. (...) „Partenerii apropiați” au acționat deseori ca mandatar ai sovieticilor în atacarea României pentru disidență, în timp ce se concureau între ei pentru a stabili „cea mai specială relație” cu Moscova. Ca regulă generală, „disidența” raportată de alți membri ai Tratatului (...) era prestabilită cu Moscova pentru a prezenta guvernele loiale sovieticilor drept parteneri mult mai de încredere pentru Occident și pentru a diminua unicitatea opoziției românești și atracția pe care o reprezenta pentru Vest.

A doua teorie a fost aceea a „lipsei de importanță strategică” pe care o prezenta România pentru Moscova. *Că Moscova ar fi putut sau ar fi vrut să ignore o țară cu care avea 1.330 km de frontieră și încă 193 km de țărm la Marea Neagră e greu de crezut, mai ales după ce regimurile succesive de la conducerea țării se opuneau principalelor sale intenții pe plan internațional. În plus, România mai era foarte importantă prin atracția pe care o exercita pentru etnicii români din RSS Moldovenească și din Ucraina. De aceea, România era lucrată ca un stat inamic, o abordare care nu numai că a fost perpetuată, ci chiar accentuată după venirea la putere a lui Mihail Gorbaciov. (...)*

Cel mai puternic element al strategiei împotriva României, din anii 1980, a fost o campanie care a condus la asasinarea caracterului național care, în privința scopului și a rezultatelor, poate fi cel mai bine comparată cu „Legenda Neagră” folosită pentru izolarea Spaniei de restul Europei medievale.

Operațiunile contra țintei România erau tratate ca extrem de sensibile și îndeplinite cu un grad de secretizare extraordinar, fiind aprobate la cele mai înalte niveluri. Cât de secret au acționat Kremlinul și „partenerii apropiați” poate fi judecat după faptul că, deși operațiunile au durat peste 20 de ani și au

implicat servicii din cel puțin șase țări, nimic nu a răsuflat până când nu au fost refăcute parțial bazele de date ale dosarelor serviciilor Germaniei de Est.

De ce a fost nevoie de atâta secretizare? Pentru că dacă s-ar fi descoperit existența unei operațiuni coordonate împotriva României, atunci s-ar fi năruit legenda „calului troian” și a „dependenței ascunse”, ceea ce probabil ar fi împins și mai mult România spre tabăra occidentală și, posibil, ar fi încurajat un mai mare angajament al Vestului. (...)

Pe de altă parte, conducătorii României au insistat, în relațiile speciale stabilite cu RFG, China și SUA, ca acestor relații să nu li se facă publicitate. Drept urmare, mari acțiuni de politică internațională ale României au rămas necunoscute publicului larg.

În 1978-1979 are loc o pierdere catastrofală a direcției strategice în campania de subminare a controlului și influenței sovietice în regiune. Drept rezultat, relația specială a Bucureștiului cu Occidentul a cedat progresiv ca urmare a campaniei de măsuri active pe care Moscova o exercita prin intermediul celorlalți membri ai Blocului.

Combinația dintre secretul autoimpus și măsurile active externe, alături de iraționalitatea crescândă a regimului intern au condus la obscurizarea comportamentului României și au făcut plauzibile chiar și cele mai extravagante acuzații.(...)

După ce România își pierduse orientarea strategică, agenții dubli sovietici din țară au fost capabili să strângă capital din nepopularitatea lui Ceaușescu, să discrediteze toate inițiativele independente de politică externă și de securitate ale României și să exercite controlul temporar asupra instituțiilor și politicilor de securitate, în timpul și imediat după Revoluția din 1989.(...)

Conduși de la Moscova, „partenerii apropiați” au lansat o campanie multilaterală de măsuri active pentru a distruge reputația de mediator internațional pe care și-o câștigase România după o activitate intensă și adesea inspirată, reproiectând-o ca pe un stat agresiv, violent și intolerant, care se angajase într-un genocid împotriva minorităților din interior, își amenința vecinii și provoca tensiuni internaționale.

Aliații „prieteni” și „fraterni” din Pactul de la Varșovia au dezlănțuit o campanie de denigrare a caracterului național așa cum fusese doar „Legenda Neagră” lansată în secolul al XVI-lea despre Spania ca „simbol al tuturor forțelor de represiune, brutalitate, intoleranță politică și religioasă, precum și înapoiere intelectuală și artistică.

Paul Carpen

Post scriptum: Lucrarea „Ferește-mă, Doamne, de prieteni...” se sprijină pe o bibliografie impresionantă. Ne-a făcut plăcere să constatăm că una dintre sursele citate de Larry Watts este revista noastră, Vitralii. Dovadă că ea este citită în țară și nu numai.

*ISTORIE TRĂITĂ***DIPLOMAȚIA ȘI „MIELUL BLÂND”**

Orice diplomat care se respectă are două mari responsabilități: în primul rând, să reprezinte cu onorabilitate țara sa și, în al doilea rând, să obțină cât mai multe informații din țara în care se află acreditat. Iar dacă unele dintre aceste informații sunt „clasificate”, cu atât mai bine. Deși în relațiile internaționale se vorbește mult despre legături tradiționale de prietenie, despre încredere reciprocă, despre ajutor mutual etc., etc., în realitate în raporturile cu alte state fiecare țară urmărește doar realizarea propriilor interese, obținerea unor avantaje economice sau politice, atragerea în sfera sa de influență a unor state mai mici, crearea premiselor necesare pentru a accede la bogățiile naturale ale acestora, inclusiv prin schimbarea unor guverne ale căror veleități de independență ar putea deranja. Și lista preocupărilor de această natură ar putea continua, ea fiind foarte lungă.

În cei peste 35 ani de activitate în aparatul de contraspionaj, autorul acestor rânduri s-a convins că în politica internațională nu există sentimentalisme, că acolo primează doar rațiunea rece a interesului individual al fiecărei țări, chiar dacă prin realizarea acestui interes o altă țară are de suferit. Așa după cum se spune, „toți sunt împotriva tuturor”, dar se confruntă... cu multă diplomatie.

Când a fost acreditat la București ca prim secretar al ambasadei țării sale, o mică republică africană, domnul „Mircea” avea deja o experiență de șase ani în diplomatie, el fiind transferat aici dintr-o altă capitală europeană. S-a acomodat extraordinar de repede. Era o fire voluntară, vioi, dinamic, știa să se facă plăcut în societate. Într-un cuvânt, cum se spune popular, era „spirt”. În foarte scurt timp domnul prim secretar „Mircea” a început să se facă înțeles în limba română, mișcându-se cu multă dezinvoltură nu doar în lumea diplomatică, ci și prin cafenelele și restaurantele Capitalei.

Deși dispune de un subsol plin de comori râvnite de mulți, țara sa este săracă. Atunci când și-au deschis ambasada în București, nu aveau de nici unele, dar guvernul nostru le-a pus la dispoziție un sediu corespunzător și tot mobilierul necesar. (Așa după cum bănuieți, această generozitate ascundea și ea ceva interese pentru viitor).

Încă de la început „Mircea” a intrat în atenția a doi diplomați puternici, în sensul că reprezentau, fiecare, câte unul dintre acele state care au convingerea că axa pământului trece prin capitala lor.

Este o metodă preferată de diplomații marilor puteri, aceea de a-i folosi în culegerea de informații pe diplomații unor țări mici care, în convingerea lor, nu prezintă interes pentru serviciile de contraspionaj din țara gazdă și prin urmare nu „beneficiază” de o supraveghere specială.

În virtutea acestei idei, cât și din interesul de a ține aproape un oficial al unei țări care era posibil să reprezinte obiectul unor dispute de atragere în sfera de influență a uneia sau a alteia dintre marile puteri, „Mircea” devenise omul de casă al celor doi diplomați, dar avea grijă ca fiecare în parte să fie convins că este unicul beneficiar al devotamentului său.

Salariul său de diplomat era o „fata morgana” pe care nu putea pune mâna decât cel mult de 2-3 ori pe an, atunci când cei de acasă își mai aminteau că au o reprezentanță și prin București. De aceea, ca să poată supraviețui trebuia să accepte micile contribuții ale unora dintre conaționalii săi, studenți în țara noastră, care se descurcau binișor manipulând țigări și valută pe piața „neagră”. Prin urmare apariția unor subvenții de la cei doi „sponsori” a fost pentru „Mircea” o adevărată gură de oxigen.

Disponând astfel de oarece fonduri, el a început să se simtă ca peștele în apă prin barurile bucureștene și, dând frâu liber temperamentului său, și-a creat un anturaj format mai ales din frumoasele nopții. Urmărind evoluția lui „Mircea”, ofițerii de contraspionaj au considerat cu umor că zicala populară „mielul blând sughe de la două oi” i se potrivește perfect. De aceea l-au botezat „Mielul Blând” (M.B.) și și-au intensificat supravegherea asupra acestui harnic traficant de informații.

Prestația „Mielului Blând” pentru cei doi patroni ai săi consta în a-i aproviziona, bineînțeles pe fiecare în parte, cu informațiile cerute de unul despre celălalt, cu ce se mai bârfește pe seama lor sau a altora la cocktailuri, recepții sau alte sindrofii diplomatice, ce zvonuri mai circulă despre viața politică românească etc. Acestea erau o primă categorie de informații. Următoarea categorie de informații pe care le căuta M.B. și care, de fapt, intrau sub incidența preocupărilor contraspionajului, erau cele de natură economică, industrială, de comerț exterior etc.

În funcție de ordinele primite, M.B. frecventa anumite societăți de comerț exterior, sub pretextul că dorește să dezvolte relațiile comerciale dintre

țara sa și România. Se interesa de contractele în desfășurare, de prețuri, condiții, nivelul relațiilor comerciale ale țării noastre cu alte state, contracte încheiate cu diverse țări pentru exploatarea unor zăcăminte petrolifere, rezultatele obținute. Nu ezita să facă numeroase deplasări în centrele industriale din provincie, sub același pretext că dorește să studieze bogata experiență românească în dezvoltarea industrială. Bătea chiar și la poarta uzinelor cu producție pe profil militar.

Peste tot intra în contact cu cadrele de conducere și cu specialiști, cerând „ajutor și sfaturi” pentru umila sa țară. Iar românul sufletist, așa cum l-a creat Dumnezeu, îi povestea din toate câte ceva. Desigur au fost și destule situații când în mod elegant era trimis la plimbare de către cei solicitați, dar aceasta nu-l descuraja pe M.B.

La nivelul conducerii serviciului de contraspionaj s-a făcut o analiză asupra afacerii înfloritoare pe care „Mielul Blând” o desfășura sub vâlul activității diplomatice. În urma acestei analize s-a hotărât că trebuie să intrăm și noi în afacere și să-l ajutăm să-și dezvolte o activitate care să fie „mai bine organizată” și care, așa cum se spune în tratatele internaționale, să fie în avantajul ambelor părți.

Drept urmare, într-o seară, pe când M.B. savura un whisky împreună cu o prietenă, în cafenea au intrat doi bărbați la vederea cărora prietena lui a avut o exclamație de bucurie, căci îi recunoscuse pe „fratele” și pe „vărul” ei. Bucuros de o asemenea coincidență, M.B. i-a invitat pe cei doi la masa lor. Firea lui sociabilă și veselă a făcut ca în scurt timp să se creeze o atmosferă plăcută, mai ales când a aflat că „fratele” este petrolist, iar „vărul” inginer geolog, dar că pe moment amândoi au funcții de conducere la Guvern.

S-au plăcut așa de mult încât au început să se întâlnească tot mai des, chiar și în lipsa prietenei, iar discuțiile au început să capete o tentă tot mai pragmatică. Așa se face că nu peste mult timp M.B. a înțeles, fără nici un regret, că își va putea continua afacerea doar dacă informațiile pe care le tot cară către „patronii” lui vor proveni de la „frate”. Bineînțeles, acesta urma să aibă grijă ca materialele pregătite pentru livrare să fie cât mai interesante și cât mai departe de adevăr. „Mielul Blând” a mai înțeles că trebuie să îl informeze pe „frate” cu toate aspectele de culise, intrigile și suspiciunile din lumea atât de exclusivistă a diplomaților. Serviciul de contraspionaj realiza astfel protejarea informațiilor a căror deconspirare ar fi adus prejudicii serioase unor sectoare importante ale economiei noastre și ale industriei grele și, totodată, prin

intoxicarea cu date false a „diplomaților” care doreau să fie activi și să-și justifice, față de Centrală, existența în țara noastră, se creau premise pentru eventuale contracte avantajoase cu mari societăți din străinătate.

Treptat, legăturile cu „Mielul Blând” au devenit o colaborare fermă, continuă, din care toată lumea ieșea mulțumită, inclusiv diplomații celor două mari puteri. Verificările făcute de serviciul nostru de contraspionaj au stabilit că „Mielul Blând” ne-a fost loial și nu a încercat să facă și cu noi un joc dublu.

Atașamentul său sincer față de România s-a dovedit și după întoarcerea în țara de origine, unde a căpătat o funcție importantă în aparatul de stat. Acolo s-a luptat și a reușit, fără ca noi să-i fi cerut, să adjucece o importantă licitație de prospecțiuni și exploatări pentru o societate românească, în condițiile în care concureau și unele dintre cele mai mari trusturi din lume.

La această poveste aș adăuga o morală: Este bine să ajuți un miel să sugă de la două oi, pentru că la maturitate ar putea să dea lapte bun.

Col. (r) Hairabetian Hagop

OAMENI DIN SUD LA HOTELUL „NORD”

O echipă de filaj se afla la hotelul „Nord”, având în lucru un cetățean străin cazat aici. Fiind încă vară, posturile de filaj s-au instalat dis-de-dimineață, la ora 5³⁰, și, ca să nu aibă vreo surpriză neplăcută, un echipaj a asigurat intrarea principală, iar celălalt a mers în spatele hotelului, având în responsabilitate ieșirea de serviciu din acest loc.

Șeful echipei a gândit astfel pentru că în holul hotelului nu se putea staționa din motive lesne de înțeles.

De abia se instalaseră filorii în spatele hotelului, când au fost martori la o întâmplare ciudată. Cineva de la etajul 5 arunca pe geam ambalaje mari, din material alb, spongios.

Și, cum filorii prin natura lor sunt curioși și iscoditori, și vor să știe tot ce se întâmplă în zona lor de observare, unul dintre ei s-a dus să vadă care este problema cu ambalajele acelea, care căzuseră lângă niște tomberoane. Ajuns aici, câteva clipe a rămas mut de uimire. Cu voce emoționată, l-a chemat prin stație pe șeful echipei.

Priveliștea era de necrezut: la prima vedere ambalajele păreau niște capace de plastic care au acoperit cine știe ce, un radiocasetofon sau vreun magnetofon, obiecte aflate atunci la mare căutare. Dar când întorceai capacul, situația devenea extrem de interesantă: se vedea clar că în lăcașuri fuseseră adăpostite pistoale. Pe ici, pe colo se mai vedeau chiar și urme proaspete de ulei.

Ambalajele au fost adunate și, rapid, au fost făcute convenitele comunicări la conducerea unității și la organul informativ (pe vremea aceea, Brigada specială de luptă antiteroristă).

Toți cei care au văzut ambalajele au fost de acord că în acestea fuseseră transportate arme. Analizând situația, s-a ajuns la concluzia că cei care le-au aruncat au vrut să scape de ambalajele mari și că armamentul nu va fi lăsat în hotel, ci va fi transportat mai departe în valize obișnuite, mai mici sau în serviete.

În continuare, filorii au intrat rapid în acțiune și, ca să nu aibă vreo surpriză neplăcută cu vreun taximetru, a fost chemat urgent la hotel taxiul nostru, al unității de filaj, amenajat corespunzător și condus de un filor.

Pe la ora 9³⁰, doi cetățeni străini, arabi după aparențe, au ieșit din hotel, având fiecare câte o valiză obișnuită, de postav cu pătrățele roșii, albastre, verzui. Șoferul nostru, galant ca orice șofer de taxi care se respectă, le-a ieșit înainte să-i ajute la căratul valizelor. Cei doi l-au refuzat ferm, dar politicos și au luat loc pe bancheta din spate, cu valizele lângă ei.

Au ajuns într-un cartier semicentral, pe o stradă liniștită, foarte puțin circulată, au oprit, au plătit, au coborât și au intrat într-un gang, apoi, după ce taxiul a plecat, au mers la o adresă situată vizavi.

După câteva minute, au plecat de acolo, dar fără valize. S-au mai autoverificat și după puțină vreme au ajuns la părculețul Izvorul Rece, de la bifurcația bulevardelor denumite astăzi Ferdinand și Pache Protopopescu.

Acolo au stat câteva minute pe o bancă, privind cu atenție la intersecția cu strada Sf. Ștefan. Și atunci, ca și acum, această intersecție pune probleme de circulație. Orice conducător auto care dorește să vireze la dreapta pe strada Sf. Ștefan trebuie să încetinească și să cedeze trecerea pentru pietonii, destul de numeroși, care, mergând pe bulevard, traversează strada prin acel punct. Trebuie să mai precizez că, în acea perioadă, în apropiere de această intersecție se afla sediul ambasadei unui stat din Orientul Mijlociu.

După un timp, cei doi, pe rând, s-au dus și au traversat intersecția, dar cu pași foarte mici, parcă erau de copil. Atunci când ajungeau în dreptul restaurantului „Izvorul rece”, aflat pe colț, studiau cu atenție un afiș, după care se întorceau în același mod pe celălalt trotuar.

Concluzia a fost: cei doi au măsurat intersecția și au cronometrat timpul în care poate fi parcursă. Citind pe fețele lor preocupate, transfigurate chiar, era clar că pun ceva la cale.

S-a raportat, urgent, mai departe și cei în drept au hotărât reținerea lor.

După câte îmi amintesc, șeful echipei care i-a reținut le-a spus: „Stimați domni, s-a primit o telegramă de la Interpol, prin care se cere reținerea și extrădarea dumneavoastră, întrucât sunteți suspecți de acte de terorism. Cum noi nu dorim să stricăm bunele relațiile pe care le avem cu țara dumneavoastră, vă rugăm să părăsiți imediat țara. Așa că vă rugăm să poftiți la mașină și vă conducem la graniță”.

Nici noi, nici ei, nu am scos vreun cuvânt despre valize sau despre arme. Acelea au fost recuperate, cu aceeași discreție, de către organele informative.

Dar acțiunea nu s-a terminat aici. Am uitat să menționez că pe cel mai înalt îl poreclisem „Zugravul”, iar pe celălalt „Electricianul”.

Ei bine, anul următor, prin vară, o echipă de filaj se afla în misiune în zona Hanul lui Manuc. La un moment dat primesc prin stație un apel de la un lucrător din echipă:

- Șefu', veniți repede la mine!

De cum am ajuns, mi-a spus:

- Uitați-l vizavi pe prietenul nostru „Zugravul”.

Ce mai, el era! Am hotărât să fie luat imediat în filaj, pentru stabilirea domiciliului și foarte repede m-am dus la sediu, ținând legătura prin radio cu echipa din teren. Am ajuns acolo după terminarea programului, dar am avut

noroc, întrucât colegii erau adunați cu toții, sărbătorind o aniversare. Intrarea mea intempestivă a creat o liniște deplină, șampania oprindu-se pe undeva, pe la mijloc.

Am transmis urările mele de bine, dar i-am rugat ca alături de acestea să le primească și pe cele venind din partea prietenului nostru „Zugravul”, stabilit în momentul de față la camera 106 din hotelul „Triumf” (al partidului), aflat pe șoseaua Kiseleff.

Între timp, o echipă de la organul informativ s-a deplasat la hotel și l-a reținut. Din cele spuse de „Zugrav”, a reieșit că se afla din nou în țara noastră, în refacere și odihnă, că nu are nicio sarcină și că acum nu-l mai cheamă „M”, ci „I”.

La întrebarea: „Dar dacă în acest interval de timp cât ești la odihnă, primești vreo sarcină, atunci ce faci?”

- Fac ce mi se cere, a răspuns omul, foarte calm și foarte hotărât.

În această situație, a fost din nou expulzat, mai ales că acțiunea se petrecea în ajunul unei zile de 23 august.

Pentru o mai bună înțelegere a situației, precizez că echipelor de filaj care în această perioadă de consemn nu aveau în lucru un obiectiv – persoană fizică, li se repartiza în teren o zonă, de obicei centrală, cu misiunea de a observa și raporta imediat orice eveniment ce ar fi avut consecințe negative.

Iată un alt exemplu privind o acțiune petrecută într-o astfel de zonă în preajma zilei de 23 august. O echipă de filaj a primit în responsabilitate Piața Republicii. „Vreau să se afle permanent aici o echipă de filaj”, a ordonat o persoană importantă din conducerea ministerului, „pentru că așa cum observă ochii filorilor, nu observă nimeni”.

Și a avut dreptate, pentru că iată ce s-a întâmplat:

În seara zilei de 21 august, în parcare hotelului Athénée Palace a oprit un Mercedes mare, de culoare albă, o prezență inedită în acea vreme.

Din acesta au coborât doi tineri, după aparențe arabi, care înainte de a intra în hotel au dat mai întâi un ocol autoturismului, privind mai ales spre roata din dreapta-față. S-au cazat în hotel, solicitând și primind o cameră de la etajul 3, cu vedere spre piață.

Au fost văzuți de mai multe ori privind spre piață.

A doua zi, dimineață, au ieșit, au mers la autoturism, iarăși au privit mai mult spre aceeași roată și au plecat pe jos. Ce mai! Toată ziua s-au plimbat pe jos sau au folosit taxiuri și la înapoiere același mod de a privi autoturismul. Despre această situație a fost informat organul informativ și, de comun acord, s-a hotărât ca cei doi – „Costel” și „Gigel” – să fie luați în filaj permanent.

A doua zi, 23 august, cei doi au achitat hotelul și au plecat cu autoturismul, mergând spre punctul de frontieră Porțile de Fier.

Ceea ce ne-a frapat în deplasarea lor a fost faptul că deși autoturismul lor era de mare capacitate, ei mergeau foarte încet, nu depășeau decât atunci când era absolută nevoie și asta cu multă precauție, lăsând între ei și autoturismul depășit o mare distanță.

În această situație, o mașină de filaj a mers înainte, ca să informeze punctul vamal de venirea lor.

În sfârșit, la vamă au sosit și cei doi. După un timp, vameșul a venit și i-a spus șefului de echipă că nu găsește nimic suspect. Șeful de echipă l-a rugat să verifice cu atenție roata din dreapta-față, în special capacul.

Când vameșul s-a îndreptat direct la roata din față-dreapta, cei doi din negri s-au făcut galbeni.

Vameșul a dat cu pumnul la capac, acesta s-a slăbit, a ieșit la iveală un fir, apoi altul, și când a tras tare de ele a apărut, ca într-o secvență dintr-un film SF, o ascunzătoare:

Sub motor și sub toată podeaua mașinii erau arme. Cu ele putea să fie ținută la respect o companie de militari.

A intervenit imediat o echipă de la organul informativ și s-a procedat ca și în primul caz – expulzarea. Ei au spus că nu aveau misiunea să acționeze în țara noastră, că trebuiau să ajungă în Spania și că mașina le-a fost predată, fără ca ei să știe ce este în ea, la Beirut.

Peste vreo două săptămâni, am aflat că în țara respectivă a avut loc un nou atentat. Aceasta ne-a condus la concluzia că a mai avut loc un alt transport, pe alt itinerariu, prin altă țară.

În cadrul analizei efectuate după terminarea acțiunii s-a pus întrebarea de ce au ales un traseu prin țara noastră și tocmai într-o perioadă de sărbătoare. Opinia generală a fost aceea că probabil s-au gândit că în această perioadă vigilența organelor competente nu este la nivel ridicat.

Dar nu au avut dreptate. Vara sau iarna, în zile de lucru sau de sărbătoare, filorii și-au făcut, cu devotament, datoria.

Gl. bg. (rtg) Vasile Coifescu

RECURS PENTRU CEI CE ISPĂȘESC

Articolul tipărit mai jos aparține cunoscutului apărător al demnității și onoarei de ofițer de Securitate, generalul Victor Neculoiu. Rememorând o situație petrecută cu mulți ani în urmă, domnia sa dovedește că practica de a folosi instituția Securității drept paravan pentru nedreptățile comise de către demnitari de frunte ai Partidului Comunist are, dacă putem să ne exprimăm astfel, o îndelungată și bogată tradiție.

Alcătuită din oameni instruiți, școliți, selecționați după criterii severe și trecuți prin focul unor confruntări cu adversari puternici, oameni disciplinați, care respectau neabătut piramida ierarhiei militare, această instituție putea, teoretic, să devină un adversar pentru cei care aspirau la puterea deplină și necondiționată în stat. Mai ales după ce Partidul în numele căruia ei guvernau se transforma într-o structură laxă, difuză, eterogenă, punând oameni de înaltă cultură și ținută morală alături de oportuniști, farseuri și mimi ai supunerii oarbe.

Pentru a arăta „cine este stăpânul”, din când în când unul sau altul dintre reprezentanții de frunte ai instituției erau terfeliți în ședințe publice, cu „activul” (a se aminti și cazul ministrului Ion Stănescu), chiar dacă acuzele se dovedeau, destul de repede, niște falsuri. Cu multă amărăciune generalul Neculoiu îl citează pe Talleyrand, care spunea: „*Îmi displac oamenii care te înjură în piața publică și îți cer scuze în particular*”.

Am ținut să fac această prezentare a articolului din două motive:

În primul rând pentru a aminti cititorilor noștri că acest reflex de a găsi în Securitate un vinovat pentru orice neajuns s-a păstrat. Vedem în vremurile noastre, cum foști activiști de frunte ai Partidului Comunist se vaită pe micul ecran, plângând pe umărul vreunui moderator care nu știe despre istoria acelor ani nimic altceva decât ce i s-a oferit prin articolașe fără substanță, povestind, așadar, despre oprimarea lor în vremuri când de fapt ei tăiau și spânzurau. La fel o fac și unii procurori care parcă în viața lor nu au mâncat usturoi și nu ei au întocmit acte de trimitere în judecată pentru cinci știuleți de porumb, ca să dăm cel mai banal exemplu. La fel fac autorii care au produs articole elogioase acolo unde se impuneau analize critice, la fel o fac autorii de ode și omagii, la fel o fac unii membri ai forului legiuitor care au elaborat și aprobat inclusiv legea pe care, respectând-o, unii devin azi ținta unor măsuri discriminatorii.

Cu multă dreptate unii istorici au arătat că mergând în 1989 și ani buni după aceea pe linia „vinovatului de serviciu”, devine posibil să rămână curați ca lacrima adevărații vinovați. Iar categoriile profesionale cărora le convine de minune această linie sunt, așa după cum am văzut, nu puține.

În al doilea rând, am simțit nevoia de a aminti unele lucruri celor care au avut mai puțin de-a face cu Tora sau cu Biblia creștină: este vorba despre substratul legendei referitoare la țapul ispășitor.

Pentru că nu exegeza textelor biblice este specialitatea noastră, iată textele în sine, urmate de un foarte scurt comentariu propriu.

LEVITICUL, Cap. 16

21. Aaron să-și pună amândouă mâinile pe capul țapului celui viu și să mărturisească peste el toate fărădelegile copiilor lui Israel și toate călcările lor de lege cu care au păcătuit ei; să le pună pe capul țapului, apoi să-l izgonească în pustiu.

22. Țapul acela va duce asupra lui toate fărădelegile lor într-un pământ pustiit; în pustiu să-i dea drumul.

Să amintim că ziua aceasta, Ziua ispășirii, este una dintre cele mai mari sărbători în religia mozaică. Numele ei este Yom Kipur.

Ce ar fi de reținut din legendă? Că într-un anumit moment, toate păcatele, toate fărădelegile săvârșite de oameni pot fi transferate asupra unui țap, altminteri ființă nevinovată, care este izgonit în deșert.

Morala ar fi una singură: cei care acceptă cu supunere, fără să crâcnească, preluarea tuturor păcatelor săvârșite de alții, riscă să fie izgoniți în deșert.

Paul Cernea

„Securitatea județului Brașov a săvârșit un act abuziv, intolerabil, de încălcare gravă a normelor de partid și de stat, reprimând prin arestare un activist local de partid. Vinovații trebuie să răspundă penal și politic pentru nesocotirea grosolană a legii, pentru actul de vătămare a intereselor obștești și personale, de tulburare majoră a climatului legalității instaurat după 1965. Oare la Brașov nu există conducere de partid, de poate Securitatea să-și facă de cap după bunul plac?”

Incriminarea incandescentă reprezintă piscul criticilor aduse de către șeful statului, comandantul suprem, la bilanțul pe 1976 al activității Securității Naționale. Acuzație excesivă, cutremurătoare.

Erau atunci prezenți la Casa de Cultură a Ministerului de Interne conducerea Consiliului Securității Statului, cea a Ministerului de Interne și șefii eşaloanelor centrale și teritoriale din subordinea celor două instituții, în total peste 400 de participanți. Credibilitatea șefului statului de atunci încă mai cunoștea o dinamică pozitivă, după demascarea publică, la scară națională, a hegemonismului stalinist, după eliminarea kominterniștilor din structurile decizionale, după condamnarea intervenției în Cehoslovacia și dekahebizarea, în anii '70, a instituțiilor statului. Torpila arestării activistului a întezit, instantaneu, spiritul de adversitate al participanților împotriva „abuzurilor”, a șocat și devastat credința în adevăr și dreptate a împetricinutului șef al Securității, care devenise corp străin, era pus la stâlpul infamiei, săgetat de privirile aspre ale asistenței.

Duritatea acuzațiilor era motivată de împrejurarea că trecuse mai bine de un deceniu de când statul român evolua consistent și onorant pe plan internațional, ridicând la rangul de valori supreme suveranitatea și independența în plan politic, economic și social, ceea ce avea efecte

semnificative asupra structurilor legitime de protecție informativă. Fusese instituționalizată și legiferată apărarea specifică pe baza unor comandamente majore decurgând din supremația valorilor naționale și a ordinii de stat, agresate subminator prin acte de spionaj-trădare, terorism și alte asemenea, în condițiile aprigului Război Rece.

Împotriva acestor fenomene, toate statele, indiferent de regim sau de epocă, practică, gradual și legitim, represiunea.

România înfăptuise un salt calitativ radical, înlocuind represiunea prin conceptul de prevenire, în concordanță cu evoluțiile general democratice și constructive ale statului, ceea ce determina restrângerea implicită, firească, a cauzalității și mobilurilor în aria adversității interne. După 1965, activitățile de apărare informativă nu erau nici infernale, nici dăunătoare social, ci se situau la nivelul impus de acțiunile antistatale.

Bilanțul în cauză a evidențiat riscurile pentru siguranța națională, factorii destabilizatori ai momentului, a conceptualizat coordonatele strategice în lupta de contracarare a subversiunii pe frontul secret al apărării naționale.

Nu se mai operau arestări, acestea fiind restrânse ca număr și supuse aprobării organelor de partid. Aveau loc în schimb acțiuni preventive, cu efecte benefice de preîntâmpinare a răului, precumpănitor în domeniile economic și social. Prin decizia factorilor responsabili, oportuni informați, erau astfel zădărnicate importante pricini păgubitoare.

Proiectilul lansat de președintele țării va continua însă, dezinvolt, să producă dezastre. În mai multe județe ale țării a fost prelucrată „vinovăția” Securității Brașov, intenția de destituire a șefului acesteia și de dispunere a unor măsuri penale.

Șeful Securității și ofițerul care executase actul „arestării” au fost convocați, la scurt timp, la Președintele țării. Moment, evident, de o importanță cu totul aparte. Ei au fost postați într-o încăpere din preajma cabinetului 1, între orele 14.00 și 23.00. Se sconta, probabil, ca versiunea oficială lansată la ședința de bilanț să capete suportul unei mărturisiri autocritice.

Sub presiunea psihică inerentă unor astfel de situații, șeful Securității are revelația de a-i cere coechipierului să îi dea un telefon „victimei”. Reușită deplină, datorată momentului de luciditate al subiectului. Are loc un dialog prietenesc, plin de amabilități. Ofițerul confiază interlocutorului său că se află împreună cu șeful la București. „Victima” solicită imediat legătura: „Vă stimez foarte mult, tovarășe comandant, ca profesionist într-un domeniu special, vă mulțumesc pentru colaborarea avută” și alte asemenea.

La orele 23.00, „agresorii” sunt eliberați, cu motivația puerilă că șeful statului a plecat urgent la Giurgiu, urmând ca întâlnirea să fie reprogramată.

După dialogul dintre „agresori” și „victimă”, piesele monstruoșității, grosolan potrivite, au cedat. Conspirația fusese regizată prin falsificarea deliberată și brutală a adevărului. Ceea ce se urmărise în realitate era ca, prin ricoșeu, să se lovească în Virgil Trofin, membru al Comitetului Politic Executiv și prim-secretar al Județenei PCR Brașov, cel care tolerase „abuzurile” Securității locale.

Ce se întâmplase de fapt?

Virgil Trofin fusese informat că activistul de partid Victor Popescu avea manifestări paranoide, cu consecințe nefaste. La propunerea făcută de șeful Secției Propagandă a Comitetului Județean, el a aprobat ca un ofițer de informații de la Securitatea Brașov, foarte bun amic de familie cu activistul, să-l aducă pe acesta la București, acțiune pe care șeful Securității a încuviințat-o.

După ședința de bilanț amintită, primul secretar Virgil Trofin, aflând că șeful statului a acuzat lipsa de reacție a organelor locale de partid la „actul represiv” al Securității Brașov, a întocmit și trimis urgent la București un documentar probant că aceasta nu are nici o vină în cauză. El a comunicat apoi că președintele și-a însușit integral documentarul și că este pentru „prima oară când revine asupra unei situații pe care a făcut-o personal publică”.

Talleyrand spunea: „*Îmi displac oamenii care te înjură în piața publică și îți cer scuze în particular*”.

Lovitura dată îl ținea pe Virgil Trofin care, într-o plenară județeană, comisese erezia de a face unele aluzii incomode despre cultul personalității și propulsarea consoartei.

Virgil Trofin a fost un patriot de o probitate exemplară. El avea să fie decăzut din funcții și trimis directorul unui IAS la margine de Bărgan. S-a stins din viață pe când sărbătorea decent, fără excese, ziua aniversară a soției, împreună cu fratele și cumnata. Brusc s-a declanșat o criză miocardică.

Victor Popescu, fostul activist „reprimat prin arestare”, este de aproape 20 de ani pacientul internat al Spitalului de psihiatrie Vulcan – Brașov, cu diagnostic de schizofrenie. Este irecuperabil, total rupt de realitate.

Fostul șef al Securității Brașov, aflat la vârsta senectuții, și-a făcut obiceiul ca, periodic, să ducă celor 145 de năpăstuiți ai soartei spitalizați la Vulcan alimente, dulciuri, sucuri și altele. De curând Primăria comunei natale i-a decernat diploma de cetățean de onoare.

General Victor Neculoiu

„MITURI” MINCINOASE (IV)

În precedentele trei numere ale revistei noastre, în ciclul „*Mituri*” *mincinoase*, **am încercat să combat și să corectez unele dintre percepțiile distorsionate induse opiniei publice** în contextul amplei operațiuni de demonizare a Securității, prin care s-a urmărit să se transfere în **responsabilitatea ofițerilor de informații abuzurile și excesele apărute în timpul regimului comunist din România**. Apelând la cifrele și datele concrete la care am avut acces și cu experiența acumulată în interiorul sistemului informativ, în care am lucrat peste 35 de ani, am demonstrat că numărul ofițerilor Securității cu sarcini informativ-operative a fost considerabil mai mic decât s-a clamat, că rețeaua informativă creată de Securitate în rândul populației nu a fost atât de numeroasă precum s-a invocat, că folosirea interceptării convorbirilor telefonice și a mijloacelor tehnice de ascultare ambiantă nu a avut nici pe departe dimensiunea reclamată și că numărul persoanelor urmărite a fost mult mai mic decât au susținut detractorii instituției.

În acest număr voi aborda problema spinoasă a caracterului represiv al activității Securității în perioada regimului comunist, făcând distincțiile necesare între concepția de muncă în acest domeniu din perioada de dinainte de anul 1965, marcată puternic de pecetea intereselor Moscovei, și cea din perioada de după această dată.

Deosebirea tranșantă dintre cele două perioade o reprezintă **înlocuirea finalității represive a activității informative cu cea preventivă**.

În condițiile dezghețului produs în societatea românească la mijlocul anilor '60 și datorită demascării abuzurilor și ilegalităților comise în perioada stalinistă la Plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1967 și în concluziile Raportului comisiei speciale de cercetare a acestora prezentate în aprilie 1968, **concepția de activitate a Securității a fost schimbată, obiectivul fundamental constituindu-l, din acest moment, prevenirea încălcării prevederilor legale**. Bineînțeles că acest obiectiv a fost circumscris unui concept politic potrivit căruia „securitatea statului era cauză și operă a întregului popor”, iar ofițerilor de securitate li s-a pus de către Nicolae Ceaușescu eticheta de „activiști ai partidului într-un domeniu special”.

Din lucrarea „*Cristalizarea conceptului de prevenire. Forme și metode de realizare*”, publicată în Cartea Albă a Securității, vol. IV, 1995, pag. 29-31, rezultă că prin **conceptul de prevenire** se înțelegea totalitatea măsurilor menite să anihileze oportun cauzele generatoare de efecte care ar fi putut la un moment dat să pună în pericol ori să aducă atingere vreuneia dintre valorile ocrotite de lege.

Prima și cea mai importantă modalitate de intervenție preventivă o constituia **prezentarea datelor și informațiilor ce priveau stări de pericole, nereguli și premise ale unor evenimente negative, abateri de la lege** de natură a aduce prejudicii economiei naționale ori unor interese politice, de stat sau obștești, **factorilor competenți să le soluționeze**.

Setul de **acțiuni și măsuri preventive de securitate**, așa cum era configurat de *Instrucțiunile nr. D-00190/1987 ale Departamentului Securității Statului privind organizarea și desfășurarea activității informativ-operative a organelor de Securitate*, includea apoi pregătirea contrainformativă, influențarea pozitivă, atenționarea, avertizarea, punerea în dezbaterea publică, destrămarea anturajelor ale căror preocupări puteau degenera în infracțiuni sau alte fapte care să prezinte pericol pentru securitatea statului, neacordarea ori retragerea avizului de securitate, aplicarea de amenzi contravenționale, întreruperea șederii în țară sau declararea ca persoană indezirabilă a străinilor și, abia în final, începerea urmăririi penale sau aplicarea altor măsuri legale.

Ca urmare a modificărilor intervenite în concepția de muncă, au fost **abandonate metodele represiunii violente**, prin anchetarea, deseori sub stare de arest, și sesizarea organelor de justiție pentru încălcarea legii penale, **trecându-se la aplicarea unor modalități specifice concepției preventive**, conform celor menționate mai sus.

În *Cartea Albă a Securității*, vol. IV, pag. 87-88, se menționează că **în anul 1968 au fost arestate numai 56 persoane**, dintre care 39 pentru „agitație dușmănoasă”, 3 pentru „subminarea economiei naționale”, 2 pentru „sabotaj” etc. Dintre acestea, **numai 24 au fost trimise în justiție**. În același timp, **2.222 persoane au fost avertizate și 21 demascate**.

În 1969, au fost avertizate 2.107 persoane, puse în discuție publică 159, iar **33 au fost arestate**, dintre care **4 au fost deferite justiției și condamnate**, iar 5 „internate în institute de specialitate, fiind iresponsabile”.

În 1970, 1.984 persoane au fost avertizate și 24 au fost puse în discuție publică. **În 1971**, au fost cercetate penal 1.093 persoane, din care 218 în stare

de arest, 687 în libertate și 1288 în lipsă. Dintre cazurile cercetate, 391 au fost scoase de sub urmărire penală. **Au fost condamnate 206 persoane**, dintre care 69 în lipsă pentru „trădare de patrie prin refuzul înapoierii în țară” (infracțiune nou introdusă în Codul Penal), 71 pentru „propagandă împotriva orânduirii socialiste”, 16 pentru „complot”, 4 pentru „divulgare de secrete”, 19 pentru „infracțiuni privind regimul frontierei” etc. Totodată, au fost puse în dezbatere publică 679 persoane, iar 3.000 au fost avertizate.

Pentru comparație, voi prezenta, succint, **diagramele arestărilor și ale trimerilor în justiție din perioada anterioară**, în baza datelor incluse de ex-directorul S.R.I. Radu Alexandru Timofte în lucrarea sa „*Originile, mărimea, declinul și renașterea lumii informațiilor secrete*”, Editura ANI, 2004, pag. 123. Diagrama arestărilor din perioada 1950 – 1958 are următoarea configurare: 6.636 în 1950, 19.236 în 1951, 24.826 în 1952, 4.730 în 1953, 5.073 în 1954, 3.332 în 1955, 2.357 în 1956, 3.257 în 1957 și 6.362 în 1958.

Din totalul de **75.808 persoane arestate în această perioadă**, 63.769 au fost trimise în justiție, iar 12.039 eliberate din lipsă de probe. Dintre cele trimise în justiție, **58.866 au fost condamnate** și 4.903 achitate de instanțele judecătorești.

Structura socio-profesională a persoanelor aflate în închisoare în anul 1959 pentru „activități contrarevoluționare” relevă ponderea intelectualilor (5.180), a țăranilor (4.928) și a muncitorilor (3.807).

Din numărul persoanelor condamnate în perioada analizată, numai 17.062 (32,09%) reprezintă forțele politice reprimite în numele revoluției și al luptei de clasă (8.688 legionari, 7.175 P.N.Ț-iști, 2.129 P.N.L-iști, 880 foști membri ai altor partide, 1.190 participanți în organizații și grupări subversive), iar diferența de 67,91 % o constituie opoziția de masă față de dictatura de factură sovietică, îndeosebi din rândul intelectualilor și țăranilor.

În același interval de timp, **diagrama persoanelor internate administrativ** se prezintă astfel: 5.154 în 1950, 11.913 în 1952 și 1.280 în 1958, măsura luată în ultimul an privindu-i mai ales pe foștii legionari ce au avut funcții de la șef de garnizoană în sus, care după expirarea pedepsei privative de libertate „nu s-au reeducat”.

Domiciliul obligatoriu a fost stabilit unui număr de **circa 60.000 persoane**, cele mai multe în anii 1949 (cca. 3.000 foști moșieri), 1951 (44.000 persoane dislocate din zona de frontieră) și 1952 (9.000 persoane dislocate din centre aglomerate).

În intervalul 1958 – 1967 au fost pronunțate **numai 196 de sentințe de condamnare** pentru infracțiuni contra securității statului, **diagrama** acestora **fiind în scădere** (54 în 1959, 37 în 1960 și 5 în 1967).

În continuare, până în decembrie 1989, au mai fost condamnate pentru infracțiuni contra statului doar circa 70 de persoane, respectiv pentru spionaj, trădare prin transmiterea de informații secrete unor puteri străine, sabotaj, subminarea economiei naționale și difuzarea de manifeste cu caracter de propagandă împotriva orânduirii socialiste. Deosebit de relevant este faptul că **din rândul oamenilor de cultură consacrați** (al membrilor uniunilor de creație), categoria cea mai radicală a unei societăți, care a pus destule probleme regimului Ceaușescu, **nu a fost condamnată nici o persoană pentru infracțiuni contra securității statului.**

Comparativ cu situația din România, **în alte țări comuniste central și est-europene, numărul arestărilor din rațiuni politice a fost considerabil mai mare în perioada 1965-1989.**

Astfel, în **Cehoslovacia**, după restaurația autoritarismului care a lichidat „Primăvara de la Praga” (mai 1968), în doar șase ani, au fost arestate 1.142 persoane. Ulterior, în 1978, mai mulți semnatari ai Chartei '77 care au hotărât constituirea Comitetului de apărare a persoanelor ce au suferit pe nedrept (VONS), între care Petr Uhl, Vaclav Benda, Jiri Dienstbier și Vaclav Havel, au fost arestați, judecați și condamnați la termene lungi de închisoare. În august 1988, după demonstrația din Piața Sf. Venceslav dedicată comemorării a 20 de ani de la invazia trupelor unor țări din Tratatul de la Varșovia, au fost operate 77 de arestări. Două luni mai târziu, în octombrie 1988, în aceeași piață a avut loc o altă demonstrație comemorând 70 de ani de la fondarea statului cehoslovac, prilej care s-a soldat cu alte 87 de arestări.

Și în perioada stalinistă, în Cehoslovacia s-au operat mai multe condamnări pentru motive politice decât în România (în 1953 existau 16.000 de deținuți față de 5.218 în țara noastră). Consecință firească, pe ansamblul regimului comunist, în Cehoslovacia au fost condamnate cca. 250.000 persoane, față de 73.850 în România, aceasta în condițiile în care populația Cehoslovaciei reprezenta doar circa 2/3 din cea a țării noastre.

În Polonia, grevele de la Gdansk din 1981 s-au soldat cu peste 10.000 de persoane arestate în întreaga țară. Între cei arestați se număra și Lech Wallesla, care a fost eliberat un an mai târziu. Urmare acestor evenimente,

autoritățile poloneze au proclamat legea marțială, care avea să dureze până în anul 1983, când au fost eliberați din închisori 700 de deținuți politici.

În legătură cu **Uniunea Sovietică**, apreciez că este superflu să mai consum spațiu cu argumente care să susțină duritatea represiunii din perioada Brejnev și, chiar, ulterior.

Fără a minimaliza câtuși de puțin consecințele negative ale presiunii psihologice exercitate asupra multor persoane în anii '70 și '80 prin sau pe seama Securității, cred că **cifrele comparative** prezentate mai sus **sunt de natură să invite la reflecție și să tempereze zelul celor care clamează că represiunea din România a fost mai dură decât în alte țări.**

În ce privește **volumul și structura măsurilor preventive luate pe profilul Informații Interne**, considerat de unii, pe nedrept, „poliția politică” a Securității, am la dispoziție doar următoarele date:

- În anul 1968, au fost avertizate 1.364 de persoane, iar altele 21 puse în dezbatere publică;

- În anii 1976 – 1977, au fost avertizate circa 3.000 persoane (sursa: Cartea Albă a Securității, vol. IV, pag. 88).

Pot prezenta însă situația intervențiilor preventive luate, în **anul 1983**, asupra unor persoane din rândul celor mai radicali anticomuniști, respectiv al celor care au inițiat, condus sau participat în „**bande și organizații subversiv-teroriste**”: 36 măsuri de avertizare, 118 de influențare pozitivă, 3 de destrămare a unor anturaje, 6 de avizare negativă pe linie de pașapoarte și 9 de sancționare conform Decretului 153/1970 (sursa: *SECURITATEA – Structuri/Cadre, Obiective și Metode*, vol. 2, 1967-1989, Ed. Enciclopedică, București 2006, pag. 676).

Despre **domeniile Artă-Cultură, Presă, Radioteleviziune, Poligrafie, Sănătate și Justiție**, în care se regăseau cei mai informați și avizați exponenți ai societății civile, pot prezenta mai în detaliu modalitățile specifice de intervenție preventivă uzitate.

Astfel, conform Raportului de analiză a muncii informative desfășurată în **1986** în aceste problematice, în anul respectiv au fost întreprinse următoarele **măsuri preventive**: 1.059 acțiuni de reprelucrare a actelor normative care reglementau apărarea secretului de stat și relațiile cu străinii, în baza celor 177 controale de fond și 802 de sondaj efectuate în instituțiile date în răspundere; 3.388 de pregătiri contrainformative individuale și 323 de grup înaintea deplasărilor în străinătate, o parte dintre persoanele respective fiind contactate și la înapoiere,

prilej cu care au semnalat unele aspecte de interes operativ; 1.044 informări promovate organelor de partid; 2.134 semnalări făcute la conducerile instituțiilor din domeniile respective și 556 la organele de miliție; avizarea negativă a cererilor de plecare temporară în străinătate unui număr de 1.524 persoane; punerea în discuția colectivelor de muncă a 6 persoane; avertizarea altor 106; atenționarea și influențarea pozitivă a încă 1.070 persoane.

Dintr-o analiză a situației operative din **domeniul artelor plastice**, publicată în Cartea Albă a Securității – Istorii literare și artistice, 1969-1989, Editura Presa Românească, București, 1996, rezultă că, **în perioada 01.01.1984-30.08.1985**, la nivelul țării au fost pregătite contrainformativ individual 149 de persoane, în cazul altor 49 s-a prevenit rămânerea ilegală în străinătate, 15 au fost atenționate, iar altele 16 avertizate.

La specificul activității de informații antesubversiune desfășurată în domeniul Artei și Culturii, **ordinea și importanța măsurilor preventive era următoarea:**

- **Pregătirea contrainformativă**, individuală sau în colectiv, **a oamenilor de artă și cultură care se deplasau în străinătate**, viza informarea celor în cauză cu privire la unele riscuri, în funcție de țările pe care le vizitau, care îi puteau expune la acțiuni de compromitere și/sau racolare ale serviciilor de spionaj sau ale unor organizații antiromânești ori anticomuniste. Erau pregătite contrainformativ individual personalități ale vieții culturale, dar și colective artistice ale Operei Române, ale Filarmonicii „George Enescu”, ale teatrelor, ansamblurilor profesioniste sau de amatori etc.

Între persoanele pregătite contrainformativ se numărau, de regulă, și cele aflate în atenția organelor de securitate, mai ales cele asupra cărora se desfășurau activități de protecție contrainformativă și influențare pozitivă. Multe dintre aceste persoane erau contactate la înapoiere pentru a stabili dacă asupra lor s-au desfășurat activități dintre cele avute în vedere ori dacă s-au confruntat cu alte genuri de situații de interes operativ. *Volens-nolens*, aceste contacte reprezentau și o posibilitate de obținere a unor date sau informații utile, atât despre servicii de spionaj, grupări antiromânești și/sau anticomuniste, cât și privind conduita avută în exterior de unele persoane din domeniul de competență.

De ce acceptau asemenea contacte cu ofițerii de securitate oameni de artă și cultură importanți nu este greu de intuit. În sistemul de atunci, călătoriile în străinătate în interes de serviciu sau personal erau condiționate de avizul de securitate.

- **Informarea organelor de partid reprezenta principala modalitate de valorificare a informațiilor și de intervenție preventivă**, având în vedere cel puțin două considerente. Primul se referea la faptul că principalele cauze ale nemulțumirilor și stărilor conflictuale, tensionate chiar, din domeniile cultural-artistice, țineau de decizia politică, pornind de la insuficiența resurselor financiare alocate și ajungând până la imixtiunile ideologice în procesul creației literar-artistice. Al doilea privea realitatea oarecum paradoxală conform căreia procentul membrilor de partid care ajungeau în vizorul Securității era din ce în ce mai mare, însă în cazul acestora, datorită interdicțiilor conducerii superioare a PCR, ofițerii de informații nu aveau la îndemână decât „arma” informării organelor de partid. Deși corectă din punct de vedere al deontologiei muncii de informații, **informarea organelor de partid, s-a dovedit, în multe situații, contraproductivă. Măsurile luate pe linie de partid împotriva unor oameni de cultură și artă au devenit tot mai radicale.** Pe fondul spaimei lui Ceaușescu față de riscurile pe care le implica antrenarea unor oameni de artă și cultură în acțiuni de protest public împotriva sistemului, cu ecou deosebit în exterior, pentru limitarea incitărilor și influențelor exercitate din străinătate pe diverse canale, din dispoziția conducerii partidului, au fost sever limitate posibilitățile de contact cu diplomați și alți străini, în afara cadrului oficial. Oamenii de artă și cultură care lucrau în instituții de stat și erau membri ai PCR au suportat numeroase și tot mai severe admonestări pentru acceptarea unor asemenea contacte. Astfel, s-a ajuns la măsurile aberante dictate de partid, cu câteva luni înainte de decembrie 1989, ca Securitatea să instaleze la domiciliile unor oameni de cultură contestatari (Andrei Pleșu, Mircea Dinescu, Dan Petrescu) dispozitive pentru prevenirea contactării lor de către diplomați și ziariști străini, ca și aceea de dislocare cu serviciul și reședința în alte localități, din aceleași rațiuni (Andrei Pleșu la Bacău, Mircea Dinescu la Tecuci, acesta din urmă opunându-se măsurii, asumându-și riscul pierderii serviciului).

În context, țin să precizez că **ofițerii cu competențe** în această problematică au încercat și în bună măsură **au reușit să folosească instrumentul informării conducerii superioare de partid pentru rezolvarea unor probleme de ordin general sau personal ale oamenilor de artă și cultură.** Informările promovate, care se regăsesc în Dosarul de problemă „Artă-cultură” aflat la CNSAS, sunt elocvente din acest punct de vedere. Unele dintre ele pot fi găsite și în Volumul V – Anexă al *Cărții Albe a Securității*.

Prin informări repetate, **s-a acționat sistematic și pentru conștientizarea** la nivelul conducerii superioare a **faptului că oamenii de artă și cultură trebuiau abordați**, în ansamblu și separat, **cu o atenție mai mare și cu o grijă specială**, luând în considerare atât specificul socio-profesional al acestei categorii profesionale, dar și realitatea, confirmată de evoluțiile din alte țări socialiste, că implicarea unor personalități reprezentative din aceste domenii în acte de protest public se putea dovedi periculoasă, prin ecoul intern și extern datorat notorietății. Pentru a stimula o atitudine prudentă față de această zonă sensibilă, s-a încercat să se combată ideea artificial și nerealist conturată conform căreia oamenii de cultură care nu erau militanți politici s-ar fi situat împotriva intereselor naționale. Mai mult, s-a relevat că existau și oameni de cultură considerați ca susținători ai intereselor partidului care, prin atitudini personale, creau probleme cu impact pentru securitatea națională. În informările înaintate privind modul cum erau receptate de către oamenii de artă și cultură diversele măsuri de politică internă și externă ale conducerii statului, au fost prezentate opinii critice atât din rândul celor considerați potrivnici, cât și din cel al membrilor PCR.

- **Influențarea pozitivă a constituit măsura predilect folosită** pentru determinarea unor oameni de cultură importanți să nu se angreneze în activități de natură a afecta interesele naționale sau să renunțe la acestea. **Era aplicată îndeosebi în cazul unor persoane care se aflau în atenția unor servicii de spionaj ori grupări antiromânești și/sau anticomuniste** pentru racolare, instigare, influențare negativă. Se acționa, în acest scop, prin persoane cu ascendent moral și/sau profesional, precum și, de multe ori, direct de către ofițerul de caz sau șefi ierarhici.

- **Avertizarea era folosită mai puțin în problematica de artă și cultură**, și atunci mai ales în cazul unor persoane marginale sau conexe actului creației literar-artistice. Această măsură consta în convocarea celui în cauză la sediul Securității (erau și excepții), punându-i-se în față informațiile (cu grijă pentru a nu fi deconspirate sursele) care îl prezentau în opoziție cu legea penală. De regulă, cei ajunși în această situație recunoșteau că „au greșit”, promițând că vor înceta pe viitor asemenea acțiuni; erau avertizați că, dacă acestea se vor repeta, va fi aplicată legea.

- **Cazurile de punere în discuția colectivelor de muncă au fost extrem de rare** și nu au vizat personalități. Se miza pe influența benefică a colegilor de serviciu.

În ce privește **transmiterea organelor de miliție a datelor privind săvârșirea unor infracțiuni de drept comun** obținute în procesul activității informative specifice, doresc să fac un comentariu despre acuzele conform cărora Securitatea, în colaborare cu organele de miliție și procuratură, ar fi trimis în Justiție persoane din preocupare pentru presupuse infracțiuni de drept comun. Securitatea avea obligația legală să comunice Miliției informațiile pe care le obținea în procesul activității specifice despre pregătirea sau săvârșirea de infracțiuni de drept comun. Sigur că, în cazurile care dădeau dureri de cap ofițerilor, aceste semnalări se făceau mai prompt și bine documentat. Dar **Securitatea nu se implica cu nimic în anchetarea faptelor și luarea deciziilor de trimitere în Justiție.**

Referitor la modul în care Securitatea a înțeles să acționeze în domeniile artei și culturii în perioada analizată, **relevantă mi se pare o evaluare făcută de un analist din afara sistemului, scriitorul și ziaristul Mihai Pelin**, care a avut beneficiul să fie printre primii din mediul în cauză care a avut acces nelimitat la documentele acumulate ani de zile în Dosarul de problemă „Artă-cultură”. În „Avertismentul” care deschide Volumul V – Anexă al *Cărții Albe a Securității (Istorie literare și artistice, 1969-1989)*, Mihai Pelin consemnează următoarele:

*„Apreciem poziția și acțiunea Securității față de inaderența scriitorilor și artiștilor la ideologia partidului comunist și, totodată, față de conflictele clamorose dintre grupările intelectuale. Nu se poate contesta că, **pe măsura apropierii crahului regimului de la București, implicarea Securității în domeniul literaturii și artei a fost cu preponderență de ordin informativ. Și, într-un anume fel, echitabilă: toate grupările literare și artistice au fost în egală măsură supravegheate**, și prin informatori, și prin mijloace de tehnică operativă, și prin filaj. Interceptări telefonice s-au operat nu numai asupra convorbirilor lui Nicolae Manolescu, Andrei Pleșu sau Aurel Dragoș Munteanu, ci și asupra convorbirilor lui Eugen Barbu, Paul Anghel și Corneliu Vadim Tudor. Au fost tratați ca „obiective” nu numai Dan Hăulică, ci și Fănuș Neagu, Ion Lăncrăjan, Ion Cristoiu etc. etc., oameni de litere înregimentați sau nu într-un grup sau altul, de același tratament bucurându-se chiar și spuma reziduală a proletcultismului românesc de pe vremuri: Mihai Beniuc, Niculae Stoian, Victor Tulbure și mulți alții.*

*De asemenea, **nu am întâlnit documente care să propună**, de la nivelul Securității, **soluții extreme împotriva unor adversari declarați ai regimului comunist sau intervenții brutale în treburile breslelor de scriitori și artiști**. Toate măsurile grave, care au vizat subordonarea uniunilor de creație, dezorganizarea lor, destrămarea solidarității literaților și artiștilor, afectând deseori în mod nemijlocit și condițiile lor de viață, au emanat sistematic de la nivelul conducerii de partid. Mai mult, din unele documente rezultă în chip explicit că **Securitatea nu***

aplauda măsurile grave, care îi creau ei înseși dificultăți și probleme noi, înmulțindu-i peste noapte „obiectivele”.

Accentele puse pe latura preventivă a activității Securității și-au dovedit viabilitatea în bună măsură datorită sechelelor lăsate în mentalul colectiv de trăirea anilor '50. Formarea reflexelor condiționate ale supunerii era aproape desăvârșită.

La asigurarea unui climat de rezervă față de implicarea în acțiuni deschise regimului, care s-a menținut destul timp și în domenii diverse, a contribuit și psihoza conturată că Securitatea era peste tot, controla totul, că la tot pasul erau informatori. În realitate, lucrurile nu au stat nici pe departe așa. Deși Ceaușescu și unii conducători ai Securității au dorit și cerut un control informativ general al societății, numărul limitat al ofițerilor cu sarcini informative care aveau în răspundere locuri și medii de interes operativ pentru monitorizarea informativă a disidenților și opozițiilor regimului nu permitea acest lucru”.

Am scris acest serial, pe alocuri obositor și dificil de lecturat pentru cititorii nefamiliarizați cu activitatea informativă, întrucât consider că **a sosit momentul să demascăm și să dezavuăm „miturile”** (fie ele născociri, fabulații, dezinformări etc.) care au obstrucționat atâția ani percepția corectă a activității Serviciului Național de Informații în perioada regimului Ceaușescu. Aceasta a avut și mai are încă urmări nefaste atât pentru munca în domeniu, cât și pentru persoanele implicate în sistem, atât ofițeri de informații, cât și colaboratori.

Stabilirea exactă a locului și rolului Departamentului Securității Statului în angrenajul autorităților publice din acea perioadă trebuie să se facă în baza unei analize obiective, nu a unor reacții emoționale, percepții eronate sau chiar dezinformări. În ce mă privește, am toată disponibilitatea de a contribui cu elemente utile unei asemenea analize, materialele publicate în ciclul „*Mituri*” *mincinoase* constituindu-se într-o dovadă în acest sens.

Personal, pornesc de la premisa că **a tăcea în continuare**, după trecerea a mai bine de două decenii, **și a face prin tăcere jocurile politice sau de altă natură ale nu știu cui sau nu știu cine, reprezintă o mare greșală, în esență o complicitate tacită** cu cei care nu doresc o istorie reală a unei perioade extrem de complexe și controversate, în care mai multe generații s-au format din punct de vedere intelectual și profesional, iar noi, ofițerii de informații, am depus toate strădaniile pentru apărarea și promovarea intereselor naționale, așa cum erau ele configurate de contextul zonal și internațional și reglementate în Constituția României și celelalte reglementări legale din domeniu.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

O EROINĂ: MARIA PUIA

Articolele dedicate măreței zile de 1 decembrie 1918 îmi par să repete, an de an, cam aceleași date, astfel încât ele au reușit să devină mai puțin interesante pentru publicul larg, îndeosebi pentru aceia pe care cărți de istorie strâmb alcătuite i-au făcut să rețină, eventual, câțiva termeni – Primul Război Mondial, destrămarea Monarhiei bicefale austro-ungare, Europa naționalităților, Trianon etc. – dar care sunt mai puțin în măsură să înțeleagă și mai ales să simtă atmosfera acelor ani.

Incontestabil, una dintre consecințele Primului Război Mondial a fost impunerea concepției președintelui american Woodrow Wilson privind trasarea unor noi frontiere în Europa, frontiere care să corespundă, pe cât posibil, entităților naționale. Într-adevăr a dispărut „monarhia chesaro-crăiască” austro-ungară (*die K.u.K. Monarchie*), care la apariția sa înghițise Transilvania, într-adevăr unul dintre tratatele care au consfințit rezultatele războiului, cel semnat în palatul Marele Trianon din Versailles, a legiferat pentru eternitate intrarea Ardealului între granițele României Mari. La fel de adevărat este faptul că rolul decisiv pentru obținerea acestor rezultate finale l-au jucat poporul român, care a îndurat suferințe de nedescris în perioada ocupației germane, Armata română, care a pierdut 535.000 de oameni (morți, răniți, prizonieri și dispăruți), adică 71,4% din forțele mobilizate, dar și personalități ale vremii: regele Ferdinand, cel care a dobândit și supranumele de „Întregitorul”, Brătianu, Octavian Goga, generalii Prezan, Eremia Grigorescu, Averescu etc.

Un element important l-a constituit atitudinea poporului nostru, care, îndrumat de cei mai luminați reprezentanți ai săi, cerea intrarea în război de partea Antantei și eliberarea fraților transilvăneni din jugul ocupației maghiare. Este știut că în primii doi ani ai războiului, România a adoptat o așa-zisă neutralitate armată. Tonul îl dăduse bătrânul rege Carol I, care, ascultând glasul obârșiei sale etnice, înclinase către a împinge țara în război de partea Germaniei și Austro-Ungariei, prevalându-se de un acord secret încheiat cu acestea în 1883. Lui i s-au opus nu doar miniștri lucizi din Consiliul de Coroană, ci și intelectualitatea, în frunte cu personalități publice precum Nicolae Iorga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Nicolae Filipescu. Erau organizate conferințe, manifestații publice, iar bătrânul rege Carol I nu a ezitat să trimită Armata pentru a-i împrăști pe demonștrânți... Așa, în focul unor asemenea confruntări, s-a făurit entuziasmul popular prin care s-a impus intrarea României în război pentru eliberarea fraților ardeleni.

Iată largi extrase dintr-o poezie mai puțin cunoscută, scrisă de Radu Cosmin ca scrisoare către monarh și intitulată „*Vrem Ardealul!*” Este povestea unei eroine care și-a asumat riscul de a sprijini răspândirea acestui poem-manifest în Transilvania.

*„Sire, am văzut, în noapte, regimentele în stradă
Baionete, săbii, goarne și-am gândit că-i vreo paradă.
Am crezut că merg oștenii mândrei noastre artilerii
Să salute-n glas de tunuri ceasul sfânt al învierii...
Am crezut la miezul nopții că oștenii înarmați
I-ai chemat în ceasul ăsta să-i repezi peste Carpați.
Dar la sunetul de goarnă, în loc munții să se sfarme
Oștile Măriei Tale au scos sabia să farme
Și să-năbușe în pieptul tinereții idealul
Celor ce strigau în noapte „Vrem Ardealul!, Vrem Ardealul!”*

(...)

*Geme, Doamne, tot Ardealul, se vaietă Bucovina
Aruncând asupra noastră toată lacrima și vina
Că în clipa ce-o amenință s-o răpească alt stăpân
Noi, plecați Măriei Tale, stăm cu mâinile în sân.
Ori am vrea ca alte neamuri dezrobind-o să ne-o deie
Să scriem din mila altor marea noastră epopee*

(...)

*A venit, Mărite Doamne, ceasul mântuirii noastre!
Freamătă pământul țării și sub zărilor albastre
Steaua noastră ne surâde dintre creste carpatine
Și ne cheamă spre triumful mândrei noastre ginți latine.
Sângele roman își cheamă strănepoții toți la arme.
Că de-i scris în clipa asta rostul lumii să se sfarme,
Noi avem menirea sfântă din frânturi să întregim
Neamul răsipit de veacuri, de vrem ca să mai trăim!*

(...)

*Sire, știm că sub coroana de oțel ce porți pe frunte
Alte-s gândurile care s-au pornit ca să ne-nfrunte
Glasul sângelui ce strigă în suflarea românească
Nu-i același de sub haina și sub purpura regească.
Și mai știm că pentru ceasul și avânturile vremii
Pentru fruntea ta albită e prea grea povara stemei.
Dar de-ți este, Sire, spada ruginită și bătrână
Dă-o s-o călească-n focul tinereții altă mână.
De-ai uitat-o, Vodă Doamne, pilda Marelui Ștefan
Ce, bătrân, prindea în mână viiforosu-i buzdugan
Și pune pe plete albe lauri verzi de bărbăție,
Lasă altora mai tineri buzduganul să ți-l ție.*

*Dar de nu te lasă glasul sângelui ce porți în vine
Să-ți pui laurii de aur ai victoriei latine,
Spune altora să cheme pe viteji din munți și plai
Și cu cinste să-mplinească visul sfânt al lui Mihai. ”*

Această poezie a fost trecută în Transilvania de un mecanic de locomotivă, care prelua trenul la granița de la Predeal. Așa a ajuns ea la Blaj, pentru a fi răspândită în rândul populației române, ca să o îmbărbăteze în speranța eliberării. Multiplicarea reprezenta, desigur, o problemă a cărei rezolvare era deosebit de grea. Și-a asumat sarcina multiplicării Maria Puia, o tânără care lucra ca dactilografă la biroul juridic al Mitropoliei Blajului. Poezia a ajuns astfel la sute de persoane. Era învățată pe dinafară și recitată la întrunirile tinerilor.

S-a întâmplat însă ca unul dintre cei care primiseră textul să fie un trădător în slujba autorităților maghiare. Maria Puia a fost arestată și supusă la chinuri pentru a-i trăda pe conspiratori. Dar, așa după cum spune ea însăși în scrisoarea de adio, **„Am socotit că e mai bine să mor eu singură, decât alții o sută”**.

Acest crez nu poate fi înțeles, desigur, de oameni precum Răceanu, Pacepa, Brucan sau Militaru (pe numele său adevărat Lepădat).

Pentru că Maria Puia și-a sfâșiat rochia în fâșii, împletind o funie cu care s-a spânzurat în celulă. Încrederea în dreptatea cauzei pentru care a hotărât să se sacrifice la doar 30 de ani i-a dat Mariei tăria de a face pasul către Moarte în pace sufletească, înconjurată de lumină. Această împăcare răzbate din fiecare rând al scrisorii de adio, pe care ea a lăsat-o familiei, scrisoare care a ajuns în posesia domnului avocat Ioan Avram, veteran de război. Acesta a considerat de datoria sa să o aducă la cunoștința publică. Iată câteva rânduri din această scrisoare care, în cea mai mare parte a sa cuprinde gândurile cu care această eroină se desparte de fiecare dintre membrii familiei ei.

„La revedere în lumea cealaltă, dacă aici nu ne-am putut bucura de o altă fericire. Pe mine să mă îmbrăcați în costum de Pădureancă, pentru că sunt română, cu opinci, cu cârpa și straița mea roșie. Dacă mamei îi e dorința să mă îmbrace în haină albă, da, dar să nu facă cheltuieli. Îi sărut mâinile pentru creșterea bună pe care mi-a dat-o. (...) Nu cred dacă va fi iertat să fiu înmormântată cu preot, dar deși nu, roagă-l pe domnul Coltor, ori Ghiga sau alții să le rostească un adio tuturor celor care mi-au făcut calea presărată cu flori, iar mie un merit pentru neam”.

Maria Puia nu s-a putut bucura de fericire pe acest pământ. Așa cum nu s-au putut bucura milioanele de ardeleni supuși oprimării pe criterii etnice. Ea nu a abandonat însă nici o clipă idealul național și vrea ca și în moarte să strige, prin costumul ei popular, „Sunt româncă!”

Știe că sinucigașii nu pot fi înmormântați cu preot, dar și-ar dori să rostească, prin vocea uneia dintre notabilitățile locale, un îndemn adresat celor ce vor rămâne să ducă lupta pe mai departe. Nu regretă o clipă cele făcute. Dimpotrivă. În credința ei, cei care au atras-o în această luptă pentru afirmarea românismului i-au deschis în față o cale presărată cu flori și i-au oferit șansa de a-și face un merit pentru neam.

Maria Puia, Radu Cosmin sunt nume aproape uitate azi. Ei sunt însă reprezentanții unei generații de luptători-eroi, ale căror fapte ar trebui să îi inspire pe cei care tolerează astăzi noua batjocorire a românilor ardeleni. Vocile lor, mai firave poate, au tot dreptul să răsunе alături de cele ale marilor cugete care au tunat pentru libertatea Ardealului, pentru conștiința de neam: Nicolae Iorga, Octavian Goga, George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Mircea Dem. Rădulescu și atâți, atâția alții. Numele lor ar merita poate să fie amintite alături de cele ale bravilor ostași care au scris istorie în luptele din trecătorile Carpaților și nu numai sub comanda unor ofițeri și generali glorioși.

„Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpurile de bătaie pentru întregirea neamului”. Așa stă scris pe un frumos monument din București dedicat eroilor ostași.

Și Maria Puia a făcut suprema jertfă în lupta pentru întregirea neamului. Doar câmpul ei de luptă a fost altul.

Paul Cernea

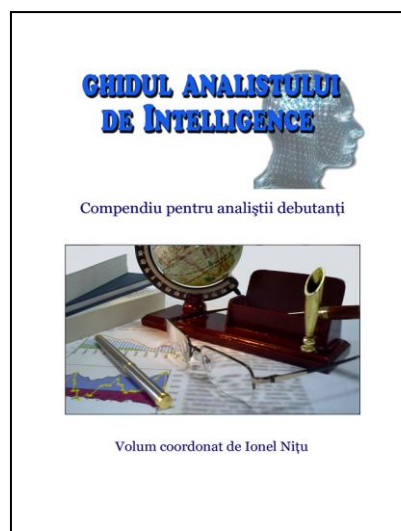
GHIDUL ANALISTULUI DE INTELLIGENCE

Semnalăm apariția lucrării „**Ghidul analistului de intelligence**”, (compendiu pentru analiștii debutanți, coordonat de Ionel Nițu), rezultat al unui proiect complex, inițiat în 2008, **în contextul preocupărilor pentru consolidarea componentei analitice a SRI**, care a culminat cu ideea elaborării, la nivelul departamentului central de analiză al Serviciului, a unui studiu cu caracter teoretic care să constituie un îndrumar pentru analiștii cu niveluri diferite de expertiză, interesați de perfecționarea abilităților analitice și îmbogățirea culturii profesionale.

Reper cu multiple rezonanțe și implicații în istoria recentă a analizei de *intelligence* din Serviciul Român de Informații¹, anul 2008 marchează momentul începând de la care **misiunea analitică începe să fie tratată, în mod real, drept o componentă-pivot a procesului de intelligence**.

În redactarea lucrării, realizată de un colectiv de experți în domeniu (ofițeri activi sau în rezervă, inclusiv foști șefi ai departamentului), au fost utilizate surse bibliografice reprezentative pentru nivelul actual de cunoaștere și expertiză în (meta)analiza informațiilor, disponibile pe „piața ideilor” din țară și străinătate (îndeosebi din spațiul anglo-saxon), într-o abordare lipsită de preconcepții și consecvent transdisciplinară.

Pe lângă aspectele teoretice, în conținutul studiului au fost înglobate, deopotrivă, „lecții învățate” rezultate atât din practica departamentului central,

¹ Începând cu anul menționat, se trece efectiv la aplicarea *Viziunii Strategice 2007-2010*, document ce avansează o agendă de reforme ambițioase, care stabilește printre prioritățile sale majore: „*optimizarea politicilor de selecție, pregătire și promovare, în special în domeniile culegerii/analizei și prognozei de informații; îmbunătățirea eficienței SRI prin diseminarea acelor informații capabile să ofere avantaj strategic, tactic și operațional pentru instituțiile statului român în procesul decizional și al adoptării politicilor de securitate*” (disponibil la: <http://www.sri.ro/upload/viziunea.pdf>).

cât și din experiența unor servicii străine cu care Serviciul Român de Informații a dezvoltat relații de cooperare.

Oportunitatea unei asemenea inițiative a fost argumentată, la momentul respectiv, prin furnizarea unei duble motivații. Pe de o parte, a fost invocată **necesitatea ca „analiza să vorbească aceeași limbă”, în baza statuării unei interoperabilități conceptuale la nivelul instituției și a comunității naționale de informații.** Complementar, a fost adusă în discuție nevoia eficientizării schimbului de expertiză în interiorul Serviciului, racordării la mediul academic și universitar, precum și a mai bune relaționări cu societatea civilă.

În alt plan, este de evocat constatarea că un astfel de demers se înscrie, coerent și armonios, în tendința cvasi-generală („*Zeitgeist*”) a momentului, în condițiile în care un segment important al comunității internaționale de informații este angajat, în prezent, într-un fervent *aggiornamento* conceptual și metodologic, ca răspuns la provocările generate de noua paradigmă informațională și de securitate.

De atunci au trecut 3 ani de căutări, dezbateri și interacțiuni finalizate într-un prim volum de analiză, editat la Academia Națională de Informații “Mihai Viteazul”, unde, deloc întâmplător, tot în 2011 au debutat prima licență și primul master care vor pregăti generațiile viitoare de analiști ai Serviciului.

De altfel, principalul scop al autorilor acestui volum s-a conturat pornind de la ipoteza că **analiza de *intelligence* trebuie să se desprindă de abordări empirice și să revendice statutul de cunoaștere (prin metode științifice)** care să includă, în funcție de matricea analitică selectată, măsurători, calcule, comparații în termeni de cantitate/calitate, explicații și anticipări.

Din punctul de vedere al conținutului și manierei de redactare, „**Ghidul analistului de *intelligence*”** nu se plasează, prioritar sau exclusiv, sub semnul imperativului didactic, așa cum poate sugera denumirea. Ca atare, acesta nu reprezintă neapărat un ghid sau, mai bine spus, constituie, în fapt, mai mult decât un ghid.

În concluzie, așa cum menționează și autorii, **miza sau provocarea fundamentală ce caracterizează analiza de *intelligence* constă în utilizarea selectarea/combinarea „inteligentă” (versatilă, flexibilă) a tehnicii(lor) disponibile**, în funcție de specificul și de complexitatea fenomenelor abordate.

Justețea acestei concluzii traversează, de altfel, întreg cuprinsul „Ghidului”, care se dorește, și din această perspectivă, o pledoarie pentru ideea de abordare a problematicii circumscrise analizei informațiilor dintr-o perspectivă integratoare, flexibilă și interdisciplinară.

Gl. mr. (r) Marin Ioniță

In memoriam

General (r) ȘTEFAN ALEXIE

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul Român de Informații și colegiul de redacție al revistei „Vitralii – Lumini și umbre” aduc un pios omagiu generalului (r) Ștefan Alexie, valoros profesionist al informațiilor românești și făuritor de istorie al serviciului special național, trecut în eternitate la 9 august a.c.

Ștefan Alexie s-a născut la 20 ianuarie 1934, în satul Livezi, comuna Podari din județul Dolj. A urmat studiile liceale la Craiova, în cadrul actualului Colegiu Național Economic „Gheorghe Chițu”, apoi școala de ofițeri a Ministerului de Interne, Facultatea de Drept și cursuri post-universitare.

A avut o carieră ascendentă în serviciul național de informații, începând cu anul 1969, când a fost numit șef al Serviciului de contraspionaj din județul Dolj, având gradul de maior, ulterior primind în coordonare structurile de contraspionaj din zona Olteniei.

Din 1973 a condus, având gradul de colonel, Inspectoratul de Securitate Dolj, funcție din care a fost promovat în structurile de conducere ale Departamentului Securității Statului, în 1982 fiind înaintat la gradul de general-maior și promovat în funcția de șef al Direcției Contraspionaj. Din 1985, a devenit secretar de stat în Departamentul Securității Statului, colaborator apropiat al generalului Iulian Vlad.

Prezent la ceremonialul de la Craiova, generalul Iulian Vlad a omagiat în cuvinte elocvente viața și cariera generalului (r) Ștefan Alexie care „*au fost situate pe coordonatele unei onestități exemplare și al devotamentului față de compatrioți*

și adevăr. Iubind oamenii și înainte de toate Patria, s-a pus în serviciul neamului său și a servit România sub drapel mai bine de patru decenii.

În întreaga sa carieră, dedicată apărării siguranței naționale a României, și-a îndeplinit cu înalt simț de răspundere îndatoririle, punând mai presus de orice respectul valorilor definitorii ale ființei noastre naționale, atât de greu încercată și permanent amenințate de ... să le spunem „vicisitudinile istoriei”... Calitățile umane deosebite ale celui care a fost generalul Ștefan Alexie, dragostea de adevăr, spiritul de dreptate, inițiativele avute, străduințele depuse și rezultatele obținute, dar mai cu seamă dominantă spiritului de omenie ce-l caracterizau, l-au făcut respectat, iubit și niciodată uitat de toți cei care l-au cunoscut prin faptele vieții sale.

Exemplu de onestitate politică și civism, camaradul nostru a dat dovadă, până în ultima clipă a vieții sale, de un crez exemplar în forța principiilor care i-au călăuzit viața, asumându-și lucid, inteligent și responsabil destinul”.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

Prezenți în viața și cultura Cetății

- În ultimele luni, **Consiliul Director și Comitetul Executiv al ACMRR-SRI** au analizat și a adoptat măsuri în consens cu hotărârile Adunării Generale din luna mai a.c., vizând apărarea onoarei și a demnității cadrelor de informații care și-au desfășurat activitatea în structurile serviciului secret român și asigurarea protecției lor sociale.

Astfel, în conformitate cu aprobarea Adunării Generale, a fost constituit Fondul “SOLIDARITATEA”, prin contribuția bănească a membrilor Asociației și s-a elaborat Regulamentul de funcționare a acestuia și de gestionare a sumelor depuse, destinate să sprijine eforturile membrilor Asociației ce se confruntă cu demersuri întreprinse împotriva lor în instanță ca urmare a calității de ofițer de informații.

Totodată, au fost stabilite, împreună cu Editura “PACO”, condițiile de tipărire și difuzare în spațiul public a revistei “Vitrallii - Lumini și Umbre”.

De asemenea, în consens cu prevederile Statutului, au fost aprobate forma și conținutul diplomelor pe care le emite Asociația, precum și a insignei acesteia.

- **Sucursala Mureș** a ACMRR-SRI s-a implicat într-un amplu proiect de restaurare și întreținere a unor monumente istorice de pe raza administrativ-teritorială a orașului Sărmașu. La **26 august** a avut loc o emoționantă festivitate ocazionată de inaugurarea primului monument restaurat prin grija **Sucursalei Mureș**, respectiv statuia fostului subprefect al Câmpiei Transilvaniei, Vasile Simonis, din parcul central al orașului. În alocuțiunea rostită cu acest prilej, col. (r) Victor Moga, președintele Sucursalei, a subliniat disponibilitatea de a contribui și pe viitor la proiecte de restaurare a „operelor comemorative sau monumentelor dedicate eroilor-martiri ai neamului românesc care s-au jertfit pe aceste meleaguri pentru nobile idealuri naționale și sociale”.
- În organizarea **Sucursalei Prahova** a ACMRR-SRI, la **16 septembrie** a avut loc, la sediul acesteia din Ploiești, un simpozion ocazionat de lansarea lucrării „*Memoria documentelor*”, de prof. dr. Constantin T. Dobrescu, apărută la editura prahoveană „Elapis”, cu sprijinul Secției Județene de Informații Prahova a SRI.

La eveniment – care a fost mediatizat în presa locală și în cursul căruia a fost prezentat și numărul 8 al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre” au

participat col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și gl. mr. (r) Marin Ioniță, prim-vicepreședinte al Asociației.

Tot **Sucursala Prahova** a ACMRR-SRI a organizat, în parteneriat cu Societatea Culturală „Amicii Franței Henri Mathias Berthelot” din Ploiești o festivitate dedicată aniversării „Zilei Armistițiului” (n.n. 11 noiembrie 1918, când a luat sfârșit Primul Război Mondial).

- În cadrul unui proiect al Academiei de Jurnalism de pe lângă Fundația Konrad Adenauer care a vizat elaborarea unui material *on-line* privind „reconcilierea României cu trecutul său comunist”, la **26 septembrie**, un grup de reprezentanți ai **ACMRR-SRI**, condus de președintele Asociației, col. (r) Filip Teodorescu, au avut o discuție cu Jana Hauschild, unul dintre participanții la acest demers, care a fost însoțită de Florin Șari, coordonatorul român al proiectului. Au fost prezentate pe larg aspecte referitoare la organizarea și activitățile Asociației, precum și poziția ACMRR-SRI față de abuzurile care se comit asupra foștilor ofițeri de informații, care sunt acționați în justiție pentru a se constata că au suprimat sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului prin activități informative desfășurate în perioada comunistă, în condițiile în care acestea au fost întreprinse în conformitate cu competențele conferite legal și pentru apărarea intereselor fundamentale ale statului român și a ordinii constituționale configurate de legea fundamentală.
- La **12 octombrie** a avut loc, în organizarea **Sucursalei Cluj** a ACMRR-SRI și a Fundației culturale „Carpatica”, simpozionul intitulat „*Istorie și adevăr despre serviciile românești de informații*”. La eveniment, care a avut loc la Galeriile „Casa Artelor”, au participat președintele ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu, prof. univ. dr. Cristian Troncotă, redactor șef al revistei *Vitralii*, și prof. univ. dr. Corvin Lupu, care au susținut prelegeri pe tema menționată, în prezența unui numeros public.

În același cadru, a fost prezentat numărul 8 al revistei *Vitralii*, precum și lucrările „*Un risc asumat*” de col. (r) Filip Teodorescu și „*România și frontul secret*” de Cristian Troncotă.

Cu aceeași ocazie, col.

(r) Filip Teodorescu și prof. univ. dr. Cristian Troncotă au participat la două emisiuni difuzate de TVR Cluj, dintre care prima în direct.

- În cursul **lunii octombrie**, **Sucursala Satu Mare** s-a numărat printre organizatorii unor frumoase evenimente de cinstire a memoriei eroilor neamului, căzuți în luptele pentru eliberarea țării. Astfel, a fost reamenajat și sfințit mormântul Eroului Necunoscut, aflat pe malul drept al Someșului și au fost comemorați eroii morți în luptele care au avut loc la Tătărești în 19-23 octombrie 1944, în contextul în care această localitate a celebrat 600 de ani de atestare documentară. Cu această ocazie, a fost lansată și lucrarea *Dicționar de „tătărășisme”*, aparținând unui fiu al satului, col. (r) Voicu Șichet, președintele Sucursalei Satu Mare. Evenimentele au fost amplu mediatizate în presa și televiziunea locală.
- Cu sprijinul **Sucursalei Bihor**, la **19 octombrie** a.c. a fost prezentată la Universitatea din Oradea lucrarea colegului nostru col.(r) Gheorghe Bănescu, *„Demers pentru adevăr. Consemnări (O carte document Strict Secret - până în anul 1990)”*, apărută anul trecut la Târgu Mureș. Cu aceeași ocazie, vicepreședintele ACMRR-SRI, col. (r) Marius Ghilea, a prezentat și cele mai recente numere ale revistei *„Vitrallii - Lumini și umbre”*.

Tot la Universitatea din **Oradea** a avut loc, la **26 octombrie a.c.**, lansarea volumului *„Fereastra serviciilor secrete”* de gl. bg. (r) Aurel Rogojan, eveniment moderat de prof. univ. dr. Mihai Drecin, care i-a prezentat pe invitați unei săli pline până la refuz. Pe lângă autor s-au aflat generalul (r) Iulian N. Vlad, fost șef al Departamentului Securității Statului, și gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu, vicepreședinte al ACMRR-SRI.

La ambele evenimente, amplu reflectate în presa locală, a participat un numeros public din mediile universitare, culturale și mass-media.

- La **27 octombrie**, **Sucursala Vâlcea** a organizat, la sediul Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” lansarea volumului *„România 1989 – de la revolta populară la lovitura de stat”*, a prof. univ dr. Corvin Lupu, eveniment de largă audiență, prezentat în presă și la posturile locale de televiziune. Lucrarea a fost prezentată de istoricul dr. Florin Epure, șeful Direcției Județene pentru cultură și patrimoniu, care a subliniat, inclusiv în editorialul semnat în cotidianul *„Curierul de Vâlcea”*, că *„autorul ne aduce în atenție o carte despre evenimentele din decembrie 1989, așa cum se văd ele din spatele cortinei țesute cu minuțiozitate de actorii externi și interni care au declanșat revolta populară și au realizat lovitura de stat din România”*.
- **Sucursalele Gorj și Hunedoara** au organizat, la **5 octombrie**, o reuniune comună a membrilor lor, desfășurată în decorul încărcat de istorie al

mănăstirii Lainici din Defileul Jiului. În cursul reuniunii a fost lansat volumul „*Comoara din legendă*” și au fost prezentate alte lucrări aparținând col. (r) Dumitru Dănuș, precum și numărul 8 al revistei *Vitralii – Lumini și umbre*.

- **Sucursalele Sibiu și Alba** au inițiat un program comun de reuniuni, prima dintre acestea având loc la **19 octombrie**, când un grup de membri ai Sucursalei Sibiu au realizat un schimb de experiență cu colegii din Alba și au vizitat câteva obiective istorice din Alba Iulia. La rândul lor, membrii Sucursalei Alba urmează să fie oaspeții colegilor lor la Sibiu.
- La nivelul **Sucursalei Municipiului București** s-a instituit practica efectuării periodice de excursii, în principal în stațiunea Căciulata din județul Vâlcea, pe care le organizează și conduce general de brigadă (rtg.) Vasile Coifescu.

Ca în fiecare excursie, s-au desfășurat, cu sprijinul redacției revistei „Rebus Optim”, al cărei redactor-șef este colegul nostru, colonel (r) Mihai Gherasim, concursuri de dezlegare de cuvinte încrucișate, la care au fost antrenați toți participanții. Câștigătorilor le-au fost oferite premii constând în abonamente la revistă. Totodată, la sfârșit de săptămână, excursioniștii au participat la slujba religioasă de la biserica din localitatea Păușă.

Participanții la excursie au apreciat, ca de fiecare dată, riguroasa organizare, frumusețea peisajului montan și, nu în ultimul rând, condițiile de masă și cazare oferite oaspeților.

- Și în acest trimestru **au fost omagiați membrii Asociației**, cadre militare în rezervă și în retragere, care au împlinit vârste începând cu 60 de ani, în semn de apreciere și de stimă pentru munca desfășurată în serviciul Patriei. Au fost evidențiate în cuvinte expresive eforturile și strădania depuse în activitate de către cei sărbătoriți pentru apărarea valorilor și intereselor statului român, iar celor sărbătoriți le-au fost acordate diplome aniversare. Aceste momente festive au oferit și cadrul adecvat de reîntâlnire prietenească între foști camarazi și de evocare a unor momente semnificative ale carierei comune.
- Semnalăm apariția, la editura „Vicovia” a unui nou roman istoric, intitulat „*Sub puterea destinului*”, aparținând colegului nostru Ion Lupu, membru al **Sucursalei Bacău** a ACMRR-SRI. Urmare bogatei sale activități literare, în cursul lunii septembrie a.c., Ion Lupu a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, vă prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- „**Tribuna**” (Sibiu), ediția din **30 august**, publică sub semnătura lui N.I.Dobra, un „semnal” privind apariția numărului 8 al revistei, concluzionând că, după lectură, *„...ori ești ori nu ești de acord cu unghiul de vedere al autorilor... meditezi, încercând să te dumirești. Ar trebui să aibă o difuzare mai largă”*.
- „**Cuvântul libertății**” (Dolj) din **8 septembrie** recenzează numărul 8 al revistei, sub semnătura Magdei Bulugean, care subliniază: *„ceea ce conferă un plus de distincție ultimului număr al publicației este Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații adresat Adunării Generale a ACMRR-SRI”*. Totodată, autoarea menționează că revista *„se recomandă lecturii inclusiv acelor mai tineri, care știu despre fostele cadre ale serviciilor de informații doar ceea ce li se administrează, sistematic și premeditat, uneori fără nici un fel de discernământ, prin presa cotidiană”*.
- Ziarul „**Crai Nou**” (Suceava) din **16 septembrie** menționează, în „semnalul” inserat sub genericul „*Carte, cinste cui te-a scris*”, că numărul 8 al revistei *„rămâne fidel temei majore pe care cei ce o scriu doresc s-o inducă cititorului: că Securitatea nu este atât de vinovată de grămada de rele care i se pune astăzi în cârcă”*.
- La postul „**TV 1 Satu Mare**”, la **19 septembrie**, numărul 8 al revistei a făcut obiectul unei ample prezentări, în cursul unui interviu acordat de către col (r) Voicu Șichet, președintele sucursalei județene a ACMRR-SRI. Același număr a făcut obiectul unei ample prezentări incluse în cotidianul sătmărean „**Informația Zilei**” din **26 septembrie**.
- „**Curierul de Vâlcea**”, **21 septembrie**: Recenzând numărul 8 al revistei sub titlul „*Lumini de stele în vitraliile unei reviste*”, ziaristul Ioan Barbu relevă că *„autorii, în marea lor majoritate, sunt înzestrați cu o manieră proprie de tratare a subiectelor și cu o obiectivitate uimitoare”*. Precizăm, totodată, că, la solicitarea redacției „*Curierului de Vâlcea*”, unele din materialele inserate în *Vitralii* vor fi reluate și în paginile publicației menționate.

- În „**Mesagerul de Bistrița-Năsăud**” din **29 iulie**, sub titlul „*Un tulburător apel contra execuției post mortem a col. Trosca, în numărul 7 al revistei „Vitrării”, Sanda Mureșan reia ample fragmente din materialele apărute în revistă pe această temă, subliniind că revista ar trebui „să cunoască o mai largă difuzare (...), fiind singura publicație inteligentă care repune asumat și benefic în dezbatere ideea de patriotism, ca necesitate stringentă și conștientă, indispensabilă pentru normalitate și civilitate*”.
- Publicația „**Muntenia de Buzău**” prezintă, în numărul 23 (**1-15 august**), semnaleză apariția numărului 7 al revistei, sub semnătura scriitorului Marin Ifrim care relevă că Vitrării „*are ținută profesională, obiectivitate și informații care, uneori, depășesc aria de adresabilitate a unei publicații de profil*”.
- Prezentând numărul 7 al revistei Vitrării, publicația „**Bastion**” (Olt), nr. **33/2011** subliniază că aceasta are „*o atitudine echidistantă, bazată pe realismul situațiilor actuale*”, și recomandând, printre altele „*ca pe viitor colectivul redacțional să aibă în vedere dezvăluiri despre cei aflați acum în structurile de putere la nivel înalt (...). Ar trebui demascați cei cu privilegii nemeritate, multe din ele obținute prin fraude*”.
- În mai multe numere apărute în cursul lunii septembrie a.c. sub genericul „*Secretele UM 0110*”, săptămânalul „**Linia Întâi**” (Olt), face referiri și la unele materiale pe această temă apărute în revista Vitrării sub semnătura general (r) V. Neculoiu.

În prag de iarnă, ne face plăcere să ilustrăm acest număr al revistei noastre cu câteva flori din portofoliul cunoscutului pictor și grafician Nicolae Sîrbu, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, omul „din spatele” a zeci de mii de generice ale Televiziunii Române și, recent, autorul siglei ACMRR-SRI.

Nicolae Sîrbu este specialist în grafica publicitară și a participat la numeroase concursuri și expoziții de grafică și pictură în țară și străinătate, fiind premiat la astfel de evenimente la Bologna, Bratislava, Barcelona, Leipzig, Moscova, Helsinki. A făcut călătorii de studii și documentare în Polonia, Ungaria, Germania, Marea Britanie și a avut expoziții personale în București (Galeria Simeza, Căminul Artei, TVR, Clubul BNR) și la Costinești. Lucrările sale, din ce în ce mai solicitate ca urmare a stilului lor specific, se află în colecții din peste 35 țări.

oooOOOooo

Nicolae Sîrbu – Crăciunițe

**ACMRR-SRI UREAZĂ TUTUROR MEMBRILOR ASOCIAȚIEI
ȘI CITITORILOR REVISTEI “VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”
UN AN NOU CU SĂNĂTATE, BELȘUG ȘI FERICIRE
LA MULȚI ANI !**